МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА РОМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА ПЕРЕКЛАДУ

ХУДОЖНІ ФЕНОМЕНИ В ІСТОРІЇ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ: ПЕРЕХІД МОВИ В ПИСЬМЕННИЦТВО («*МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ*»)

Тези доповідей
V Міжнародної наукової конференції

12–13 квітня 2019 року

Харків – 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА РОМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

ХУДОЖНІ ФЕНОМЕНИ В ІСТОРІЇ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ: ПЕРЕХІД МОВИ В ПИСЬМЕННИЦТВО («*МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ*»)

Тези доповідей
V Міжнародної наукової конференції

12–13 квітня 2019 року

Харків – 2019

УДК 80:378.147.091(063)
ББК 80я431
Х98

Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 4 від 28.03.2019)

Голова оргкомітету: *Валентина Пасинок*, доктор педагогічних наук, професор (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна).

Заступник голови оргкомітету: *Тетяна Черкашина*, доктор філологічних наук, доцент (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна).

Члени оргкомітету: *Марія Бєлявська*, кандидат філологічних наук (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна); *Олег Лановий* (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна); *Сімона Меркантіні*, кандидат філологічних наук (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна); *Ігор Оржицький*, доктор філологічних наук, доцент (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна); *Аліна Пашкова* (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна); *Діана Песоцька*, кандидат філософських наук (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна); *Богдана Пугач* (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна); *Олена Тарасова*, кандидат філологічних наук, доцент (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна); *Юлія Тимофєєва* (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна); *Вікторія Чуб*, кандидат філологічних наук (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна); *Інга Яценко* (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна); *Сальваторе Дель Ґаудіо*, доктор філософії, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); *Русудан Махачашвілі*, доктор філологічних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); *Тетяна Остахова* (Мессінський університет); *Фабіо Россі*, доктор філологічних наук, професор (Мессінський університет); *Фабіо Руджано*, доктор філологічних наук (Мессінський університет); *Луїза Амента*, доктор філологічних наук, доцент (Палермський університет); *Олег Румянцев*, доктор філологічних наук, доцент (Палермський університет); *Розанджела Лібертіні*, доктор педагогічних наук, доктор філософських наук, доцент (Католицький університет у Ружомберку); *Елена Маццола*, кандидат філологічних наук (Центр європейської культури «DANTE»).

Секретарі: *Анастасія Бичкова, Ольга Васильєва, Юлія Пільгуй.*

Адреса оргкомітету: 61022, м. Харків, майдан Свободи, 4,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
ф-т іноземних мов, к. 7-73,
тел.: (057)707-52-65

Х98 Художні феномени в історії світової літератури: перехід мови в письменництво («Міжкультурний діалог»): тези доповідей V Міжнародної наукової конференції. Х.: ФОП Бровін О.В., 2019. 112 с.

ISBN 978-617-7738-19-9

У збірнику представлені тези доповідей наукової конференції, присвяченої проблемам літературознавства, лінгвістики, методики викладання іноземних мов і світової літератури. Для наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних спеціальностей. За зміст та достовірність фактів, викладених у тезах, відповідальність несуть автори.

ISBN 978-617-7738-19-9 УДК 80:378.147.091(063)

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2019

ЗМІСТ

Александрова Г.
МАРГІНАЛІЗАЦІЯ ЛЮДСЬКОЇ ПРИРОДИ В РОМАНІ ДЖ. М. КУДЗЕЕ «БЕЗЧЕСТЯ»……..10

Андрущенко А.
ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНИХ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК……...11

Arbona Abascal G.
ORALIDAD Y MEMORIA EN *LA SALAMANDRA* DE JOSÉ JIMÉNEZ LOZANO…….11

Argiropoulos D.
LA MEDIAZIONE (SOCIO CULTURALE) COME CONOSCENZA.....12

Belmaz Ya., Sergieieva I.
LA RÉALISATION DES ATTENTES DE *DIGITAL NATIVES* AU SERVICE DE L'ENSEIGNEMENT DES LANGUES ÉTRANGÈRES……...13

Беценко Т.
ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ЯК РІЗНОВИД НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ: ПОНЯТТЯ, МЕТА, ЗАВДАННЯ……14

Byelozyorova O.
TABU ALS GEGENSTAND SPRACHPRAGMATISCHER UND LITERATURWSSENSCHAFTLICHER STUDIEN…….….15

Бєляєва О.
КРЕОЛІЗОВАНІСТЬ ПІСЕННО-ДРАМАТИЧНОГО ДИСКУРСУ…….....17

Богданова М., Богданова М.
ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ПОДІЙ НОВОЇ СІЧІ У ТВОРІ ВАСИЛЯ ЧАПЛЕНКА «ЧОРНОМОРЦІ, АБО КОШОВИЙ ХАРКО З УСІМ ТОВАРИСТВОМ»…..….18

Боговін О.
ВІЗУАЛІЗАЦІЯ КОДІВ ДАНТОВОГО УНІВЕРСУМУ НА ПОЛОТНАХ ПРЕРАФАЕЛІТІВ: ВЕРСІЯ Д. Г. РОССЕТІ……...……19

Бокшань Г.
ОБРАЗ ІВАНА ВАГИЛЕВИЧА В РОМАНІ ЮРІЯ ВИННИЧУКА «ЛЮТЕЦІЯ»: КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ ТА МІФОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ……..…..20

Василенко В.
КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ЖЕРТВИ В КУЛЬТУРНІЙ ПАМ'ЯТІ: ГОЛОДОМОР І ПИСЬМО……..……..21

Васильєва О.
РИСИ КЛАСИЦИЗМУ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ХУДОЖНІХ ОБРАЗІВ У КОМЕДІЇ МОЛЬЄРА «СКУПИЙ»……..……22

Василюк Є.
МОТИВ МАНДРУВАННЯ В «УЛІССІ» ДЖ. ДЖОЙСА І «МЬОРФІ» С. БЕККЕТА……..……..23

Випасняк Г.
НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ…….……24

Viter D.
AKZENTE DER GEISTLICH-RELIGIÖS IDENTITÄT IN DEM «CHASSIDISCHE PHASE» VON J.-L. PEREZ……...25

Вороніна М.
ПАРЕМІЯ ЯК УСКЛАДНЕНИЙ МОВНИЙ ЗНАК……...…26

Гайдук С.
ОБРАЗ МАЗЕПИ В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ КУЛЬТУРНІЙ ТРАДИЦІЇ……..……27

Галич В.
ВІДОНІМНА МЕТАФОРА В ПУБЛІЦИСТИЦІ ВІТАЛІЯ БЕНДЕРА…..……..28

Галич О.
ЩОДЕННИК ЯК ТЕКСТ У ТЕКСТІ В МЕМУАРАХ В. НЕБОРАКА……....29

Горболіс Л.
МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛЬНИЙ АСПЕКТ ОСМИСЛЕННЯ ПОЕЗІЇ АГАТАНГЕЛА КРИМСЬКОГО……..30

Грачова А.
ТРАДИЦІЙНИЙ І СТРУКТУРАЛІСТСЬКИЙ ПІДХОДИ ДО КАТЕГОРИЗАЦІЇ АНГЛІЙСЬКОГО ПРИСЛІВНИКА……...……..30

Григор'єв М.
ЯВИЩЕ «ДЕРЕВ'ЯНА МОВА» У ФРАНКОФОНІЇ СЬОГОДНІ……31

Гурдуз А.
ВІРТУАЛІЗАЦІЯ В ТРАНСФОРМАЦІЯХ МІФУ ПРО ТЕСЕЯ І МІНОТАВРА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ…….……32

Дель Ґаудіо С.
СЛОВОТВІРНІ МОДЕЛІ ЛАТИНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ У СУЧАСНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОВАХ…….……33

Джандоева П.
ГРАММАТИЧЕСКИЕ ТРАНСФОРМАЦИИ, ИСПОЛЬЗУЕМЫЕ В НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОМ ПЕРЕВОДЕ…….34

Долінська К.
ПОЛІТИЧНА РЕКЛАМА ЯК ТИП ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ…….35

Yemets A.
POETICAL PROSE AND POETRY IN PROSE: STYLISTIC AND PRAGMATIC ASPECTS……36

Жужгина-Аллахвердян Т.
ПЕРЕВОД И ПЕРЕВОДОВЕДЕНИЕ В КОНТЕКСТЕ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ…….…….37

Зозуля М.
МЕТАФОРА-ПЕРСОНІФІКАЦІЯ У ТВОРАХ У. ГОЛДІНГА ЯК ОДНА ЗІ СКЛАДОВИХ ІДІОСТИЛЮ ПИСЬМЕННИКА……38

Калитенко Т.
ПОНЯТТЯ МОЖЛИВИХ СВІТІВ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА……....42

Карнаушенко Г., Панасенко Л., Сало Д.
ПАРАЛЕЛІ МІЖ СЛОВ'ЯНСЬКИМИ Й ФРАНЦУЗЬКОЮ МОВАМИ ТРАДИЦІЙНОЇ НАРОДНОЇ КУЛЬТУРИ (НА МАТЕРІАЛІ ДОСЛІДЖЕНЬ О. О. ПОТЕБНІ ТА СУЧАСНИХ НАУКОВЦІВ)…….……..43

Комісаров К.
ПРАЦЯ ТА ЧАС У ЯПОНСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНО-МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ КРІЗЬ ПРИЗМУ КОГНІТИВНОЇ МЕТАФОРИ……..44

Кондратюк Л., Жорнокуй У.
ПЕРЕКЛАДИ ГРИГОРІЯ КОЧУРА ЯК ЗРАЗОК ТЯГЛОСТІ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ДІАЛОГУ……..45

Коркішко В.
КРОС-КУЛЬТУРНИЙ ПОГЛЯД КРІЗЬ СТОЛІТТЯ: ОСМИСЛЕННЯ ФЕНОМЕНУ РОСІЙСЬКОЇ «ПЕРЕДОВОЇ ДВОРЯНСЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ» Т. СТОПАРДОМ У ДРАМАТИЧНІЙ ТРИЛОГІЇ «БЕРЕГ УТОПІЇ»……...…47

Ланова В.
КРОСС-КУЛЬТУРНИЙ ГЕРОЙ У РОМАНІ К. ІСІГУРО «ЗАЛИШОК ДНЯ»……...48

Лановий Г.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ МОВНИЙ ПОРТФОЛІО ЯК ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ……...49

Лановий О.
НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЧЕРЕЗ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕЛЕКТ-КАРТОК…….50

Latorre J.
PICASSO VERSUS CHAGALL: EL *GUERNICA* Y LA REVOLUCIÓN.....51

Lewaszkiewicz T.
WSCHODNIOSŁOWIAŃSCY PISARZE, PUBLICYŚCI I TŁUMACZE JAKO JĘZYKOZNAWCY, KODYFIKATORZY I REFORMATORZY JĘZYKÓW SŁOWIAŃSKICH……..…….52

Лисанець Ю.
МІЖМИСТЕЦЬКИЙ ДІАЛОГ У ЛІТЕРАТУРНО-МЕДИЧНОМУ ДИСКУРСІ РІЧАРДА ЗЕЛЬЦЕРА……..…….53

Лукашов А.
ВЗАЄМОРЕЦЕПЦІЯ ІСПАНСЬКОЇ ТА ПОРТУГАЛЬСКОЇ ЛІТЕРАТУР У КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ЦИХ КРАЇН…….……54

Mazzola E.
L'ARTE DELLA TRADUZIONE LETTERARIA A SERVIZIO DEL DIALOGO INTERCULTURALE.....55

Мегела І.
ПРИНЦИПИ СМИСЛОТВОРЕННЯ У ФІЛОСОФСЬКІЙ КАЗЦІ ГЕРМАНА ГЕССЕ «ПЕРЕТВОРЕННЯ ПІКТОРА»…….……56

Mercantini S.
DON CAMILLO. GUERRA E PACE NEL MONDO PICCOLO.....57

Мещенинець Г.
ВОЛОДИМИР ВИННИЧЕНКО ТА ПОКОЛІННЯ ДІПІ: ГЕНЕРАЦІЙНИЙ ДІАЛОГ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЛИСТУВАННЯ……...……..58

Морозова І.
ЛІНГВОКУЛЬТУРНА СКЛАДОВА БРИТАНСЬКОЇ ДРАМАТУРГІЇ……..….59

Мотрохов А.
СПЕЦИФИКА ПЕСЕН ПОЭТИЧЕСКОЙ АНТОЛОГИИ «МАНЪЁ:СЮ:», СВЯЗАННЫХ С ОПИСАНИЕМ ВРЕМЕН ГОДА……60

Музейник І.
ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРАГМАТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НЕВЕРБАЛЬНИХ ГРАФІЧНИХ ЗАСОБІВ СПІЛКУВАННЯ……..60

Науменко Н.
СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ АНГЛІЙСЬКИХ РІЗДВЯНИХ ПІСЕНЬ У ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ ТА ЗАСВОЄННЯ МОВИ……...…..61

Нестеренко О.
ПЕДАГОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ПЕРЕКЛАДУ ЛІТЕРАТУРНИХ ТЕКСТІВ…….62

Новик О.
ФРАНСУА ВІЙОН – ВІКТОР ДОМОНТОВИЧ: МІЖ НОВИМ І МИНУЛИМ……64

Обихвіст М.
ЕКФРАЗИС ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМУ В РОМАНІ МО ЯНЯ «ВЕЛИКІ ГРУДИ, ШИРОКІ СІДНИЦІ»……..…..64

Оніщенко Н., Баша О.
АФОРИЗМИ Е. М. РЕМАРКА: ПРИЧИНИ УТВОРЕННЯ……..65

Órzhitskiy Í.
TEMATIZACIÓN LITERARIA DE LAS SITUACIONES LINGÜÍSTICAS……..66

Павленко О.
СОЦІАЛІЗАЦІЯ ПЕРЕКЛАДУ В ПРОСТОРІ ЧУЖОЇ КУЛЬТУРИ……....67

Пасинок В.
ІДІОСТИЛЬ ЯК ТВОРЧА СВІДОМІСТЬ…….…..…68

Пашкова А.
СЕКСИЗМ В ІСПАНСЬКІЙ РЕКЛАМІ ТА В ЗМІ……..…..69

Песоцька Д.
ПРОБЛЕМА ЖІНОЧОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ФРАНЦУЗЬКОМУ ЛІТЕРАТУРНОМУ ДИСКУРСІ (на матеріалі роману М. Дюрас «Пробудження Лол В. Стайн»)……..….71

Пугач Б.
ПРОЦЕС НАВЧАННЯ В ГЕШТАЛЬТ-ПЕДАГОГІЦІ……..71

Резніченко Ю.
РОЛЬ ВНУТРІШНЬОЇ ФОКАЛІЗАЦІЇ У ВІДТВОРЕННІ СПРИЙНЯТТЯ ГЕРОЯМИ ІНШОЇ КУЛЬТУРИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПОВІСТІ…….72

Rondena E.
EUGENIO CORTI: NELLA «BANALITÀ DEL MALE» LA RADICALITÀ DEL BENE……...73

Ruggiano F.
ALCUNE RIFLESSIONI SUL RAPPORTO AMBIVALENTE TRA INGLESE E ITALIANO.....74

Rumyantsev O.
О ТРУДНОСТЯХ УПОТРЕБЛЕНИЯ ГЛАГОЛА *ЯВЛЯТЬСЯ* СТУДЕНТАМИ-ИТАЛОФОНАМИ……...…..75

Самохіна В., Дмитренко Ю.
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОНЦЕПЦІЇ Ш. БАЛЛІ…….……75

Satanovska H.
CHRONOTOPE IMAGE OF MANOR IN THE NOVEL «A COIN IN NINE HANDS» BY MARGUERITE YOURCENAR……..77

Світлична М.
СПАНГЛІШ У СУЧАСНІЙ ЛІТЕРАТУРІ……..78

Семерин Х.
УКРАЇНСЬКО-ЄВРЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ В ІМПРЕСІОНІСТИЧНІЙ МАЛІЙ ПРОЗІ МАРКА ЧЕРЕМШИНИ І ГРИГОРІЯ КОСИНКИ…….79

Сердюк В., Котова А.
РОЛЬ СПОЛУЧЕННЯ «*BE + A (ON)* + ВІДДІЄСЛІВНИЙ ІМЕННИК» У РОЗВИТКУ ФОРМ ТРИВАЛОГО ВИДУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ……80

Сидоренко І.
ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКОЇ КОНЦЕПТОСФЕРИ ЯК СКЛАДОВОЇ ІДІОСТИЛЮ……...81

Сіденко Н.
ЩОДО ПИТАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ…….……82

Scaglione P.
EUGENIO CORTI: L'IDENTITÀ FORTE INCONTRA IL MONDO.....84

Скляр І.
ПСИХОНАРАТИВ ЩОДЕННИКОВИХ ЗАПИСІВ У РОМАНІ Я. МЕЛЬНИКА «ДАЛЕКИЙ ПРОСТІР»……..…..85

Смольницька О.
ШОТЛАНДСЬКИЙ СУПЕРТЕКСТ У ВІРШІ ДЖОНА КІТСА, ПРИСВЯЧЕНОМУ ПАМ'ЯТІ РОБЕРТА БЕРНЗА: ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ…….86

Стасенко Є., Поклад Т.
MOTIVARE GLI STUDENTI DEI CORSI DI LAUREA NON FILOLOGICI ALLO STUDIO DELL'ITALIANO LS……87

Stepanov V.
LA SOCIOCULTURA Y LA ENSEÑANZA DE LA LENGUA ESPAÑOLA……88

Татаренкова Є.
КІНОІНТЕРПРЕТАЦІЯ ОБРАЗІВ РОМАНУ Ф. С. ФІЦДЖЕРАЛЬДА «ВЕЛИКИЙ ГЕТСБІ» У КІНЕМАТОГРАФІ ХХ ТА ХХІ СТ…….….88

Трифонова Г.
ІТАЛІЙСЬКІ КІНОСТРІЧКИ ЯК ОБ'ЄКТ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ…….89

Уткіна Г., Шамаєва Ю.
ТЕКСТОВІ СВІТИ ЯК ПІДҐРУНТЯ КОГНІТИВНО-ДИСКУРСИВНОГО СВІТОМОДЕЛЮВАННЯ: ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ ВИМІР……90

Федоренко О.
МИНУЛЕ І СУЧАСНЕ У РОЗДУМАХ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО – ГЕРОЯ РОМАНУ П. ЗАГРЕБЕЛЬНОГО «Я, БОГДАН»……..91

Федько О.
ІСТОРІОСОФСЬКІ ВИМІРИ ЛІРО-ЕПІЧНИХ ТВОРІВ Л. ГОРЛАЧА……..…92

Хамаршех А.
АНАЛІЗ СЛОВНИКОВИХ ДЕФІНІЦІЙ ПОНЯТЬ ДЕМАГОГІЇ ТА ПОПУЛІЗМУ…….93

Харлан О.
«ВОСЬМИЙ ПОВІРЕНИЙ» РЕНАТО БАРЕТИЧА: АНТИУТОПІЯ ЧИ ОБРАЗ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА?.....94

Черкашина Т.
Я/ІНШИЙ В АВТОБІОГРАФІЦІ АМЕЛІ НОТОМБ……..……95

Чуб В.
«ТРАНСМОВА» РОМАНІВ АНТУАНА ВОЛОДІНА……..….96

Шапарєва Н.
ОСМИСЛЕННЯ ВІЙНИ У ТВОРЧОСТІ Л.-Ф. СЕЛІНА……..97

Шекера Я.
ДО ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДНОСТІ ПОЕТИЧНОГО ТЕКСТУ: «ЗА» І «ПРОТИ»……97

Шпорт А.
ЯЗЫК И ЭТНИЧЕСКОЕ САМОСОЗНАНИЕ НЕМЦЕВ ХАРЬКОВСКОГО «ВИДЕРГЕБУРТА»…….……..98

Шумська О.
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА «ЗВІТ ПОКОЛІНЬ»……..99

Щиров В.
РІЗНОМАНІТНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМ ВЕБ 2.0 У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ……100

Яценко І.
МНОЖИННИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ……101

МАРГІНАЛІЗАЦІЯ ЛЮДСЬКОЇ ПРИРОДИ В РОМАНІ ДЖ. М. КУДЗЕЕ «БЕЗЧЕСТЯ»

Ганна АЛЕКСАНДРОВА (Бердянськ, Україна)

У загальнофілософському сенсі маргінальність – це «поняття, яке застосовується для позначення пограничності, периферійності, невизначеності становища людини щодо будь-яких соціальних груп (національних, класових, культурних)» [2, с. 360–361].

Саме до такої ситуації невизначеності потрапляють герої роману сучасного південноафриканського письменника, лауреата Нобелівської премії Дж. М. Кудзее «Безчестя». Втрачаючи роботу в університеті через зв'язок зі студенткою, 52-річний професор Девід Лурі болісно переживає період внутрішньої невлаштованості та «інтенсивної самосвідомості» (Р. Парк). Ескапістська поведінка Лурі, який покидає свій дім, міняє цивілізоване місто на ферму в південноафриканській глибинці, свідчить про психічну дезорганізацію і відчуженість героя, прагнення віднайти втрачену гармонію і самоідентифікуватися. Донька Девіда Люсі багато років живе на фермі і намагається позбавитися маргінального статусу, стати «своєю» в «чужому» соціальному й національному світі. Ускладнюється ситуація пограбуванням будинку Люсі, її ґвалтуванням і приниженням Девіда Лурі місцевими темношкірими чоловіками. Люсі відчуває історичну провину перед африканцями за колонізацію і пригнічення мас, бажання спокутувати гріхи попередніх поколінь:

– Як принизливо, – озивається він зрештою. – Такі великі сподівання, та ось чим усе закінчилося.

– Так, згодна, це принизливо. Але, напевно, це гарна можливість почати все спочатку. Можливо, я мушу навчитися приймати це. Почати з нуля. З нічого. Не з нічого, а з нічим. Без карток, без зброї, без майна, без прав і без власної гідності [1, с. 207].

У романі символічного значення набувають дві сцени насилля: спочатку ґвалтівником темношкірої студентки Мелані виступає Девід (метафора колоніального минулого), а потім жертвою афроамериканців стає його донька (мотив спокутування провини). Герої проходять своєрідний шлях від центру до периферії, втрачаючи соціальне, культурне і людське благополуччя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кудзее Дж. М. Безчестя / пер. з англ. Є. Даскал. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2017. 224 с.
2. Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук та ін. К. : Абрис 2002. 742 с.

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНИХ ГРАМАТИЧНИХ НАВИЧОК

Аліна АНДРУЩЕНКО (Харків, Україна)

Вважається [1, с. 150], що змістом навчання грамматики іноземної мови є формування граматичних навичок – синтезованих дій, що здійснюються автоматично і забезпечують адекватнее морфолого-синтаксичне оформлення мовленнєвих одиниць будь-якого рівня у мовленні. Сформована граматична навичка включає операції відбору граматичної структури, необхідної для вираження задуму й оформлення мовленнєвого висловлювання на основі даної граматичної структури, тобто відбір граматичних флексій, слів, розташування слів у реченні тощо.

Дослідники [2] співвідносили стадії формування навички з діями, які виконують студенти. Так, орієнтувальна фаза формування дії включає ознайомлення з певною граматичною структурою в процесі її презентації у мовленні. Упродовж цієї фази дії студентів ґрунтуються на відчутті, сприйманні та аналізі. Упродовж виконавчої фази використовуються дії, що поступово ускладнюються. На стереотипно-ситуативному (стандартизувальному) етапі послідовно застосовуються імітація (відтворення та запам`ятовування структури за аналогією), підстановка (заміна окремих елементів структури на основі аналогії) та трансформація (маніпуляції зі структурою, зокрема, у заперечних та питальних реченнях). На варіативно-ситуативному ж етапі студенти виконують дії з ізольованого вживання структури на основі репродукції, а також із перенесення навички на нові ситуації (формування таких властивостей навички, як стійкість, смислова та функціональна диференціація структури, розвиток механізмів вибору).

Таким чином, успішність формування іншомовних граматичних навичок суттєвим чином залежить від забезпечення адекватного орієнтування студентів у цьому процесі, максимально можливої інтеграції орієнтувальної, виконавчої та контрольної фаз виконання дій та поступового ускладнення навчальних операцій студентів у процесі оволодіння граматичними діями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению. М.: Русский язык, 1989. 276 с.
2. Пассов Е. И. Теоретические основы обучения иноязычному говорению. Воронеж: Воронежский университет, 1983. 198 с.

ORALIDAD Y MEMORIA EN LA SALAMANDRA DE JOSÉ JIMÉNEZ LOZANO

Guadalupe ARBONA ABASCAL (Madrid, Spain)

Estudio y análisis *La salamandra*, de José Jiménez Lozano (1930, Premio Cervantes de 2002, http://www.jimenezlozano.com). Novela sobre la Guerra Civil española que cuenta la contienda desde la voz de las víctimas. La perspectiva del relato es la de un

personaje humilde, Damián Sotero.

Se trata de un anciano que, recluido en una residencia, saca sus recuerdos ante la presencia de un viejo conocido. En su discurso, agitado y doliente, cuenta su infancia en un pueblo de Castilla, pasa revista a su formación juvenil en el anarquismo madrileño, se lamenta de su participación sangrienta en la guerra y por fin llega a contar lo que ha visto como camarero en un café de Madrid al terminar la contienda civil.

El relato es una larga y sentida perorata que, con un eficaz lenguaje conversacional, recuerda y cuenta crímenes y bestialidades cometidos por odio hacia los "otros" en nombre de la salvaguarda de una creencia o una ideología.

En este sentido se analizará la naturaleza oral y conversacional de la novela, en primer lugar. Además, se analizará el texto como forma de hacer memoria y transmitir el relato de la Guerra Civil española a las generaciones más jóvenes desde la perspectiva de las víctimas.

LA MEDIAZIONE (SOCIO CULTURALE) COME CONOSCENZA

Dimitris ARGIROPOULOS (Parma, Italia)

L'esigenza di comprensione nell'incontro fra persone di condizione sociale eterogenea e spesso disuguale, nonché portatori di codici linguistici, espressivi e culturali differenti estende il concetto di traduzione, completandolo nelle sue prassi come concetto di mediazione sociale e culturale, dove l'elemento lingua ha una sua certa importanza. Il proprio della mediazione socioculturale è la comprensione che non avviene o per ridotta capacità comunicativa, questo è il caso delle persone con disabilità per esempio uditiva, oppure per uso di lingue non conosciute fra le parti negli attuali contesti multiculturali creati dalla strutturazione dell'immigrazione e della profuganza.

La mediazione socioculturale, e in particolare i suoi aspetti linguistici (mediazione linguistica) si approccia da varie angolature alla complessità degli incontri e delle interazioni fra le parti che comunicano e rappresenta una disciplina di una certa diffusione fra le discipline pedagogico- educative, sociali e psicologiche, anche come settore di una certa autonomia. Le sue applicazioni sono riscontrate in vari ambiti istituzionali e sociali. E il mediatore, il "traduttore" socioculturale, che interviene nelle situazioni di incomprensione, rappresenta una figura professionale riconosciuta istituzionalmente in Italia e in Europa. Interessante la dimensione della mediazione in ambito scolastico per gestire classi di studenti complesse e eterogene, ma anche lo spazio riservato alle sue pratiche nei Servizi sociali e sanitari con utenti portatori di culture differenti e altrettanto eterogenee.

La mediazione sociale e culturale interviene nelle dinamiche comunicative, nelle conversazioni, negli scritti e in ogni passaggio di codice linguistico espressivo con particolare attenzione ai significati e nei passaggi da un codice all'altro. Interviene nella condivisione di contenuti culturali e simbolici, nelle esplicitazioni delle

metafore connotate culturalmente e in uso fra le persone in un incontro. Si interpone nelle relazioni tra gli interlocutori orientandone la qualità e la prospettiva, crea chiarezza alle esigenze istituzionali e organizzative nonché ai bisogni delle persone che comunicano.

La mia relazione approfondirà le caratteristiche, le funzioni e gli obbiettivi della mediazione socioculturale nonché il ruolo e le competenze del mediatore con un approccio trasversale in ambito multiculturale e delle disabilità.

BIBLIOGRAFIA

1. Argiropoulos Dimitris, Spigolare parole, Rubare sguardi. Conversazioni con i rom. Incontri da intuire, da pensare, da narrare e da riscrivere. Pagliai editore, Firenze, 2013.
2. Canevaro Andrea, Le logiche del confine e del sentiero. Una pedagogia dell'inclusione (per tutti, disabili inclusi) Erickson edizioni, Trento, 2006.
3. Favaro G., Fumagalli S., Capirsi Diversi. Idee e pratiche di mediazione Interculturale, Roma, Carrocci Editore, 2004.
4. Jollien Alexandre, Elogio della debolezza, Edizioni Qiqajon, Magnano, 2001.
5. Kristeva Julia, Vanier Jean, Il loro sguardo buca le nostre ombre, Donzelli Editore, Roma, 2011.
6. Morineau J. Lo spirito della mediazione, Raimonville Saint-Agne, Edition Erés, 1998.

LA RÉALISATION DES ATTENTES DE DIGITAL NATIVES AU SERVICE DE L'ENSEIGNEMENT DES LANGUES ÈTRANGÈRES

Yaroslava BELMAZ, Iryna SERGIEIEVA (Kharkiv, Ukraine)

La génération Z, consommateur essentiel des services éducatifs. Quels sont ses points d'attrayance permettant aux établissements éducatifs de les attirer ? Comment motiver les Z à apprendre les langues étrangères ?

Les *digital natives* valorisent le sens, la mission, l'inclusion et les *soft skills* [1] : peut-on intégrer ces valeurs dans l'enseignement ? Deux enquêtes [2 ; 3] se sont centrées sur les Z et leurs attentes par rapport à l'entreprise. Que peuvent-elles donner aux enseignants des langues ? Après chaque fait cité, nous proposons aux enseignants de se poser 3 questions permettant d'en tirer profit : 1. Comment est-ce appliquable dans l'éducation ? 2. Quelles sont les mesures réelles à réaliser au cours de langue ? 3. Comment rendre visibles ces mesures pour qu'elles attirent de (nouveaux) étudiants ?

Dans leur vie professionnelle, les Z recherchent [2 ; 3] : *de l'amusement ; de l'éthique,* facteur décisif pour 21% des répondents *; de l'international* : 37% des Z veulent voyager dans le cadre du travail, et 69%, du travail à l'étranger ; *de la variété* : il s'agit de changer facilement du secteur d'activité, de la mobilité géographique et horizontale ; *du management humain* : les capacités d'écoute et à faire confiance à ses équipes sont prioritaires pour 62% et 67% des respondents ; *de la technologie* : 80% des Z aspirent à travailler avec des technologies de pointe.

Ces données sont facilement transposables sur le domaine éducatif, reste à se poser de bonnes questions, et d'y trouver des réponses efficaces.

ЛІТЕРАТУРА

1. Agnès Garibout. La «Génération Z», une génération exigeante ! Електронне видання. Доступ за посиланням: https://www.letemps.ch/economie/generation-z-une-generation-exigeante
2. La Grande InvaZion : une étude sur la génération Z. Une grande enquête signée BNP Paribas et The Boson Project sur la Génération Z et sa vision de l'entreprise. Електронне видання. Доступ за посиланням: https://cdn-actus.bnpparibas.com/files/upload/2015/01/20/docs/lagrandeinvazionbnpptbp.pdf
3. The Gen W effect. Research realized by Dell Technologies. Електронне видання. Доступ за посиланням: https://www.delltechnologies.com/en-us/perspectives/gen-z.htm]

ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ЯК РІЗНОВИД НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ: ПОНЯТТЯ, МЕТА, ЗАВДАННЯ

Тетяна БЕЦЕНКО (Суми, Україна)

Лінгвокультурологічний аналіз художнього тексту – різновид інтелектуально-креативної, науково-дослідної, науково-навчальної роботи, що полягає у встановленні різнорівневих мовних одиниць, які безпосередньо вказують на народномовне, лінгвоетнічне, країнознавче середовище / джерело, слугують засобами позначення етнічної дійсності, мають чітко виражене національне забарвлення, орієнтують на етноідентифікацію відтворюваних реалій, слугують маркерами національної картини світу.

Мету лінгвокультурологічного аналізу художнього тексту вбачаємо у цілеспрямованому виявленні, аналізові та описові різнорівневих мовних одиниць, що співвіднесені з певним етнокультурним простором, є характерною ознакою народного (етнічного) континууму – його духовно-матеріальної дійсності, позначені народномовним (етномовним) колоритом і створюють культурний фон тексту, ідентифікують його з визначеним етнокультурним буттям, забезпечують відтворення національно картини світу і виступають мовно-естетичними знаками національної культури.

Завдання лінгвокультурологічного аналізу художнього тексту:

– з'ясувати ідейно-тематичну спрямованість текстової інформації в аспекті її етнокультурної аргументації;
– схарактеризувати загальний культурний фон, представлений в тексті; встановити співвіднесеність тексту з певною культурою, етносоціумом, що реалізує культурну дійсність у назвах предметів духовно-матеріальної сутності; мотивувати з погляду традицій певної культури образно-сюжетну канву тексту, персонажі та образи як складники етнодійсності; виявити мовнокультурний феномен тексту з позицій ментальності автора, у контексті доби;
– осмислити стильову та жанрову належність тексту з погляду етнокультурної, мовнокультурної. Мовноестетичної дійсності, національних мистецьких традицій, культурно-естетичних настанов, норм;
– довести лінгвокультурну належність тесту на підставі аналізу його різносистемної мовної організації; виявити засоби та способи відтворення

культури (етнодійсності) на прикладі опису мовного матеріалу, спостереженому в тексті;

– встановити різнорівневі мовні одиниці, що пов'язані з певним культурним, культурно-мтистецьким, лінгвокультурним, народнопобутовим, народознавчим контекстом і забезпечуть відтворення етнодійсності в тексті; класифікувати та описати лінгвокультуреми; схарактеризувати лінгвокультуреми з урахуванням етимологічних, культурносемантичних, стильових та стилістичних тощо відомостей;

– розглянути мовно-естетичні знаки національної культури, засвідчені в тексті, як факти інтелектуально-образної діяльності, як показники творчого духу;

– обгрунтувати вагу лінгвокультурних одиниць у плані формування мовно-етнічної картини світу в художньому творі;

– усвідомлено сприйняти лінгвокультурні одиниці, використані в тексті, як факти мовно-мисленнєвої діяльності індивіда, показники освоєння ним довкілля–рідного чи чужоземного, осмислити майстерність авторського змалювання етноконтинууму на прикладі актуалізації відповідного мовного матеріалу, схарактеризувати вміння митця представити лінгвокультурну дійсніть у художньому творі; довести вирішальне значення мовної субстанції, що є тлом, яке створює / відтворює певну етночасопросторову дійсність;

– мотивувати емоційний колорит тексту, співвідносячи його естетику з етнокультурною мовленнєво-етичною, мовленнєво-етикетною традицією певної культури.

Об'єктом лінгвокультурологічного аналізу художнього тексту вважаємо мовнокультурний феномен його організації як різнорівневої, різноаспектної цілісності, що є фрагментом етнобуття, фактом етнодійсності, реалією духовно-матеріальної життєдіяльності етномовця (автора, персонажа тощо), **предметом** – аналіз різнорівневих мовних одиниць, що співвіднесені з визначеним етнокультурним соціумом, виступають характерними складниками його мовно-побутової дійсності, слугують створенню необхідного культурного фону тексту.

Пропонований вид інтелектуально-творчої діяльності зараховуємо до різновиду філологічного аналізу тексту, що також об’єднує його лінгвостилістичний аналіз.

TABU ALS GEGENSTAND SPRACHPRAGMATISCHER UND LITERATURWSSENSCHAFTLICHER STUDIEN

Olena BYELOZYOROVA (Charkiw, Ukraine)

Der Beitrag widmet sich dem äußerst spannenden Phänomen, dessen Erforschung nach wie vor viele Fragen offen lässt. Es geht um Tabus, und konkreter um verbale Tabus, die als Pendent zu nonverbalen Tabus gesehen werden. In der Forschungsliteratur sind für diese Tabus auch Bezeichnungen Sprachtabus und

Handlungs- oder Tattabus zu treffen. Die letzteren scheinen nicht unproblematisch zu sein, zumal Sprache aus der sprachpragmatischen Perspektive als Handeln gesehen wird. Um diese begriffliche Vagheit zu vermeiden, haben wir uns in dem vorliegenden Beitrag für die Termini verbale und nonverbale Tabus entschieden. Verbale Tabus definieren wir als kulturspezifische Konzepte, dieentweder gar nicht explizit oder nur verschleiernd/verhüllend verbalisiert werden dürfen. Eine solche Definition ermöglicht sowohl sprachwissenschaftliche, als auch literaturwissenschaftliche Analysen.

Aus Sicht der Sprachpragmatik werden verbale Tabus im Diskurs entweder befolgt und dementsprechend durch Schweigen als Nicht-Sagen (bewusste Sprachlosigkeit) aktualisiert, umgegangen (durch implizite Sprechakte, die tabuisierte Inhalte verhüllend oder verschleiernd auffangen, einen besonderen Fall stellen in diesem Zusammenhang aposiopesische Andeutungen und kommunikativ bedeutungsvolles Schweigen dar) oder gar gebrochen. Unser besonderes Augenmerk gilt den Fällen des verhüllenden/verschleiernden Vorgehens. Im modernen deutschsprachigen dialogischen Diskurs werden verbale Tabus durch implizite Sprechakte bewältigt, die als Zusammenwirkung von Sprecher und Hörer zu sehen sind, die am gemeinsamen Konstruieren einer impliziten Proposition beteiligt sind. Die implizite Proposition wird vom Sprecher intendiert und vom Hörer auf der Grundlage der expliziten Proposition geschlussfolgert. Die explizite Proposition kann auch eine Null-Proposition darstellen (kommunikativ bedeutendes Schweigen) oder absichtlich nicht vollständig formuliert, wobei einige Argumente ausgelassen werden, die vom Hörer zu rekonstruieren wären.

Die oben angeführte Definition der verbalen Tabus eignet sich auch für literaturwissenschaftliche Fragestellungen. Es sind hier zwei Forschungsperspektiven zu nennen: einerseits geht es um die Kommunikation der jeweiligen Autorin/des Autors mit der Leserschaft, andererseits kann die Kommunikation der Protagonisten untereinander im Forschungsfokus stehen. Aus literaturwissenschaftlicher Sicht kämen für die Analyse der Bewältigung von verbalen Tabus vor allem Tropen in Frage: Metapher, Litotes, Ironie, Euphemismus, Periphrase etc. Großes Interesse der LiteraturwissenschaftlerInnen gilt aber den Tabubrüchen in den literarischen Werken, sowohl was bestimmte Ausdrucksweise durch bestimmte Lexik betrifft als auch Motive und/oder Themen.

Die Liste der verbalen Tabus, die keinesfalls vollständig und kulturspezifisch ist, wird ständig modifiziert, reduziert oder umgekehrt erweitert. Da die verbalen Tabus „kulturspezifische, eher großräumig geltende, und immer gesellschaftliche Konventionen, die als natürlich angesehen werden“definiert werden [2, S.39f], könnte man behaupten, dass diese Liste sowohl für den modernen deutschsprachigen dialogischen Diskurs als auch für literarische Texte als Produkt der schöpferischen Tätigkeit der Autorin/des Autors genauso gelten würde. Die Entscheidung, die Tabus zu befolgen, umzugehen oder gar zu brechen treffen jeweils der Sprecherim Sprechakt und die Autorin/der Autor des literarischen Werkes.Ein markantes Beispiel wäre Literatur der Moderne, deren zentrales Anliegen es war, „das Unsagbare zur

Sprache zu bringen, am Rande des Verstummens, an den Grenzen der Sprache“ [1, S.15; 3; 4].

LITERATURVERZEICHNIS

1. Fäcke J. An den Grenzen der Sprache. Literarische Beschreibungen des Unsagbaren am Beispiel der späten Prosa Ingeborg Bachmanns und Samuel Becketts. Hrsg. v. Chr. Lubkoll. Würzburg: Ergon, 2013. 335 S.
2. Günther U. ′und aso das isch gar need es Tabu üs, nei, überhaupt need′. Sprachliche Strategien bei Phone-in-Sendungen am Radio zu tabuisierten Themen, Frankfurt am Main, 1992, 237 S.
3. Schlich J. Inzest und Tabu. Ingeborg Bachmanns „Malina“ gelesen nach den Regeln der Kunst. Sulzbach/Taunus: Ulrike Helmer, 2009. 271 S.
4. Teubner K. „Celans Gedichte wolle das äußerste Entsetzen durch Verschweigen sagen“. Paul Celan und Theodor W. Adorno. Würzburg: Königshausen&Neumann, 2014. 603 S.

КРЕОЛІЗОВАНІСТЬ ПІСЕННО-ДРАМАТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Оксана БЄЛЯЄВА (Харків, Україна)

У сучасній лінгвістичній літературі багато робіт присвячено вивченню різних типів дискурсу, наприклад, гумористичного [4]. Дослідники виділяють пісенний дискурс як феномен сучасної комунікації, що відрізняється поєднанням вербального тексту пісні та музичного компонента [3]. Креолізованість пісенного дискурсу є передумовою створення драматизму. Загальна теорія драми представлена в роботах низки дослідників [1] та інших. Сучасна драматургія розглядається в пісенному тексті [2].

Об’єктом дослідження є сучасний британський пісенно-драматичний дискурс (далі – ПДД), виділений за принципом драматизму. ПДД як креолізований тип дискурсу в сучасному вокально-інструментальному просторі Великої Британії, комбінуючи вербальні і невербальні засоби спілкування, вирізняється підвищеною експресивністю мовних одиниць пісенно-драматичного тексту і музичних, пластичних, візуальних засобів спілкування, їх актуалізацією, що проявляється в драматургії драматичної пісні.

Пісенно-драматичний дискурс є соціально зумовленою сценічною, аудіовізуальною комунікативно-інформативною подією, що вирізняється драматичністю, яка полягає в конфлікті буття персонажів, зумовленим стражданнями в боротьбі за любов. Драматизм як відмінна риса пісенно-драматичного дискурсу створюється виражальними мовними засобами пісенно-драматичного тексту, а посилюється – музикою (особливо музичним вступом і музичним завершенням), пластикою (незвичайною ритмічністю рухів) та відеозображенням (спецефектами відеокліпу).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Зыкова Н. С. Закономерности взаимодействия составляющих художественного текста: дис. ... канд. филол. наук: 17.00.09 «теория и история искусства». Москва, 2004. 179 с.
2. Кизин М. М. Особенность драматургии в содержании русской песни. 2013. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/osobennost-dramaturgii-v-soderzhanii-russkoy-pesni.

3. Плотницкий Ю. Е. Лингвостилистические и лингвокультурные характеристики англоязычного песенного дискурса: дис. … канд. филол. наук: 10.02.04 «германские языки». Самара, 2005. 183 с.
4. Самохіна В. О. Жарт у сучасному комунікативному просторі Великої Британії і США: текстуальний та дискурсивний аспекти: дис. … д-ра філол. наук: 10.02.04 «германські мови». Київ, 2010. 518 с.

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ПОДІЙ НОВОЇ СІЧІ У ТВОРІ ВАСИЛЯ ЧАПЛЕНКА «ЧОРНОМОРЦІ, АБО КОШОВИЙ ХАРКО З УСІМ ТОВАРИСТВОМ»

Марина БОГДАНОВА, Марія БОГДАНОВА (Бердянськ, Україна)

Василь Чапленко в романі звертається до трагічних сторінок історії українського народу – зруйнування у 1775 році Запорізької Січі та розподілу Запорізьких земель між російськими вельможами. З історії відомо, що лише п’ять тисяч козаків зуміли втекти за Дунай, а решта утворили Військо вірних козаків, що пізніше було перейменовано на Чорноморське козацьке військо. У творі автор зображує відомий історичний фат – переселення козаків після участі в російсько-турецькій війні (1787 – 1791) на Кубань (1792–1793 рр.). Як зазначає сам автор: «…увесь роман побудований на історичних фактах та подіях з кінця XVIII ст. Образи відомих козацьких діячів Харка Чепіги та Антона Головатого, навіть у портретуванні, засновані на відповідних історичних даних…» [3, с. 3].

Захар Олексійович Чепіга (Харко Чепіга) – кошовий отаман Чорноморського козацького війська, генерал-майор. Він походив з роду Кулішів. Із 1750 року перебував у Новій Січі, саме там отримав прізвище Чепіга. Сформувавши й очоливши загони Війська вільних козаків, він брав участь у російсько-турецькій війні, а після загибелі С.Г. Білого 1788 року – обраний козацькою радою кошовим отаманом. Захар Чепіга (псевдонім Харко або Харитон Чепіга) був останнім кошовим отаманом Чорноморського козацького війська [2, с. 489].

Антін Головатий – козацький кошовий отаман, полковник Самарської паланки, командувач Чорноморською козацькою флотилією. Незважаючи на успішні походи, взяття Очакова, штурм Ізмаїла та ін, Катерина ІІ зрадила запорозьких-чорноморських козаків, депортувавши їх за межі України. Указом від 30 жовтня Катерина ІІ визначила запорозьким козакам землі на Таманському півострові на Кубані. Варто зазначити, що Антін Головатий вів сімейних козаків зі Слободзеї на Кубань суходолом через Дон. Із 12622 козаків дійшло на Кубань лише 8200, без урахування членів сімей [1]. У розділі роману «Двадцятьма колонами на нову батьківщину» [3] Василь Чапленко через долю героїв Левка та Івги зображує важки умови переселення козаків.

Отже, Василь Чапленко в історичному романі «Чорноморці, або кошовий Харко з усім товариством» дотримуючись численних історичних фактів, відтворив атмосферу кінця XVIII ст., зобразив трагічну долю війська «вірних козаків».

ЛІТЕРАТУРА

1. Енциклопедія історії України у 10 т. / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України / К. : Наукова думка, 2004. Т. 2. Г–Д. 688 с.
2. Енциклопедія історії України у 10 т. / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України / К. : Наукова думка, 2013. Т. 10. Т–Я. 784 с.
3. Чапленко В. Чорноморці, або кошовий Харко з усім товариством. Історичний роман. Нью-Йорк : 1957. 336 с.

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ КОДІВ ДАНТОВОГО УНІВЕРСУМУ НА ПОЛОТНАХ ПРЕРАФАЕЛІТІВ: ВЕРСІЯ Д. Г. РОССЕТІ

Ольга БОГОВІН (Бердянськ, Україна)

Д. Г. Россеті – англійський поет-лірик вікторіанської доби, більш відомий як художник та голова бунтівних митців братства «Прерафаелітів», які проголосили своїм естетичним ідеалом образотворче мистецтво до «класичної доби», тобто до епохи треченто в італійському мистецтві та вироблення живописного канону його майстрами (Рафаель, Мікеланджело, да Вінчі).

У родині Россеті постать знаменитого співвітчизника набула статусу сімейного культу, продукованого батьком, який будучи політичним вигнанцем-утікачем певною мірою ототожнював своє життя з долею Данте Аліг'єрі. Г. Россеті, розчарувавшись у революційній боротьбі на батьківщині, присвятив своє життя у «вигнанні» написанню книжки про творчість Великого італійця та вихованню дітей. Особливо вирізнявся мистецькими обдаруваннями найстарший син, названий на честь великого письменника Данте Габріель. Д. Г. Россеті ще в молоді роки, ототожнюючи себе зі знаменитим тезкою, організував братство «Прерафаелітів», завданням якого стала боротьба із академічними канонами в англійському образотворчому мистецтві. Члени цього товариства, випереджаючи свій час, успішно зреалізували свої задачі: їм вдалося перемогти «академіків» і таким чином створити умови для впровадження модерністських тенденцій на англійському ґрунті.

Тема Данте з особливою виразністю проступає у творчості Д. Г. Россеті після смерті його коханої Елізабет Сідал, яка тяжко хворіла на туберкульоз і померла внаслідок передозування ліками. У своїй творчості Д. Г. Россеті возвеличує Елізабет як Данте свою Беатріче. Найвідоміша картина автора «Beata Beatrix» («Беатріче Благословенна») написана по смерті Елізабет протягом 1964 – 1970 рр., численні ескізи якої було зроблено ще за життя молодої жінки. На полотнах Д. Г. Россеті у 70 – 80-х рр. XIX ст. дедалі частіше зображує іншу натурщицю Джейн Берден. Жінка постає в образі дантової П'єтри, яка як відомо втішала поета по смерті його коханої («Жінка у вікні»). Отже, образи особистого універсуму Данте Аліг'єрі безсумнівно посідали значне місце в уяві Д. Г. Россеті, що підтверджують численні алюзії та ремінісценції як у живописі так і в поезіях англійського автора.

ОБРАЗ ІВАНА ВАГИЛЕВИЧА В РОМАНІ ЮРІЯ ВИННИЧУКА «ЛЮТЕЦІЯ»: КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ ТА МІФОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТИ

Галина БОКШАНЬ (Херсон, Україна)

Відомому літературними містифікаціями й постмодерною грою з історичним матеріалом Ю. Винничуку і в романі «Лютеція» вдається вправно балансувати на межі правди та вигадки. У ньому письменник за посередництвом оповідача ставить акценти, які визначають специфіку характеротворення образу Івана Вагилевича: «Я ж не писав про наукову роботу Вагилевича, про подвижництво Руської Трійці <…>. Мене цікавила лише одна історія, пов'язана з таємничою кралею на ім'я Юлія» [1, с. 15]. Автор передусім фокусує увагу на особистому житті видатного українського культурного діяча XIX ст., що стає об'єктом міфологізації. Він редукує біографічні відомості, пов'язані з громадською діяльністю, натомість містифікує деталі приватного життя І. Вагилевича. Культурно-історичний контекст окреслений пунктирно, хоча окремі, досить чітко прописані,документальні деталі надають йому достовірності.

Культурно-історичний контекст оприсутнюється через образи І. Срезневського та Я. Головацького, вустами якого актуалізовано характеристику І. Вагилевича. У ній акцентується зіпсутість «морально непорочного робітника науки» [1, с. 16] внаслідок знайомства з польським аристократом Ю. Борковським, про що дискутує у своїй праці І. Франко [2]. Саме його версію біографії І. Вагилевича кладе Ю. Винничук в основу сюжету свого роману. Зі слів оповідача відомо, що Франком були знайдені інтимні записки «героя любовної драми» [2, с. 296].

Оприявненими в «Лютеції» реаліями, що додають переконливості культурно-історичному тлу, є журнал «Dziennik Mód Paryzskich»(840–1849), у якому друкував свої вірші І. Вагилевич. У романі згадується й Марія Зарицька, якій він присвятив цикл віршів – (M. Z). Ю. Винничук, як співець тілесності, зосередився в «Лютеції» на доволі інтимних подробицях «любовної авантюри» [2, с. 298] І. Вагилевича (венерична хвороба, самогубство арфістки через кохання до поета тощо). У його белетризованому образі візуалізованіархетипні риси Донжуана: зовнішня привабливість («красень із красенів, у якого закохані всі аристократки» [1, с. 16]), скороминущі любовні інтриги, «салонові любощі» [2, с. 332].

Отже, в «Лютеції» Ю. Винничук використав ті епізоди біографії І. Вагилевича, які дозволили йому створити міфологізований портрет «львівського донжуана» [2, с. 335], з якого складно виявити, «де тут кінчиться дійсність, а де починається манія еротична і викликана нею божевільна фантасмагорія» [2, с. 338].

ЛІТЕРАТУРА

1. Винничук Ю. Лютеція. Харків : Фоліо, 2017. 314 с.
2. Франко І. До біографії Івана Вагилевича. *Зібрання творів у 50 томах.* Т. 37. Київ, 1982. С. 296–363.

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ЖЕРТВИ В КУЛЬТУРНІЙ ПАМЯТІ: ГОЛОДОМОР І ПИСЬМО

Вадим ВАСИЛЕНКО (Київ, Україна)

Указуючи на різнорідність підходів до розуміння та репрезентації жертви, вчені наголошують на тому, що дискурс жертви значною мірою закорінений у площині ідеології та виростає із заздалегідь визначених політичних позицій, які або розвінчують феномен жертви як певний риторичний прийом, або переймають не лише риторику, а й апологію жертви. До того ж образ жертви, який має амбівалентну природу (від психологічної ущербності до соціокультурної ексклюзивності), стає своєрідним уособленням ідеологічних позицій, а отже – не лише фактором консолідації (національної), а й принциповим моментом розбіжностей. Образ жертви залежний від сконструйованих (через літературу, медіа, політику тощо) дискурсу й наративу (книг, кіно, фотографій тощо), які не лише визначають, а й певним чином легітимізують її роль.

Питання про те, хто є/може претендувати на роль/статус жертви Голодомору, у чому подібність і відмінність цих ролі/жертви від інших, загалом не обмежене часовими, просторовими рамками. До того ж, будь-які спроби відповісти, як і ймовірність категоризувати ці питання з якоюсь однозначністю виказують проблемні місця, які дедалі більше розширюють коло жертв, унеможливлюючи теоретизацію (водночас самі поняття соціо-, націоциду, які задають визначений тон у дискусії про жертву, накладають власні обмеження). Крім того, обмеження встановлюють тема й питання, що потребують відповіді: розмова про смерть соціального класу/нації/культури потребує не лише відповідного ставлення, певної етичної позиції, а й усвідомлення всієї складності й неповноти, не лише неможливості завершення, а й не принципової незавершеності такої розмови.

Однією з концептуальних у дискусії про межі/можливості репрезентації є ідея про те, що бар'єром, який унеможливлює повне розуміння сутності/істини геноциду є те, що робить таке розуміння можливим – мова. Поетизація мови, на яку вказує Берел Ланґ, програмує фокус сприйняття події: естетизація й сакралізація (чи навпаки де-естетизація, де-сакралізація) образу жертви, культу болю/страждання звужують рамки сприйняття до віктимізації й стигматизації – того, що Марк фон Гаген свого часу назвав лакрімозогенезисом. Мова, яка є ключем і водночас посередником між нами і реальністю події, із цього погляду, виявляється також бар'єром, що унеможливлює репрезентацію.

Наратив трагедії, у фокусі якого – фігура жертви (сакралізований об'єкт, наділений певними ідеологічними, політичними, культурними смислами тощо) – центральний у художньому дискурсі Голодомору. Загалом образ жертви –

фундаментальна частина культурної пам'яті про Голодомор, постає як персоніфікація культурної/колективної травми, спроба надати їй універсальних і водночас індивідуальних змісту та значення. Як своєрідна форма культурної (зокрема художньої) реальності дискурс Голодомору загалом виростає з культу й метафори жертви.

РИСИ КЛАСИЦИЗМУ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ХУДОЖНІХ ОБРАЗІВ У КОМЕДІЇ МОЛЬЄРА «СКУПИЙ»

Ольга ВАСИЛЬЄВА (Харків, Україна)

Мольєр – видатна постать літератури XVII століття, митець доби класицизму, володар власного авторського стилю та засновник жанру «висока комедія», у 1668 році написав одну зі своїх найвдаліших та найвідоміших комедій «Скупий, або Школа брехні» («L'Avare ou L'Ecole du mensonge»), в якій простежується новаторство в інтерпретації художніх образів разом з чітким наслідуванням певних літературних канонів епохи класицизму. Це комедія у п'яти діях, перша постановка якої була зроблена у Парижі, де роль головного героя зіграв сам Мольєр. У «Скупому», так само, як і в низці інших творів комедіографа, вже сам заголовок розкриває панівну негативну рису - жадібність, яку автор поставив за мету розвінчати, тим самим зробивши зміст комедії повчальним.

За допомогою діалогів головної та другорядних дійових осіб, читачеві легко визначити провідну тему та ідею комедії – влада грошей над людиною; таким чином Мольєр воліє придати моралістичності твору через трагічність ситуацій, в яких опиняються рідні скупого та його оточення.

Однією з рис класицизму, яку майстер комедії не оминає у своїх творах - це конфлікт серця та розуму або пристрасті та обов'язку. Цей конфлікт яскраво виражений на прикладі поведінки дітей головного героя: вони, хоч і бажають обрати собі за пару людей, яких кохають, але це стає неможливим через те, що обов'язок та правила змушують їх в усьому підкорятися батькові, якого, в свою чергу, має зовсім інші, вигідні для себе плани на одруження дітей.

Слуги та клерки у комедії Жана Батіста Поклена не є втіленням розуму та виских моральних характеристик, але, не дивлячись на це, відіграють неабияку роль у розкритті задумів автора. Будучи в близькому оточенні головного героя, вони є тими людьми, які проходять усі кола страждання через скупість свого пана; саме їхні діалоги часто розкривають усю жахливість та аморальність його поведінки.

Не дивлячись на те, що комедії Жана Батіста мають більш розважальний характер, в них присутня і трагічність, що виокремлює Мольєрівські комедії з-поміж інших. Міжжанрові поєднання типу трагікомедії у класицистів вважилися не припустимими і вони завжди встановлювали чіткі кордони між тим чи іншим жанром, але саме відтінок трагедії у Мольєра і дав поштовх для створення власного жанру «висока комедія» . Висміюючи такі вади людського характеру, як скупість та егоїзм, комедіограф наголошує на серйозності

наслідків, які можуть понести за собою вчинки людини, яка ці вади має.

Відмінною рисою всіх комедій Мольєра є те, що він не тяжіє до аристократизму та не орієнтується на смаки вищої суспільної верстви, а навпаки, висміює правила поведінки знаті та прагнення деяких людей досягти високих чинів. Хоча Мольєр і порушує це правило класицизму, головним залишається те, що його твори виконують виховну функцію та приносять насолоду читачеві.

МОТИВ МАНДРУВАННЯ В «УЛІССІ» ДЖ. ДЖОЙСА І «МЬОРФІ» С. БЕККЕТА

Єлизавета ВАСИЛЮК (Харків, Україна)

Мотив мандрування виконує в «Уліссі» сюжетотвірну функцію, Блум мандрує шляхом Одіссея. Окрім цього мотив мандрування реалізується і в самому образі Блума, «*Мандрівного жида*» [2: 209], «*ізгоя*» [4: 369], і Стівена, який також відчуває себе усюди чужим. Фінал «Одіссеї» в «Уліссі» обігрується, повернення обертається «*ілюзорним відновленням сім'ї*» [3: 318]. Для Леопольда Блума мандрування проявляється не тільки у його ролі мандрівного сина мандрівного народу, а й його тілесності: «<...> *мандрівна нирка!*» [2: 418], його лунатизмі, в інтересі до феномену мандрування і повернення як такого. Почуття Блума щодо повернення суперечливі, пов'язані з роздумами про зраду. Мандри Стівена Дедала представлені в сюжеті менше за Блумові. Він полишає віру, в якій його виховали, йде з рідного дому і орендує вежу Мартелло, звідки його виживає кращий друг. Заперечення старих цінностей, світогляду і віри спонукають Стівена до пошуків нового духовного і ціннісного орієнтиру і патрона. На якийсь період шляхи Блума і Стівена переплітаються, однак не поєднуються.

Мьорфі, головний герой однойменного роману С. Беккета, прагне до статичності, апатії, але, водночас, говорить, що життя — це: «<...> *странствие в поисках дома* <...>» [1: 9]. Мандри Мьорфі мотивовані його пошуками дому і втечею від своєї колишньої дівчини Куніхен. Він обирає життя в світі душевнохворих, але у фіналі має намір повернутись до коханої Силії. У мандруванні Мьорфі проявляється певна циклічність. З червня по жовтень Мьорфі щодня шукає роботу і повертається додому в один і той же час, у Милосердному закладі Св. Магдалини, граючи у шахи з пацієнтом Ендоном, Мьорфі ходить у своїх справах і постійно повертається до дошки, щоб зробити свій хід. Після смерті Мьорфі його опізнають за родимою плямою. Вона певним чином є знаком його народження і смерті і окреслює цикл його життя.

Отже, мотив мандрування в «Уліссі» Дж. Джойса і «Мьорфі» С. Беккета виконує сюжетотвірну функцію. В обох романах в основі мандрів головного героя лежать схема «Одісеєвих» мандрів: залишення дому — випробування — повернення. Блума спонукає до мандрів його становище ізгоя і зрада Моллі. Стівен блукає у пошуках духовного орієнтиру. Мьорфі вважає життя мандруванням у пошуках дому. В обох романах мандрування має ознаки

циклічності: Блум повертається до Моллі; Мьорфі має намір повернутись до Силії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беккет С. Мерфи : Роман/пер. А. Панасьева, А. Жгировского. Киев: НИКА-ЦЕНТР, 2000. 395 с.
2. Джойс Дж. Улісс: Роман/пер. з англ. О. Тереха, О. Мокровського. Київ: Вид-во Жупанського, 2015. 733 с.
3. Мелетинский Е. М. Поэтика мифа. Москва: Восточная литература, 2000. 407 с.
4. Набоков В. Лекции по зарубежной литературе. Москва: Издательство Независимая газета, 1998. 512 с.

НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ

Галина ВИПАСНЯК (Львів, Україна)

Ідентичність як культурологічна проблема розвинулася у просторі постколоніальних студій. Власне цей англо-саксонський контекст необхідно враховувати, розглядаючи різновиди декларованих ідентичностей та способи їх репрезентації у художніх творах.

Проблематику національної ідентичності українські науковці досліджують крізь призму окремих мотивів. Одним із найбільш продуктивних напрямків є дослідження тематики пам'яті як передумови і основного підґрунтя формування національної ідентичності. Дана тема розвивається паралельно з тематикою травми як особистісної, так і колективної. Центральною темою є вплив травматичного досвіду на особистісний і колективний світогляд та ментальність.

Сьогодні вчені ставлять питання про правомірність поширення постколоніальних студій, що виникли у лоні англо-саксонської традиції, на інші імперії. На існування цієї проблеми неодноразово звертала увагу Т. Гундорова у своїх публікаціях, оскільки це безпосередньо стосується українського літературознавства, де завдяки методології постколоніалізму вдалося проаналізувати процес посттоталітаризму як різновид постімперського культурного явища. І якщо такий спосіб допасування наукової методології до нових культурних умов також можна розглядати як «чергову інтелектуальну колонізацію цих теренів з боку Заходу» [2], то націологічна методологія і проблематика національної ідентичності, хоч і не дефініювалися власне так, проте завжди були у фокусі української культури у числі найпріоритетніших питань до вирішення. Беручи до уваги цей тип культурного світогляду, можна було би подискутувати з думкою Даріуша Скурчевського, котру наводить Т. Гундорова у статті «Пост-орієнталізм, іміграційний романс і нові можливості постколоніальних студій у Східній Європі», мовляв «Центрально-Східна Європа – це своєрідна «нічия земля», яка ***не має власної репрезентації та не говорить «власним голосом»***, але яку можна, та навіть слід дискурсивно захопити». Не йдеться про те, що українським літературознавцям слід

цілковито відмовитися від ознайомлення чи застосування Західних методологій. Мова радше про те, щоби поряд із застосуванням запозичених інтелектуальних практик розвивати власні, застосовувані упродовж більш як століття, підходи. Серйозний науковий підхід до цих питань є своєрідною пігулкою від почуття інтелектуальної меншовартості, остаточно подолати котру зможе усвідомлення унікальності українського національного досвіду на всіх рівнях – державотворчому, культурному, науковому, прийняття власного національно-культурного досвіду як неоціненного поля для перспективних досліджень, чітке окреслення вихідних позицій, з яких вдалося стартувати, історичних обставин, у яких вдалося вистояти і зберегти гідність та – здебільшого – культурну притомність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бербенець Л. «Тоталітаризм» після тоталітаризму // Наукові праці. Літературознавство, 2014, Вип. 219, Том 231, с. 12-18.
2. Гундорова Т. Пост-орієнталізм, іміграційний романс, і нові можливості постколоніальних студій у Східній Європі // Електронний ресурс. Режим доступу http://www.historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya/1064-
3. Пухонська О. Літературний вимір пам'яті. Монографія / Оксана Пухонська. К., Академвидав, 2018. 304 с.

AKZENTE DER GEISTLICH-RELIGIÖS IDENTITÄT IN DEM «CHASSIDISCHE PHASE» VON J.-L. PEREZ

Dmitry VITER (Kyiv, Ukraine)

In einem seiner Artikel Perez hat geschrieben: «Wir wollen nicht das loslassen Universalbanner und wollen nicht weder noch den chauvinistischen wilder Beifuß, noch den fantastischen Schwarzdorn der Rumtreiberphilosophie. Wir wollen, so dass ein Jude fühlt sich als Mensch, so dass er teilnehmen an der gesamten menschliche, so dass er menschlich lebte und hat menschliche Bestrebungen». Und er hat zurückkehren zum Geschichte.

Geschichten – in diese forme Perez kritik der ständisch festgelegten Beziehung der Menschen untereinander. Er weist – der Religion haben die lebendige Kraft und diese Kraft kant machen die Juden in zusammen. Aber für Perez Chassidism und Chassidische welt ist nicht nur Mystiker – diese welt ist Poetiker. Im Dasein Chassidism ist poetisiert der welt.

Natürlich, ist dies nur eine Phase in seinen Leben und seiner schöpferisch Biographie. Aber diese Phase spiegelt jedoch die allgemeine Tendenz wider, die suche nach der spirituelle Grundlage für nationale Identifikation. Und Chassidism für Perez ist poetisch gestalt von welt des alltäglich, streben nach mystischer Erhebung, wenn das licht fallt in die dunkelste Winkel der erbärmlichste Hütte, fallt in die tiefste Winkel des Herz, wecken das Verlangen nach licht, und Leben. Unteilbarkeit von Alltäglichkeit und religiöser Erfahrung im Leben, das ist immer mit der Gegenwart von Gott und göttliches Licht gefüllt ist.

Das Judentum, zumindest in seiner chassidischen Version, bleibt eine historische

Kraft, welche die geistigen und moralischen Grundlagen der Juden Menschen bestätigt. Und Grundlagen diese welt, welcher abgedeckt vom Konzept «jiddischkeit».

Für Perez der Jiddisch-Kultur enthält alle geistigen Schätze der traditionellen jüdischen Kultur, in welche der Chassidism, die chassidische Philosophie und der Mystizismus manchmal die gleiche Rolle wie die Heilige Schrift Spielen. Natürlich, die Philosophie des Chassidism an sich für ihn nicht interessierte. Aber er interessierte sich für die Ästhetik des Chassidism – die Ästhetik der nationalen geistlich-religiösen Verkörperung der jüdischen Kultur als lebendige Tradition und Geschichte. In diese forme Perez apologetiert der Chassidism als geistlich-religiös identität für Juden.

ПАРЕМІЯ ЯК УСКЛАДНЕНИЙ МОВНИЙ ЗНАК

Марина ВОРОНІНА (Харків, Україна)

У романському мовознавстві вивченню паремій приділяється багато уваги. Пареміологія визначає різні аспекти паремій – прислів'їв та приказок: мовленнєвий, соціо-культурний, етнографічний тощо. У фразеології прислів'я та приказки розглядаються як комунікативні фразеологічні одиниці. Вони характеризуються особливими ознаками: семантичною цілісністю, сталістю, відтворюваністю, постійним компонентним складом, здатністю виражати певні граматичні категорії. Прислів'я та приказки – це різні за порядком паремії. Вони відрізняються від фразеологізмів завершеністю граматичної структури, а між собою – характером переосмислення ситуації. Прислів'я мають семантичну амбівалентність, і здатні позначити конкретну ситуацію у формі первинної та вторинної номінації та її фігурального значення як переосмислення з образною мотивацією. Приказки мають таке саме семантичне наповнення, але передають його в спрощеному буквальному вигляді. Як мовний знак паремія має складний характер; цей мовний знак співвідноситься з денотатом і реалізується в процесі мовлення у вигляді словесного комплексу. Основою його є ситуація, з якою він перебуває у стані референції. Ситуація виступає як складна дія, яка у свідомості людини змодельована в образі певної ментальної структури. Але прямий зміст слів переосмислюється в процесі мовлення, і конотативні компоненти образно відтворюють ситуативний денотат дійсності, що й ускладнює вже складний мовний знак. Але конотаційні ознаки є різними для прислів'їв і приказок. У той час, як у приказок прямий план змісту переосмислюється лише частково, набуваючи узагальнюючого характеру («Pauvreté n'est pas vice»), у прислів'ях прямий зміст набуває повного алегоричного характеру («Il faut batter le fer quand il est chaud»). Результат переосмислення досягається за допомогою лексико-стилістичних зображальних засобів. Порівнюючи еквіваленти виразу у французькій та українській мовах, можна зустріти як паралельну наявність однакових типів паремій: «прислів'я – прислів'я» або «приказка – приказка», так і порушення такої тотожності: «Le style c'est l'homme» (приказка), «Видно пана по халяві» (прислів'я). Досліджувані мовні знаки посідають своє певне

місце в структурі мови і мають перспективу вивчення у сучасному мовознавстві.

ОБРАЗ МАЗЕПИ В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ КУЛЬТУРНІЙ ТРАДИЦІЇ

Світлана ГАЙДУК (Сєдльце, Польща)

Образ Івана Мазепи доволі поширений в українській, російській, польській, англійській, французькій, німецькій національних літературах епохи романтизму. На причину зацікавлення нею в літературі того часу вказував З. Рашевскі. Він наголошував, «що з давніх давен європейське мистецтво зосереджувало увагу на постаттях героя – чи то прикутого до місця покарання, чи якого відносить невідь куди кінь. Романтиків більше цікавив другий образ. Адже вони вбачали в ньому символ сильної особистості, яка мчить на вільному жилавому коні до місця невідомого призначення» [2,188]. Такою особистістю був Мазепа. Він уособлював роль романтичного героя байронічного типу, адже історія Мазепи «заснована на екзотичних реаліях, містила сюжет нещасливого кохання і жорстокої кари. Нескінченний галоп коня (мотив, що сам собою дуже впливав на романтичну уяву) є водночас знаряддям долі, яка готувала Мазепу до великих політичних звершень. Навіть остаточна поразка гетьмана приносить йому додатковий німб мучеництва» [цит. за: 1, 44].

Романтики Західної Європи пізнали особистість Мазепи завдяки Вольтеру, який у праці «Історія Карла XII, короля Швеції» відтворив образ українського гетьмана. Цю легендарну людину, яка прагнула звільнити Україну з поневолення французький митець змалював прив'язаним до свого коня. Кінь долає численні перепони на шляху до рідної землі. На думку Д. Наливайка, ця художня деталь зробила «банальну історію з життя молодого Мазепи неймовірною, фантастичною і водночас перевела її зі сфери побутової у сферу міфопоетичну» [1, 41-42]. Окрім цього перетворення образу історичного діяча в міфопоетичний символ, західних письменників (Дж. Байрона, В. Гюго, Ю. Словацького) захоплювала двоїста натура Мазепи, в якому поєдналися «любовний авантюрист і шляхетний лицар». Таким чином, український гетьман у західній літературі постає не лише романтичним героєм, але й борцем проти самодержавства.

Однак, цілком протилежну інтерпретацію цього образу зустрічаємо у поемі «Полтава» О. Пушкіна, в основу якої покладено імперський міф про Мазепу-зрадника як імперії, так і українського народу. Тут можемо говорити про полеміку російського поета з його англійським сучасником, про його цілковите несприйняття і відмову возвеличення та поетизації гетьмана, що зумовлене його проімперським історіософським дискурсом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Наливайко Д. Мазепа в європейській літературі XIX ст.: історія та міф // Слово і час. 2002. № 8. С. 39–48.

2. Romantyzm. Studia nad sztuką drugiej połowy XVIII i wieku XIX [praca zbiorowa]. Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1967. 326 s.

ВІДОНІМНА МЕТАФОРА В ПУБЛІЦИСТИЦІ ВІТАЛІЯ БЕНДЕРА

Валентина ГАЛИЧ (Рівне, Україна)

Актуальність і новизна розвідки мотивується, по-перше, посиленим вивченням метафори в публіцистичному тексті в кінці XX – на початку XXI ст., що пов'язано з перенесенням наукових інтересів до цього тропа зі сфери філології до наукового поля соціальних комунікацій як новоствореного напрямку; по-друге, пріоритетністю когнітивного, прагматичного та комунікативного аспектів дослідження метафори в текстах ЗМІ; по-третє, потребою ґрунтовного вивчення публіцистичної творчості Віталія Бендера, вихідця з Луганщини, письменника-емігранта й журналіста, маловідомого в Україні, що стане помірним вкладом у заповнення сторінок історії української журналістики студіюванням доробку діаспорних авторів.

Образний світ публіцистики Віталія Бендера представлений різними видами метафор, котрі розкривають одну із граней особистості автора – його громадську та політичну діяльністю в середовищі української діаспори середини та другої половини XX ст. Великобританії та Канади. Об'єкт цього дослідження – відонімні метафори (відантропонімні: *Остапи Вишні, Пастернаки, Раскольникові, простий Джо, ганнібальська політика*; відтопонімні: *дряхла Європа, бабуня Європа, веселі вогні Донбасу та бунтівна вдача Чорного Моря*; метафора-асоціонім: *Союз Засмучених Республік*) з виразним соціальним підтекстом, дібрані з різножанрових публіцистичних творів Віталія Бендера (проблемна стаття, літературна й мистецька критика). Предметом наукового пошуку стала класифікація семантичних типів відонімних тропів, що зумовили особливості їхніх функціональних можливостей у документуванні суспільних фактів, так чи інакше занурених у культуру й історію українського народу.

Відтопонімні метафоричні словосполучення із значенням «уособлення України», ужиті в критичній статті «До проблеми українського кінофільму» (1952), у фрагменті, де йдеться про засилля в кінці 30-х рр. в українському культурному просторі російських та навіть зарубіжних фільмів, бо над «Київською та Одеською фабрикою цьвохкає московський батіг», у контексті сучасності набирають пророчого смислу, озвучуючи ідею цілісності української держави: «Не може до них (українців. – *В. Г.*) промовити лише Україна. Не може вона промовити красою і величчю несплюндрованих степів, веселими вогнями Донбасу, бунтівною вдачею Чорного Моря» [1, с. 688]).

Відонімні тропи в метафоричному світі публіцистики Віталія Бендера – не численні, однак вони проявляють потенційну потужність в концептуалізації проблематики різножанрових публіцистичних творів і, семантично відкоректовані задумом автора та часопросторовими координатами доби,

набирають змісту політичних метафор.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бендер В. Марш молодости / упоряд. О. Коновал. К.: Юніверс, 2005. 883 с.

ЩОДЕННИК ЯК ТЕКСТ У ТЕКСТІ В МЕМУАРАХ В. НЕБОРАКА

Олександр ГАЛИЧ (Рівне, Україна)

2013 роком датується перший мемуарний твір В. Неборака «Колишній, інший… Автобіографічний текстиль», що тяжіє до синтетичного мемуарного жанру, оскільки містить у собі одночасно ознаки кількох родо-жанрових форм, автобіографічної повісті, щоденника та лірики.

Друга частина мемуарів В. Неборака – це щоденникові записи письменника, які він вів з 16 січня по 4 травня 1984 року в шахтарському селищі Карбоніт, що на Луганщині, куди розподілили майбутнього письменника на роботу вчителем професійно-технічного училища. Автор не ставив у щоденниковому фрагменті мемуарів відтворювати якісь глобальні проблеми, хоча й не цурався них. Зокрема, 10 лютого він звернув увагу на смерть Андропова: «Недовго покерував. Намагався навести дисципліну в розволоченій країні. Не дуже йому вдалося. Я довідався про смерть генсека після уроку в 2-А.» [1, с. 108]. Оцінка цієї події в житті тодішньої країни вилилася у В. Неборака в порівняння: «Після смерті Брежнєва було якось тривожно. До Льоні як-не-як звикли. Чекали після його відходу на якісь потрясіння, заворушення і навіть війну. А зараз лише цікавляться, хто буде наступним генсеком» [1, с. 108]. Тодішня Ворошиловградщина в щоденниковій частині тексту мемуарів іменується Климворошиловщина, де автор поєднує ім’я та прізвище вихідця зі Сходу України, що посідав високі посади в СРСР, на честь якого були названі місто й область.

Мемуари – це завжди сповідь письменника перед нащадками, він щиро й відверто заявляє, що «вступ на українську філологію був непорозумінням – просто я не наважився подати документи на журналістику» [1, с. 69]. У школі автор мріяв стати знаменитим журналістом, щоб зустрічатися з цікавими людьми, писати про них нариси, «брати інтерв’ю, добувати скандальну інформацію, оприлюднювати компромат» [1, с. 69]. Йому здавалося, що «молодий журналіст має у секс-бомб вищий рейтинг, ніж молодий, зацькований учнями вчитель-філолог» [1, с. 69].

Щоденникова частина твору, своєрідний текст у тексті, хронологічно розкриває внутрішній світ молодого викладача, вихідця із західного регіону, що опинився в абсолютно інших реаліях Сходу України, котрий пробує знайти шлях до душ учнів профтехучилища, які досі нічого не хотіли чути про українську мову та літературу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Неборак Віктор. Колишній, інший… Автобіографічний текстиль. Львів: ЛА “Піраміда”, 2013. 188 с.

МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛЬНИЙ АСПЕКТ ОСМИСЛЕННЯ ПОЕЗІЇ АГАТАНГЕЛА КРИМСЬКОГО

Лариса ГОРБОЛІС (Суми, Україна)

Творчість А.Кримського – вченого-сходознавця, прозаїка, поета, перекладача, літературного критика – була об’єктом наукових зацікавлень С.Павличко, Т.Мейзерської, С.Шаховського та ін., проте мультикультуральний вектор до осмислення поетичного доробку цієї непересічної особистості ще не був застосований. «Екзотичні поезії» А.Кримського, що склали основу збірки «Пальмове гілля» (1901-1923), посіли гідне місце в українському письменстві початку ХХ ст., поруч із творами І.Франка, Лесі Українки та ін. До видання збірки автор підходив відповідально, що засвідчують напутні слова до двох видань (1901, 1919). Колоритні східні, кавказькі, кримські та ін. пейзажі виповнені різноманітними барвами, пахощами, дотиковими та звуковими характеристиками тих країн, мову, культуру й у цілому життя яких фахово вивчав і знав А. Кримський.

Ліричний герой «Пальмового гілля» бачить країну очима європейця й душею українця, залюбленого у свій край. Збірка має чітку структуру, це «цілісний віршований ліричний роман» (С.Шаховський). Прикметна структурованість більшості творів, що надає мінливим переживанням ліричного героя своєрідної «сюжетності» («Нечестиве кохання»). Доцільність залучення мультикультурального підходу до аналізу «Пальмого гілля» засвідчує той факт, що поруч із оригінальними творами А. Кримського збірка містить переклади поезій Г.Гейне, Й.В.Гете та ін.Поєднання оригінального й прекладного в одній збірці було новаторським для тогочасся. Вибірка поезій Г.Гейне, пояснює автор, підходила під спільний тон його «Пальмового гілля». Збірка також містить іспанський романс, що сприяє художньому відтворенню культурної стихії країни. Спільнить усі твори «Пальмового гілля» ліричний герой – вразлива, суперечлива й почасти невротична натура.

ТРАДИЦІЙНИЙ І СТРУКТУРАЛІСТСЬКИЙ ПІДХОДИ ДО КАТЕГОРИЗАЦІЇ АНГЛІЙСЬКОГО ПРИСЛІВНИКА

Аліна ГРАЧОВА (Маріуполь, Україна)

Прислівник є невід’ємним конституентом англійської частиномовної системи, семантично, структурно, функційно і синтаксично гетерогенною лексемною цілісністю, яка впродовж тривалого періоду еволюції мовознавства становила предмет наукової зацікавленості багатьох дослідників. З-поміж чисельних проблем, пов’язаних адвербативною тематикою, особливо гострим постає

питання оцінювання лексико-граматичної значущості англійського прислівника. У цьому контексті видається доцільним звернутися до лінгвістичної концепції американського науковця Р. Л. Чапмана, увагу якого сконцентровано на опозиції традиційного і структурного граматичних інтерпретаційних механізмів.

Згідно із зауваженням вченого, утворена на базі латини класична експлікативна версія націлена на декларування модифікаційної ролі адвербатива, який поряд із іншою лексемною одиницею деталізує час, місце, спосіб, ступінь, за яких відбувається дія. При цьому варто підкреслити, що за традиційним англійським класифікаційним підходом, до згаданих прислівникових різновидів необхідно зарахувати питальний, відносний, корелятивний, незалежний і перехідний класи. Як зазначив лінгвіст, формальна різнорідність, потенційна схильність деяких типів адвербатива до ступеневого градуювання, поліфункціональність і компонентна неозначеність прислівникового розряду є його ключовими відмінностями, всебічно схарактеризованими представниками традиційної граматики. Саме адвербативною композиційною всеосяжністю, на думку Р. Л. Чапмана, зумовлена постульована мовознавцями-структуралістами необхідність звуження меж досліджуваної частини мови. Із цією метою американськими словесниками-реформаторами здійснено розподіл усіх лексемних об'єднань англійської мови на «формальні» і «позиційні класи» [1, с. 194]. За згаданим принципом до розряду прислівникових лексем першого типу залучено мовні одиниці із типовими адвербативними морфемами *–ly* і *–wise*, натомість «позиційним» статусом наділено прислівникову єдність *адвербіалів*, позначених специфічними синтаксичними функціями. Зауважимо, що застосування окресленої інноваційної стратегії потрактування уможливило трансформацію загальної схеми категоризації багатьох адвербативів, номінованих структуралістами «функційними словами» [1, с. 194].

ЛІТЕРАТУРА

1. Chapman R. L. Adverb. *The Encyclopedia Americana* / Edited by B. S. Cayne, 1973. P. 194.

ЯВИЩЕ «ДЕРЕВ'ЯНА МОВА» У ФРАНКОФОНІЇ СЬОГОДНІ

Максим ГРИГОР'ЄВ (Харків, Україна)

Від часів холодної війни 80-х років, коли у публікаціях польських журналістів вперше з'явилось поняття «дерев'яної мови», його життя у франкомовному світі досить змінило його властивості. Ідеологічне протистояння агресивних штампів у політизованих дискурсах диктаторських режимів змінилося на важкі, туманні фрази франкомовних функціонерів по обидві сторони Атлантики. Вислови, що містять вирази, подібні до «dans un état de grossesse médicalement constaté» про вагітність, або «externalité négative» про забруднення від сільських господарств, стали нормою офіційної мови і часто мають метою приховати цинічну бездіяльність відповідальних осіб, або пом'якшити та приховати якусь проблему в суспільстві. Як визначають франкомовні журналісти і вчені,

«дерев'яна мова» сьогодні увійшла у всі сфери офіційних дискурсів багатьох галузей таких, як політика, дипломатія, наука, маркетинг, реклама, наймання на роботу, адміністративна діяльність, комунікативна стратегія підприємств і, навіть, повсякденне спілкування. Тому сьогодні у Франції, як визначають публіцисти, є підстава говорити про «дерев'яні мови» у множині. Прагнення пом'якшити реальність заради уникнення вербальної образи необхідно, на думку деяких публіцистів і представників суспільства. Інші бачать у цих проявах у вигляді політичної коректності та подібних евфемізмів викривлення сенсу з метою приховати правду. Звідси виникає сучасна тенденція «parler vrai», яка закликає суспільство до прозорого прямого висловлення. Ця тенденція з'явилась, як результат неприйняття суспільством «дерев'яної мови» та її різновидів. Але тепер і сама ця тенденція, завдяки моді серед публічних фігур, ризикує перетворитися на різновид «дерев'яної мови». Спірна лінія між двома точками зору: потребою говорити «як є» та «пом'якшенням» заради запобігання образі та суспільного комфорту все ще шукає своє місце проходження у сучасному демократичному суспільстві франкофонів. У всякому разі, фахівці визначають, що «дерев'яна мова» порушує діалог у суспільстві, не дає виходу соціальному незадоволенню, робить неможливим зрозуміло та адекватно формулювати точку зору та вимоги, що, на думку психологів, призводить до екстремізму, прояви якого можна все частіше спостерігати у сучасному житті французького суспільства.

ВІРТУАЛІЗАЦІЯ В ТРАНСФОРМАЦІЯХ МІФУ ПРО ТЕСЕЯ І МІНОТАВРА ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ

Андрій ГУРДУЗ (Миколаїв, Україна)

Феноменальній популярності образу Мінотавра в сучасній літературі сприяє те, що парадоксальні кінець XX – початок XXI століття актуалізують переосмислений образ лабіринту, в якому перебуває людство і кожна особистість зокрема в її самотності й ілюзії свободи, як господар і в'язень лабіринту одночасно. Постать Мінотавра також ідеально відображає оксюморонне сполучення в людині і навколо неї зменшуваного природного і все більш потужного техногенного начал. Масив інтерпретацій образу Мінотавра малодосліджений, хоча перевершує аналогічний корпус трактувань ключових традиційних структур світової культури XX – початку XXI ст. і вивчення трансформацій якого (в першу чергу, сучасних) є необхідним.

Уперше здійснюване студіювання віртуалізаційної лінії в мінотавріані як системного феномену прози переважно початку XXI ст. (у романах С. Павлоу, В. Пелевіна, Г. Л. Олді й ін.) дозволяє уточнити специфіку нової для цієї доби міфопоетичної парадигми переосмислень міфу про Тесея і Мінотавра й вивести відповідну типологію, чітко визначити генезис віртуалізації в мінотавріані та, нарешті, з'ясувати філософсько-символічне наповнення образу «цифрового» комплексу Мінотавра і ступеня реалізації його художнього валентності в студійованому метатексті.

Відкидаючи фентезійний антураж аналізованих творів, бачимо відображений в художній площині властивий сучасній людині зсув свідомості в бік ідеалізації / фетишизації проявів віртуальності, сутності Інтернету; зіставлення текстів В. Пелевіна, Г. Л. Олді з ранішою прозою Р. Шеклі виявляє динаміку неухильного віддалення особистості початку XXI ст. від природного світу з паралельним витворенням нею нової ірреальності з ознаками культу.

Доводимо також суголосність указаного інтерпретаційного явища мінотавріани світовим тенденціям переосмислення ряду легендарно-міфологічних образів перших десятиліть XXI ст., в першу чергу, голема. Подальше вивчення інноваційних явищ у видозмінах легендарно-міфологічних структур початку XXI ст. перспективне і сприятиме осягненню механізмів нового бачення в мистецтві суспільної реальності перехідної історичної доби.

СЛОВОТВІРНІ МОДЕЛІ ЛАТИНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ У СУЧАСНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОВАХ

Сальваторе ДЕЛЬ ҐАУДІО (Київ, Україна)

Світова наукова і дидактична тенденція[1] не приділяють достатньої уваги значенню класичних мов у підготовці сучасних філологів і, взагалі, учених різних напрямів дослідження. Лінгво-культурна спадщина мов античності[2], зокрема давньогрецької та латинської, забезпечують чимало мовних і культурних ресурсів для розвитку сучасних європейських мов.

Лексико-граматичні елементи, риторичні фігури, сталі й крилаті вирази давньогрецького і латинського походження притаманні не тільки традиційним індоєвропейським мовним угрупуванням, наприклад романським, германським і слов’янським мовам, але вони також присутні в інших віддалених мовах, таких як фінно-угорські та ін.

Деріваційні моделі греко-латинського походження відіграють фундаментальну роль у процесах словотворення і, відповідно, внутрішнього збагачення переважної більшості сучасних європейських мов. Такі форманти вживаються не тільки задля розвитку термінології різних галузей науки і техніки, а також для збільшення загальновживаної лексики.

Мета нашої подальшої дискусії полягає у презентації закономірності й системності деяких основних словотвірних моделей латинського походження (коренів, афіксів, афіксоїдів), що сполучаються як між собою, так і з питомими елементами мов-реципієнтів.

На прикладі східнослов'янських, західнороманських, німецької та інших мов ми проілюструємо деякі похідні форми на базі типових латинських префіксів і

[1] Дійсно сучасна тенденція в Україні звужує викладання латинської мови в виших школах тільки на один семестр. Цей період, тим паче для студентів першокурсників, є недостанім для отримання необхідної теоретичної і практичної компетенції граматики цієї мови.

[2] До переліку можна було додати інші мови середземноморського ареалу і близького сходу, наприклад давньоєврейська та ін.

суфіксів, таких як *ante-, de-, ex-, inter-, -arius, -or,-tor-, -tio* тощо.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Клименко Н. Ф., Карпіловська, Є. А. Морфеміка слов'янських мов як об'єкт типологічного вивчення // Мовознавство. — 1998. — № 2-3. — С. 117—133.
2. Клименко Н., Карпіловська, Є., Карпіловський, В. С., & Недозим, Т. І. Словник афіксальних морфем української мов. Інститут Мовознавства ім. О.О. Потебні НАН. Київ, 1998.
3. Нещименко Г. П. (отв. ред.). Сопоставительное изучение словообразования славянских языков. Москва. Наука, 1987.
4. Fleischer W., Barz I. Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache. 4. Auflage. Berlin/Boston, 2012. Walter de Gruyter.
5. Grossmann M., Rainer F. (a cura di) *La formazione delle parole in italiano*. Tübingen, 2004. Niemeyer.

ГРАММАТИЧЕСКИЕ ТРАНСФОРМАЦИИ, ИСПОЛЬЗУЕМЫЕ В НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОМ ПЕРЕВОДЕ

Полина ДЖАНДОЕВА (Харьков, Украина)

Не претендуя на полноту описания всех видов грамматических трансформаций, остановимся лишь на наиболее общих закономерностях при переводе с ИЯ на ПЯ, и наоборот. Это прежде всего изменение типов предложений, замены, компенсации и другие приемы.

Любой перевод с одного языка на другой начинается с грамматического анализа переводимой фразы для выявления сложности ее структуры, насыщенности информацией, определения типа используемых синтаксических средств. При обучении начинающих переводчиков технике выполнения научно-технического перевода, на наш взгляд, прежде всего необходимо обратить их внимание на использование, при необходимости, приемов *парцелляции (т. е. разбивки) и объединения* нескольких предложений в одно. Первый из них особенно необходим при переводе с французского языка на родной патентных и технических описаний, особенно часто насыщенных необоснованно длинными, перенасыщенными информацией предложениями различного подчинения. Этот прием позволяет упростить чрезмерную сложность структуры переводимого предложения, четко и лаконично выразить смысл информации, содержащейся в оригинале, на ПЯ.

Прием *объединения* нескольких самостоятельных предложений в одно часто используется при переводе с родного на французский язык, что соответствует общей для научно-технического стиля тенденции: синтаксической компрессии. Объединение чаще всего происходит либо при помощи сочинительных союзов, либо путем преобразования второго предложения в придаточное определительное предложение или в причасный оборот, если подлежащее – местоимение второго предложения заменяет последнее слово предшествующего предложения.

Среди грамматических трансформаций особую трудность для начинающих

переводчиков представляет необходимость изменения порядка слов. Этот переводческий прием, называемый *перестановкой*, чаще всего вызван несоответствием порядка слов родного и французского языков, т. к. в последнем он более строго определен. Наши исследования показали, что в сравнении с французским научно-техническим стилем построение предложений на русском или украинском языках с обратным порядком слов встречается значительно чаще. Это обуславливает необходимость определения различных типов синтаксических соответствий, позволяющих перейти от инверсии в ИЯ к прямому порядку слов в ПЯ, и наоборот.

Нельзя не заметить, что грамматические трансформации сопровождаются, как правило, различными *заменами*, объединяющими различные переводческие приемы: замены словоформ (l'étau / ед. ч.) – тиски (мн. ч.); замены одной части речи другой (l'opération a manqué – неудавшаяся операция); замены членов предложения (например, подлежащего на обстоятельство или прямое дополнение, или наоборот).

В числе лексико-грамматических трансформаций рассматриваются также переводческие *компенсации*, объединяющие: *добавления* (tete préfabriquée – предварительно изготовленная головка); *опущения* (moteur Diesel – Дизель); *целостніе преобразования* (rondelle Grower – упругая шайба).

Проведенное исследование позволяет нам присоединиться к мнению ученых В. Г. Гака, И. Г. Гусейновой, А. В. Коржавина, А. И. Чередниченко, отмечающих в своих работах, что для научно-технического стиля современного французского языка характерен признак номинативности, т. е. более широкое использование существительных, чем в иных функциональных стилях, а также частое использование причасных и деепричасных оборотов вместо глаголов.

ПОЛІТИЧНА РЕКЛАМА ЯК ТИП ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ

Катерина ДОЛІНСЬКА (Харків, Україна)

Інтернет-комунікація – невід`ємна складова сучасного життя. Рекламний дискурс є однією з форм інтрентет-комунікації, своєрідним джерелом інформації. Дане дослідження присвячене політичному дискурсу. Кожен політик в наш час має свій сайт а також є активним користувачем соціальних мереж, які вже давно перетворились на платформи міжкультурного спілкування. В наш час політика припинила своє існування тільки як «чоловіча справа», зараз актуальним стає питання гендерної рівності. З кожним роком кількість жінок-політиків росте. Оскільки найголовніша зброя політика це слово, а саме – політичний слоган, вивчення «чоловічої» та «жіночої» мови на прикладі французьких виборчих слоганів є актуальним. Політика тісно пов`язана з мовою, що сприяє появі нових галузей лінгвістики. Останнім часом набувають розвитку наукові студії в галузі політичної лінгвістики, гендерної лінгвістики тощо. Слогани політиків завжди віддзеркалюють зміни в суспільстві та відповідають вимогам часу, отже актуальність цієї роботи з

часом не втратиться.

Об`єктом дослідження роботи є особливості «жіночих» та «чоловічих» висловлювань у структурі політичних слоганів. Предметом дослідження є франкомовні виборчі слогани. Метою наукової роботи є аналіз особливостей «чоловічого» та «жіночого» франкомовного дискурсу на прикладі виборчих слоганів та лінгвістичний аналіз мовних засобів їхньої побудови.

Під час опрацювання 67 джерел та 23 інтернет-ресурсів виявлено та проаналізовано лінгвостилістичні та синтаксичні особливості франкомовних політичних слоганів за гендерною ознакою. Також було вибудовано схему аналізу в наступній послідовності: кількість знаків у чоловічих та жіночих слоганах - лексичний склад і частотність вживання морфологічних частин мови – вживання емоційно-оцінної та стилістично-нейтральної лексики – синтаксична структура слоганів сприяла з`ясуванню відмінностей і схожості «чоловічої» та «жіночої» мов франкомовних виборчих слоганів.

«Чоловіча» та «жіноча» мови вирізняються стилістичною забарвленістю та емоційністю. Синтаксична будова політичних слоганів характеризується однотипними для обох статей ознаками і відсутністю суттєвих відмінностей, що пояснюється системністю правил синтаксичної побудови речень, зокрема аналітичним характером французької мови.

POETICAL PROSE AND POETRY IN PROSE: STYLISTIC AND PRAGMATIC ASPECTS

Alexander YEMETS (Khmelnytsky, Ukraine)

Reading short stories, fairy tales, novels by such writers as Kate Chopin, Oscar Wilde, Dylan Thomas, Ray Bradbury, we can’t help feeling aesthetic and intellectual enjoyment of the text, what Roland Barthes called «le plaisir du texte». Such prose can be called poetical. The German scientist Wolf Schmid gave a linguistic definition of prose poeticalness: it involves the introduction of principles of poetical organization into a prose text, such the use of extended tropes which reflect the mytholological thinking; text paradigmatization; intertextual links and allusions [1].

In our report we will determine and characterize other devices of creating poeticalness in classical and modern short stories. Analyzing the stories by such outstanding writers as Kate Chopin and Dylan Thomas, we came to conclusion that the most foregrounded device of prose poeticalness as **stylistic convergence** [2]. Due to the concentration of different stylistic devices, convergences produce a considerable pragmatic effect, emphasizing the most important idea. In the short stories by Chopin and Thomas it is the description of nature as a human being. The final sentence of the convergence in Chopin’s «The Night Came Slowly» is a beautiful combination of alliteration, assonance and extended metaphoric simile: *The wind rippled the maple leaves like little warm love thrills.* Such fragments emphasize the beauty and tenderness of nature.

In Oscar Wilde's fairy tales and parables, convergences as devices of poeticalness are realized in the description of people who are compared with nature, with flowers («The Star Child»). The poetical fragments or texts reveal the writers' creativity. At the same time poetical prose is often a poet's prose (R. Jakobson). Such outstanding writers as R. Kipling or D. Thomas were, first of all, poets, that is why their prose is distinguished by rhythm, sound effects, special types of cohesion. Other writers, like R. Bradbury, E. Hemingway, K. Chopin wrote poetry too, and it could have influenced their prose, especially the emotive and metaphoric aspects.

One more device of prose poeticalness is the inclusion of whole poetical texts or their fragments into short stories (R. Bradbury, D. Thomas). The two Bradbury's stories in «The Martian Chronicles», such as «And the Moon Be Still as Bright» and «There Will Come Soft Rains» include the poems by G. Byron and S. Teasdale which emphasize the author's idea.

In our report we will also show the devices of creating poeticalness in modern short stories.

REFERENCES

1. Шмид В. Проза как поэзия. СПб: ИНАПРЕСС, 1998. 352 с.
2. Yemets A. Investigating Poeticalness of Prose. Saarbrucken: LAP Lambert Academic Publishing, 2012. 69 p.

ПЕРЕВОД И ПЕРЕВОДОВЕДЕНИЕ В КОНТЕКСТЕ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ

Тамара ЖУЖГИНА-АЛЛАХВЕРДЯН (Днепр, Украина)

Перевод и переводоведение, занимающие важное место в современном научно-академическом и образовательном пространстве, в разветвленной системе межкультурного полилога, развернутого как в диахронии, так и в синхронии, тем не менее, часто рассматривают как посреднические, вспомогательные структуры в сугубо деятельностной сфере. В этом смысле и вербально-когнитивный трансфер иноязычного текста понимается то слишком широко и расплывчато, как один из многих компонентов диалога культур, то слишком узко – из пункта лингвистической адекватности перевода. Поскольку диалог культур (М. Бахтин) в любом его проявлении невозможен без языка, постольку язык есть не «способ» или «средство» межъязыковой и межкультурной коммуникации, но ее устойчивая основа. Следовательно, перевод с языка на язык есть многоуровневый вербально-когнитивный процесс в системе разностороннего культурного взаимодействия стран и народов, а не «вид посредничества», с помощью которого осваиваются новые культуры и отдельные культурные явления. Упрощенный подход к пониманию этого процесса не позволяет видеть язык, в ходе затянувшейся дискуссии о нем как «живом организме» (А. Потебня), как глубинную структуру, как разветвленную динамичную систему, в отличие от застывших систем «мертвых языков», а перевод – как естественное проявление самых разнообразных межкультурных

связей никак не на их фоне, а внутри системного многонационального культурного общения. Даже в том случае, когда речь идет об отдельном авторе и переводе отдельного произведения, понятие «язык» не сводимо к понятиям «средство» и «инструмент» коммуникации, ибо апеллирует к базовым интертекстуальным и интерактивным смыслам «поликультурности» и «мультикультурности» истории и современности. В границах такой парадигмы речь идет не просто о переложении артефакта с одного языка на другой и не столько о качестве трансформации в процессе переложения, как переходного акта, требующего всего лишь адекватного подхода при передаче содержания и формы оригинального произведения, сколько о смыслообразующем, вербально-когнитивном и культурно-историческом взаимодействии и взаимопроникновении, глубоком освоении и осмысленном переносе чужого, инородного текста в новый контекст в соответствии с традицией межнациональных связей и двустороннего культурного общения. Внутри глубинной языковой структуры с развитым корневищем рождаются и множатся средства коммуникации, оттачиваются приемы перевода, вырабатывается веками и постоянно обновляется словесно-интонационный инструментарий коммуникации и трансфера: лексико-семантические и ритмико-интонационные приемы, семиотические знаки, тропы, символы, стилистические фигуры, термины и пр.

МЕТАФОРА-ПЕРСОНІФІКАЦІЯ У ТВОРАХ У. ГОЛДІНГА ЯК ОДНА ЗІ СКЛАДОВИХ ІДІОСТИЛЮ ПИСЬМЕННИКА

Марія ЗОЗУЛЯ (Вишневе, Україна)

Однією з головних причин вивчення художніх літературних творів є бажання зрозуміти, як працює людське мислення, що відображається також і в характерних рисах ідіостилю того чи іншого автора. Це виступає також одним з головних чинників вивчення дослідниками художніх літературних творів різних письменників [2; 3; 6; 7; 8].

На думку М. Тернера, вивчення особливостей мислення людини потрібно проводити саме на матеріалі літературних творів [17, с. 7; 18, с. 15]. При цьому матеріалом може служити як окремий твір, так і сукупність творів одного автора [7, с. 9]. Зауважують, що сьогодні рідко зустрічаються роботи, присвячені аналізу індивідуального, особистісного, унікального світоглядного й концептуального світу, вираженого в авторському тексті. З іншого боку, «тільки його можна оцінити з більш-менш об'єктивних, адекватних позицій. Тому що тільки він має конкретне, оформлене й обмежене (а виходить, належне до опису) вираження у вигляді персонального тексту зі своїм автором» [5, с. 33]. Особливості ідіостилю виявляються в системності вибору автором мовних засобів.

Слідом за Н. А. Фатеєвою [10] припускаємо, що достовірні результати дослідження можна отримати тільки проаналізувавши всі художні твори

письменника. Тому в якості джерела матеріалу виступають дванадцять романів У. Голдінга, одного з найбільш значних прозаїків Великобританії [11, с. 5].

Під час аналізу метафоричних виразів у романах У. Голдінга встановлено, що в процесі метафоричного переосмислення як об'єктів та явищ природи, так і багатьох концептів, пов'язаних з людиною, значну роль відіграє метафора-персоніфікація.Людині притаманна властивість наділяти життям природу, її об'єкти та явища. У романах У. Голдінга також бачимо втілення зазначених поглядів на природу. Її об'єкти та явища так чи інакше оживають на сторінках романів – отримують певну зовнішність та частини тіла (*The **golden hands of the sun** stroked him warmly and he was conscious of sun light like waves as if someone were stirring it with a paddle.* '**Золоті руки сонця** тепло гладили його, й він відчував, що сонячне світло було хвилями, які начебто хтось ворушив веслом' [12, p. 263]), перебувають у фізичному стані, який є звичним для живих істот (*The **water was** not a wake like the river or the fall but **asleep** ...*'**Вода**, на відміну від річки та водоспаду, **спала** …' [14, p. 12]) активно діють (*The **sun** woke me, **as it crawled on to my face** . . .*'**Сонце** розбудило мене, коли **повзло по моєму обличчю**… ' [15, p. 21]). Їм також притаманні такі суто людські риси, як наявність різного роду почуттів (***The sea** in fact **was** as savagely **indifferent to us** as the ice.*'**Море**, фактично, **було** також невблаганно **байдуже до нас**, як і лід' [13, p. 239]) та психологічних процесів.

Явище персоніфікації не являє собою поодиноких окремих прикладів, але навпаки, створює цілісний та яскравий образ різних природних об'єктів як живої істоти.

Також деякі із концептів, що пов'язані із людиною та позначають різноманітні соціальні та духовні поняття, різні артефакти завдяки метафоричному визначенню постають перед нами у вигляді живої істоти (***The model was like a man** lying on his back. The nave was his legs placed together, the transepts on either side were his arms outspread. The choir was his body; and the Lady Chapel where now the services would be held, was his head.*'(модель собору) **Модель була наче людина,** що лежить на спині. Неф був її ногами, покладеними разом, трансепти з обох боків – її розпростертими руками. Хор був її тілом, а капела Святої Богородиці, де тепер будуть проводитися служби, була її головою.' [16, p. 8]; *The ogival **windows clasped their hands** and sang; "We are prayer".*'Стрілчасті **вікна стискали руки** й співали: «Ми – молитва».' [16, p. 192]).

Згідно з результатами аналізу основними (частотними) моделями метафори-персоніфікації, що використовуються в романах У. Голдінга, є:

«ОБ´ЄКТИ ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА» (506 метафоричних виразів)

«ЯВИЩА ПРИРОДИ Є ЖИВА ІСТОТА» (342 метафоричні вирази)

«АРТЕФАКТИ Є ЖИВА ІСТОТА» (257 метафоричних виразів)

«СВІДОМІСТЬ Є ЖИВА ІСТОТА» (128 метафоричних виразів)

«ЧАСТИНИ ТІЛА Є ЖИВА ІСТОТА» (97 метафоричних виразів)

Окрім наведених вище найбільш уживаних моделей у романах У. Голдінга, аналіз текстів романів дозволив виокремити також наступні моделі метафор-персоніфікацій, які презентовані поодинокими випадками і не є типовими для автора (не частотні): «ЗВУКИ, ЩО ВИДАЄ ЛЮДИНА, Є ЖИВА ІСТОТА», «ФІЗІОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ Є ЖИВА ІСТОТА», «СОЦІАЛЬНІ ПОНЯТТЯ Є ЖИВА ІСТОТА», «ДУХОВНІ ПОНЯТТЯ Є ЖИВА ІСТОТА», «ПРИРОДА ЯК ФЕНОМЕН Є ЖИВА ІСТОТА».

Слід відзначити, що концептуальна метафора-персоніфікація посідає помітне місце в романах У. Голдінга. Майже половина концептів-референтів, а саме 42,4 % від загальної кількості прикладів, отримують визначення саме завдяки цьому виду метафори. Саме це є відмінною ознакою ідіостилю письменника.

Цікавим є питання про те, що спричинило появу такої великої кількості метафори-персоніфікації в романах автора. Існує думка про те, що мистецтво пронизане активністю несвідомого на всіх своїх рівнях – від найбільш елементарних до найбільш високих [4, с. 29].

За словами Ф. В. Басіна, залежність художнього твору від активності несвідомого ніколи сумнівів не викликала, оскільки опора рішень митця на психологічні процеси й мотиви, які залишаються художником «беззвітними», і тому нечітко, або навіть зовсім не усвідомлюваними, – явище занадто часте й очевидне, щоб воно могло лишитися непоміченим [1, с. 59].

Питання про несвідоме, тобто про існування й роль неусвідомлюваної психічної діяльності, про форми роботи мозку, що пов'язані із творчою діяльністю, але лишаються при цьому неусвідомлюваними їхнім суб'єктом, неодноразово опрацьовувався дослідниками гуманітарних дисциплін – літературознавцями, філологами тощо [9].

Несвідоме – дуже важливий фактор у душевному житті людини. Особливо це доводиться враховувати при спробах дослідження ролі й місця несвідомого в художній творчості. Тут ефекти несвідомого виступають майже завжди як вираження найвищою мірою складного співвідношення неусвідомлюваних психологічних установок митця [1].

Створення твору мистецтва припускає творчу переробку абстрактних і почуттєвих даних, сприйнятих раніше автором, відбір і зміну життєвого матеріалу на основі попереднього досвіду, думок і почуттів, смаків і прагнень художника. Проявом цього є випадки розпізнання приналежності певному авторові або виконавцеві найрізноманітніших предметів мистецтва, художніх виробів, а також поетичних або прозаїчних висловлень, не за якимись їхніми конкретними ознаками, а за загальним «стилем», за «манерою», за «почерком» їхніх творців [1, с. 61-62]. Особливе, «привілейоване» місце відведено, звичайно, художній творчості.

Відзначивши незмінну присутність несвідомого в художній творчості, необхідно підкреслити, що за терміном «несвідоме» приховані системні, глобальні ефекти, які зумовлені певним відношенням неусвідомлюваних

психологічних установок, виявленню яких і сприяє аналіз несвідомого в мистецтві. Результатом саме такого ефекту і стає поява концептуальної метафори-персоніфікації у творчості У. Голдінга, яка на мовному рівні проявляється у великій кількості метафоричних виразів в текстах його романів та стає відмінною ознакою ідіостилю письменника.

Отже, можна сказати, що несвідоме забезпечує особливості стилю письменника, спираючись на які можна говорити про належність творів певному автору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Басин Ф. В. О проявлении активности бессознательного в художественном творчестве / Ф. В. Басин, А. С. Прангшвилли, А. Е. Шерозия // Вопросы философии. 1978. № 2. С. 61–73.
2. Єсипенко Н. Г. Лексико-семантичні компоненти авторського стилю і мовна картина світу (на матеріалі англомовної прози воєнної та мирної тематик) : автореф. дис. … канд. філол. наук : спец. 10.02.04 / Надія Григорівна Єсипенко; Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2007. 22 с.
3. Іконнікова М. В. Особливості індивідуального стилю в різних видах дискурсу (на матеріалі творів Д. Оруела) / М. В. Іконнікова // Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка. 2006. № 27. С. 175–177.
4. Короткова Л. В. Семантико-когнитивный и функциональный аспекты текстовых аномалий в современной англоязычной художественной прозе : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.04 / Людмила Витальевна Короткова; Киев. нац. лингвист. ун-т. Киев, 2001. 199 с.
5. Крылов А. А. Концептуальный анализ текста: на материале «Слова о смерти» Игнатия Брянчанинова : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.19 / Артем Алексеевич Крылов; Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. Москва, 2004. 204 с.
6. Лисенко Н. О. Метафора і символ у поетичному ідіостилі Тодося Осьмачки : автореф. дис. … канд. філол. наук : спец. 10.02.01 / Наталя Олександрівна Лисенко; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2003. 20 с.
7. Мазепова О. В. Лінгвістичні особливості ідіостилю Сохраба Сеперхі : автореф. дис. … канд. філол. наук : спец. 10.02.13 / Олена Вікторівна Мазепова; Інститут сходознавства ім. А. Кримського НАН України. Київ, 2007. 19 с.
8. Макаренко Л. В. Поліфункціональність метафори в індивідуальному стилі Юрія Клена : автореф. дис. … канд. филол. наук : спец. 10.01.01 / Лариса Вікторівна Макаренко; Житомирський держ. ун-т ім. І. Франка. Житомир, 2007. 19 с.
9. Менегетти А. Образ и бессознательное : учеб. пособ. по интерпретации образов и сновидени / А. Менегетти. Москва : ННБФ «Онтопсихология», 2004. 454 с.
10. Фатеева Н. А. Контрапункт интертекстуальности, или Интертекст в мире текстов / Н. А. Фатеева. Москва : Агар, 2000. 280 с.
11. Чамеев А. Уильям Голдинг – сочинитель притч / А. Чамеев // Голдинг У. Бог-скорпион / У. Голдинг. Санкт-Петербург : Азбука, 2001. С. 5-24
12. Golding W. Darkness Visible / W. Golding. London-Boston: Faber and Faber, 1983. 265 p.
13. Golding W. Fire Down Below / W. Golding. London: Faber and Faber, 1989. 313 p.
14. Golding W. The Inheritors / W. Golding. London: Faber and Faber, 1988. 233 p.
15. Golding W. The Pyramid / W. Golding. London: Faber and Faber, 1988. 217 p.
16. Golding W. The Spire / W. Golding. London-Boston: Faber and Faber, 1988. 223 p.
17. Turner M. The Literary Mind / M. Turner. Oxford : Oxford University Press, 1996. 188 p.
18. Turner M. Death Is the Mother of Beauty: mind, metaphor, criticism / M. Turner. Christchurch: Cyber editions, 2000. 176 p.

ПОНЯТТЯ МОЖЛИВИХ СВІТІВ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

Тетяна КАЛИТЕНКО (Київ, Україна)

Явище множинних світів пронизує червоною ниткою світову історію, культуру, філософію, теологію, соціальне життя, починаючи від перед християнської античності, середніх віків і аж до сьогодні. Власне, під поняттям множинних світів розуміємо існування та протиставлення в одній реальності (художній, логічній) двох або більше світів.

Та попри давню традицію досліджуване явище набуло ґрунтовного теоретичного окреслення лише у 60-х роках ХХ ст. Саме тоді модальні логіки (Яакко Гінтикка, Саул Кріпке, Девід Льюїс, Дана Скотт, Джордж вон Райт, Девід Каплан, Роберт Сталнакер та інші) розробили дефініцію «можливих світів», опираючись на лейбніціанську семантику можливих світів. Власне, у 70-х роках це поняття перекочувало до літературознавства (Девід Льюїс, Любомир Долежел, Томас Павел, Цветан Тодоров, Умберто Еко, Люція Вайна, Дорін Матре).

Власне, можливі світи реалізуються у мовленні та художній літературі за допомогою:

1) існування двох або більше світів в межах одного всесвіту;

2) існування в межах всесвіту дійсного (actual) світу і можливого (possible) світів;

3) відношення між цими світами, що зазвичай реалізується за допомогою антонимії. Іншими словами, протиставлення можливого (або можливих світів) дійсному.

Модальна логіка вивчає зв’язки та відношення між модальними висловлюваннями, які б не суперечили ані в «об’єктивному» світі, ані у всіх можливих світах у іншому прочитанні, значенні, розумінні, контексті тощо.

Поняття «можливі світи» породжене модальною логікою та стосується радше умовиводів, суджень та речень. Проте роботи модальних логіків розкрили: (1) базову систему можливих світів; (2) механіку відношень можливого світу до дійсного; (3) різницю між художнім та дійсним світами; (4) розрізнення художнього та можливого світу, (5) теорію нескінченності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Doležel, Lubomír. 1998. *Heterocosmica: Fiction and Possible Worlds.* London: The John Hopkins Univesity Press.
2. Eco, Umberto. 1990. *The Limits of Interpretation.* Bloomington: Indiana University Press.
3. Koyré, Alexandre. 1968. *From the Closed World to the Infinite Universe*. Johns Hopkins University Press.
4. Hintikka Jaakko. 1962. *Knowledge and Belief. An Introduction to the Logic of the Two Notions.* Cornell University Press.
5. Hintikka Jaakko. 1969. *Models for Modalities.* Holland: D. Reidel Publishing Company.

6. Hintikka, Merrill B. and Hintikka, Jaakko. 1989. *The logic of epistemology and the epistemology of logic. Selected Essays.* The Netherlands: Kluwer Academic Publishers.
7. Lewis, David. 1983. Truth in Fiction. In *Philosophical Papers.* Volume I. 261–280. New York: Oxford University Press.
8. Pavel, Thomas G. 1986. *Factional Worlds.* United States of America: Harvard University Press.
9. Ronen, Ruth. 1994. *Possible Worlds in Literary Theory.* Cambridge: University Press.
10. Ryan, Marie-Laure. 1991. *Possible Worlds, Artificial Intelligence, and Narrative Theory.* Indiana University Bloomington & Indianapolis Press.
11. Ryan, Maria-Laure. 2005. Possible-Worlds Theory. *In Routledge Encyclopedia of Narrative Theory*, David Herman, Manfred Jahn and Marie-Laure Ryan (eds.), London: Routledge, 446-450.

ПАРАЛЕЛІ МІЖ СЛОВ'ЯНСЬКИМИ Й ФРАНЦУЗЬКОЮ МОВАМИ ТРАДИЦІЙНОЇ НАРОДНОЇ КУЛЬТУРИ (НА МАТЕРІАЛІ ДОСЛІДЖЕНЬ О. О. ПОТЕБНІ ТА СУЧАСНИХ НАУКОВЦІВ)

Галина КАРНАУШЕНКО, Лариса ПАНАСЕНКО, Дарія САЛО
(Харків, Україна)

Для ефективного міжкультурного діалогу необхідні знання лінгвокультурних та етнолінгвістичних особливостей кожної з культур, що вступають у діалог. Французька мова значною мірою досліджена в лінгвокультурологічному плані [3], натомість етнолінгвістичний підхід до власне французького матеріалу розвинений не в повній мірі [1]. Славістика ж має надзвичайно високі досягнення в галузі етнолінгвістики. Існують порівняння французького й слов'янського матеріалу в лінгвокультурологічному плані [5]. Однак бракує етнолінгвістично висвітлених порівнянь між слов'янським і французьким мовним матеріалом.

На тлі зазначеної проблеми особливої актуальності набуває сучасне звернення до класичних праць О. О. Потебні і «усе загальнішою стає потреба концептуалізації його текстів, їх нового – на рівні досягнень сучасної філології – прочитання» [4].

З етнолінгвістичним підходом пов'язана інтерпретація мовних і культурних даних, базована на знанні міфологічного мислення. Важливо зазначити, що О. О. Потебня виявляв паралелі між слов'янським і неслов'янським матеріалом [2]. О. О. Потебня звертає увагу на слов'янські обряди запікати в різдвяний хліб золоту або срібну монету і народні звичаї у Німеччині й Франції, де в обрядовий хліб запікають яблуко чи біб. «У слов'янській символіці, – зазначає О. О. Потебня, – яблуко є, між іншим, подарунком на знак любові й узагалі подарунком». Чорногорський матеріал дає підстави вченому стверджувати, що яблуко – це символ сватання [6, с. 128]. Символіку боба О. О. Потебня виводить на базі сербської пісні. Вчений вказує, що й горох є символом запліднення, підтверджуючи це частиною сюжету української народної казки про Котигорошка [6, с. 128-129]. Спираючись на слов'янські дані, О. О. Потебня реконструює глибинний смисл німецького й французького звичаїв. «Судячи з цього, – пише вчений, – яблуко й біб і в німецькому, і у

французькому звичаї вказують на зв'язок різдвяного хліба, між іншим, із плідністю шлюбів» [6, с. 129].

Продовженням вивчення символіки яблука на матеріалі слов'янських народних пісень запропонувала дослідниця творчості О. О. Потебні професор Харківського університету Є. Х. Широкорад. Автор розглянула «деякі символічні функції яблука – міфопоетичного образу дівчини, жінки, не залишаючи поза увагою думок і спостережень О. О. Потебні» [7, с. 346]. Підкреслюючи полісемічний характер символу яблука, Є. Х. Широкорад завершує свою статтю твердженням, яке нині сприймається як своєрідна передача естафети наступним поколінням науковців: «Спеціального дослідження потребують символічні функції яблуні й яблука у весільному обряді, зокрема у весільних піснях» [7, с. 351]. Гідним продовженням традицій, закладених О. О. Потебнею було б і вивчення паралелей у символіці весільного обряду (як частини усієї народної культури) слов'янських і неслов'янських народів, зокрема й французького.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кабакова Г. И. Французская этнолингвистика: проблематика и методология // Вопросы языкознания. М., 1993. №6. С.100-113.
2. Карнаушенко Г. Н. Етнолінгвістичні спостереження О.О.Потебні щодо паралелей між слов'янськими й французькою мовами народної культури // Традиційна культура в умовах глобалізації: сучасний дискурс щодо збереження та популяризації нематеріальної культурної спадщини. Матеріали науково-практичної конференції (23-24 червня 2017 року). Харків, 2017. С.114-118.
3. Кириллова Н. Н. Практическое пособие по лингвокультурологии. Французский язык. Л. СПб.: Изд-во СПбГУП, 2008.
4. Наукова спадщина О. О. Потебні у слов'янському культурному просторі: Зб.наук.праць. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2012. 280 с.
5. Нуждова Е. Н. Лингвокультурологическое освещение номинаций физических родов в русском и французском языках // Вестник Ленинградского государственного университета им. А. С. Пушкина. Вып.1. Том 7. Л., 2012. С.182-193.
6. Потебня А. А. О мифическом значении некоторых обрядов и поверий // Александр Афанасьевич Потебня. Слово и миф в народной культуре. М. Лабиринт, 2000. С. 92-328.
7. Широкорад Є. Х. Символіка яблука в слов'янських народних піснях // О. О. Потебня й актуальні питання мови та культури: Зб.наук.праць. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2004. С.346-352.

ПРАЦЯ ТА ЧАС У ЯПОНСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНО-МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ КРІЗЬ ПРИЗМУ КОГНІТИВНОЇ МЕТАФОРИ

Костянтин КОМІСАРОВ (Київ, Україна)

Відомо, що транспозиція смислу одиниць мови відбувається завдяки спеціалізації загальновживаної одиниці шляхом трансформації її основного значення за подібністю (метафоризація) чи сумісністю (метонімізація), і лінгвістичні дослідження у наш час спрямовані на врахування ролі когнітивних структур у словотворчих процесах, що зумовлює необхідність ґрунтовного вивчення засобів вербалізації таких структур, зокрема, й на матеріалі сучасної

японської мови.

Головними проблемами інтерпретації метафори та метонімії в Японії вважаються їх неоднозначність (*aimaisei*) та проміжний характер (*chuukansei*). Неоднозначність полягає в тому, що часто доволі важко встановити, чи усвідомлював автор повідомлення, по-перше, відмову від його буквального смислу, і, по-друге, – його риторичність. Проміжний характер переосмислених одиниць визначається тим, що реципієнт може сприймати інформацію частково у прямому значенні, частково у переносному, а може статися навіть так, що переосмислена одиниця взагалі не буде інтерпретована як продукт транспозиції смислів.

Провідні японські мовознавці схильні виділяти, переважно, п’ять типів когнітивних механізмів, заснованих на метафорі: 1) етимологічна метафоризація (*gogentekina hiyuu*); 2) заміна центрального значення (*chuushintekina imi-no koutai*); 3) співіснування первинного та похідного значень (*ryougi-no kyouzon*); 4) оказіональне функціонування похідного значення (*rinjisei-no zanzon*); 5) регулярне функціонування іще не кодифікованого похідного значення (*junkan’youteki youhou*).

Об’єктом нашого дослідження стала когнітивна метафора, що лягла в основу концептуалізації праці та часу носіями японської мови, а предметом – паремійні одиниці на позначення праці та часу, використовувані для вербалізації відповідного концепту як його образна складова: *kouin ya-no gotoshi* (Час летить, немов стріла), *asu-no koto-wo ieba oni-ga warau* (Якщо говоритимеш про свої плани на завтра, злі духи з тебе поглузують), *ikkoku senkin* (Кожна мить – на вагу золота), *saigetsu hito-wo matazu* (Час людей не чекає), *wakai toki-no kurou-wa katte-demo seyo* (Досвід, здобутий замолоду, ні з чим не зрівняється), *omoki umani-ni uwani utsu* (Тому, кому й так тяжко, додається роботи), *rou ookushite kou sukunashi* (Зусиль багато, а користі мало) тощо.

ПЕРЕКЛАДИ ГРИГОРІЯ КОЧУРА ЯК ЗРАЗОК ТЯГЛОСТІ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ДІАЛОГУ

Леся КОНДРАТЮК, Уляна ЖОРНОКУЙ (Київ, Україна)

Теоретичні публікації Григорія Порфировича Кочура становлять неабиякий інтерес не лише для істориків перекладознавства, адже ґрунтовністю розглянутих питань і їх актуальністю свідчать про те, що розвиток історії українського художнього перекладу того часу виходить далеко за межі Європи. Як зазначає Р. Зорівчак, «перекладацька спадщина Г. Кочура виконує й ще дуже довго виконуватиме завдання своєрідної академії для українського перекладацького мистецтва» [2, с. 10]. Разом з тим порушена Г. Кочуром у багатьох працях проблема перекладацького освоєння та поширення творів української літератури у світі дає підстави для досліджень в імаго логічному ракурсі. Особливо цікавими в означеному контексті є переклади Григорія Кочура саме польської поезії як яскравого зразка взаємодії обох

культур, адже роблять внесок у створення етнообразу цієї країни, а це у свою чергу актуалізує тяглість українсько польського культурно-мистецького взаємовпливу загалом та літературно-перекладознавчого зокрема.

Бібліотека Григорія Порфировича вміщує більше двадцяти тисяч книг і на сьогодні вимагає фахової систематизації і подальшого ведення. Відзначимо, що розділ польської літератури – один із найчисельніших (налічує 2250 книг). Необхідним є створення електронного каталогу, який полегшив би пошук і облік видань. Це дало б змогу розвивати нові теми дослідження в галузі перекладознавства. Адже бібліографічні списки, акумулюючи, як правило, найбільш цінну бібліографічну інформацію з теми дослідження, набувають тим самим суттєвого значення для функціонування й подальшого розвитку наукових комунікацій різних рівнів.

Г. Кочур одним із перших у своїх розвідках порушив проблему інтерпретативної множинності перекладу певного тексту, але водночас наголошував на важливості «збереження національної своєрідності оригіналу в поетичному перекладі, зокрема при відтворенні ритміки вірша» [4]. Останнє стає можливим, насамперед, при дотриманні джерелоцентричного принципу.

У своєму огляді «Про сучасну польську поезію» Г. Кочур зазначає: «Коли ми говоримо «сучасна польська поезія», то треба мати на увазі, що йдеться щонайменше про чотири поетичні покоління [1, с. 876-877]. Невипадковим з огляду на це видається переклад українською творів Юліана Тувіма, Віслави Шимборської, Адама Асника, Яна Каспровича, Анни Каменської, Тадеуша Ружевича та ін.

Частина літературної спадщини польських авторів,яка перекладена з польської мови на українську, відноситься до «кресової» культури. Серед представників останньої найбільше перекладено Г. Кочуром творів Ярослава Івашкевича, починаючи із збірки «Восьмивірші» (1919) і закінчуючи віршами з «Карти погоди» (1977). З прозових творів – здебільшого оповідання та повісті, зокрема «Біля мосту», «Ікар», «Дівчина і голуби», «Сади» тощо.

Завдяки перекладам творів польської літератури український реципієнт розширює знання про національну картину світу загалом, мовну і культурно-мистецьку зокрема. Григорій Порфирович і сам переслідував цю мету: «Надруковані тут [“Третє відлуння” – У. Ж.] вірші, звичайно, не можуть дати навіть приблизного уявлення про все багатство й різноманітність сучасної польської поезії. До певної міри це можна буде зробити тільки в антології польської поезії. Таким буде наш внесок у справу культурного зв’язку з братнім польським народом і взаємозбагачення наших літератур за найближчий час»[1, с. 877], оскільки, як неодноразовоповторювавГ. Кочур, література – це духовна опора нації.

Григорій Кочур у своїх перекладах польської поезії орієнтується на стилістичну тональність першотвору, не допускає суттєвих семантичних відхилень використаної лексики. Відзначимо його перекладацький аскетизм і лаконічність

як ключові принципи задля максимального відтворення художнього світу оригіналу. Г. Кочуру вдалося передати навіть найменш вирізні деталі письменницької манери аналізованих у нашій розвідці авторів без невипраданого спрощення лексико-семантичного й стилістичного багатства польської мови, її «ояскравлювання» та «одомашнення» мовної стихії першотвору через надмірне використання діалектизмів, екзотизмів та фразеологізмів в українському перекладі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Григорій Порфирович. Про сучасну польську поезію. Кочур Григорій. Література та переклад: Дослідження. Рецензія, Літературні портрети. Інтерв'ю / Упоряд. А. Кочур, М. Кочур; Передм. І. Дзюби, Р.Зорівчак. Київ: Смолоскип, 2008. Т. 2. 560 с., С. 877
2. Зорівчак Роксоляна. Григорій Кочур і українське перекладне письменство. Мій великий учитель // Іноземна філологія. 2014. Вип. 127. Ч. 2. С. 9-11.
3. Кочур Г. Листи з Інти : [Публ. та прим. Лева Дроб'язка] / Григорій Кочур // Єгупець. 2002. Вип. 10. С. 295–316.
4. Чередниченко О. Перекладацький доробок Григорія Кочура (до 100-літнього ювілею Майстра) / Олександр Чередниченко. URL: http://www.vsesvit-journal.com/old/content/view/578/41/. Загол. з екрану.

КРОС-КУЛЬТУРНИЙ ПОГЛЯД КРІЗЬ СТОЛІТТЯ: ОСМИСЛЕННЯ ФЕНОМЕНУ РОСІЙСЬКОЇ «ПЕРЕДОВОЇ ДВОРЯНСЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ» Т. СТОПАРДОМ У ДРАМАТИЧНІЙ ТРИЛОГІЇ «БЕРЕГ УТОПІЇ»

Вікторія КОРКІШКО (Бердянськ, Україна)

Драматична трилогія Т. Стопарда складається із трьох частин із символічними назвами: «Подорож», «Кораблегибель», «Викинуті на берег», що уточнюють загальнотекстову метафору ідейно-політичної «подорожі» російської інтелігентської думки на кораблі історії й поразки утопічних устремлінь щодо покращення суспільного устрою.

«Берег Утопії» провокує у читача, вихованого у російському політичному і культурному дискурсі, зіткнення гетеростереотипів із автостереотипами. Адже пласке однобоке зображення представників російської інтелігенції середини XIX століття як альтруїстичних (подеколи аскетичних) борців за свободу народу редукується завдяки аналізу «стороннього спостерігача»-Стопарда.

Образи Герцена, Тургенєва, Станкевича, Бакуніна, Бєлінського та ін. створені письменником із властивою його стилю постмодерністською іронією. Так, зображуючи ліберально-демократичне сімейство Бакуніних, Стопард додає у кілька сцен короткі ремарки, у яких між іншим повідомляється, що мати сімейства б'є кріпосних за дрібні провини.

Проте характерологія героїв трилогії заснована на дослідженні їхніх художніх і публіцистичних творів, а також листуванні. Стопард долає стереотипізацію шляхом багатоаспектного зображення персонажів як різносторонніх особистостей, «живих» людей із своїми слабкостями і проблемами. До

прикладу, Михайло Бакунін виявляється незрілим підлітком, що метушливо змінює життєві філософії, бере участь у європейських заколотах і революціях та, насамкінець, пристає до анархістського світогляду.

Стопард відтворює образи у двох просторово-часових пластах: 1830-ті – 1840-ві у Росії й 1840-ві – 1850-ті в еміграції. Автор намагається знайти вирішення проблеми невідповідності шляхетних прагнень і ідейного фіаско активного прошарку суспільства.

Отже, у тексті Стопарда утворюється політичний дискурс, піддаються аналізу сформовані у його рамках стереотипні уявлення про російську «передову дворянську інтелігенцію» середини XIX століття, дискутуються важливі концепти, як-то «свобода», «революція», «влада», «народ».

КРОСС-КУЛЬТУРНИЙ ГЕРОЙ У РОМАНІ К. ІСІГУРО «ЗАЛИШОК ДНЯ»

Вікторія ЛАНОВА (Одеса, Україна)

Роман Нобелівського лауреата К. Ісігуро «Залишок дня» («The Remains of The Day», 1989) дослідники деякий час називали «суто англійським». Хоча згодом стало зрозуміло, що твір цього британського письменника японського походження є досить складним художнім явищем міжкультурного синтезу, що долає межі національної літератури. Створений на перехресті полярних культурних парадигм, роман «Залишок дня», попри суто англійський сюжет, є унікальним прикладом поєднання західного та східного світовідчуття.

Англійська літературна традиція проявляється у творі на сюжетному рівні. Зображення пасторальної Англії та традиційний для англійського роману XIX століття образу дворецького свідчать про тяжіння письменника до західної літературної традиції. Натомість внутрішня мотивація вчинків головного героя вказують на наявність у романі «східного» компоненту. Так, дворецький Стівенс присвячує своє життя виконанню професійних обов’язків, цілком відмовляючись від особистого життя. Намагаючись відповідати образові «взірцевого дворецького», він сліпо довіряє своєму господарю лорду Дарлінгтону та виконує усі його забаганки, ігноруючи власні душевні поштовхи. Така гіперболізована відданість дає підставу стверджувати, що під маскою «типового англійця» письменник приховує справжнього самурая, готового пожертвувати власним життям заради господаря.

Водночас, варто зазначити, що образ головного героя не піддається чіткій категоризації, оскільки вищезазначені риси характеру цілком гармонічно уживаються з такою рисою «типового англійця» як наполегливість та можуть свідчити на користь «англійськості» його характеру. Постійні роздуми головного героя про те, яким має бути ідеальний дворецький, тільки підтверджують вище зазначену думку.

Таким чином, концептуальною основою роману можна вважати східну ідею

служіння та самопожертви, перенесену на англійський ґрунт. Японська тема обігрується в романі в образі Стівенса – кросс-культурного персонажа, поведінку котрого можна зіставити з «самурайським кодексом» воїна-бусідо, викладеним у трактатах «Хагакуре» Цунетомо Ямамото та «Бусідо. Душа Японії» Інадзо Нітобе.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ МОВНИЙ ПОРТФОЛІО ЯК ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Григорій ЛАНОВИЙ (Харків, Україна)

Європейське мовне портфоліо дає студентам можливість зіставити свій рівень володіння мовою з європейськими нормами його застосування, а також «визначити найбільш раціональні способи вдосконалення своїх знань і умінь в області оволодіння ним. Все це в цілому допоможе учням правильно організувати самостійну роботу з оволодіння нерідними мовами». З його допомогою забезпечується контроль і самоконтроль за розвитком різних видів компетентностей, необхідних для професійної діяльності викладача мови і перекладача.

В цілому використання матеріалів ЄМП покликане сприяти формуванню єдиного освітнього простору в галузі оволодіння сучасними мовами Європи.

Таким чином, ЄМП в цілому розглядається як інструмент самооцінки володіння мовою і як засіб ознайомлення з результатами, досягненнями у вивченні мови та підвищення мотивації в роботі. Це дає підставу говорити про дві функції мовного портфоліо:

1) інформаційна: фіксувати досягнення учня в оволодінні мовою, факти і досвід використання мов в різних сферах спілкування, в тому числі соціокультурній і професійній.

2) педагогічна: сприяти підвищенню мотивації в з вченні мови, якості мовної підготовки, розвитку самооцінки своїх досягнень, здатності й готовності до вивчення мови упродовж усього життя.

Європейське мовне порт фоліо складається з трьох частин:

1. Мовний паспорт. Мовний паспорт дає уявлення про те, якими мовами володіє його власник і рівні володіння мовою в певний період часу. При самооцінці рівня володіння мовою володар паспорта керується «Таблицею самооцінки» складеної на основі «Загальноєвропейських компетентностей володіння іноземною мовою».

2. Мовна біографія. Цей розділ мовного портфоліо має листи самооцінки досягнутого рівня володіння мовою в процесі її вивчення. Лист самооцінки в ЄМП містить дві групи дескрипторів, оформлених у вигляді стандартних формулювань типу: «Я вмію ...», «Я розумію ...», «Я можу ...» та ін.

Перша группа дескрипторів дозволяє оцінити рівень володіння будь-якою

нерідною мовою. З їх допомогою визначається характер володіння видами мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо) на 6 рівнях (A1, A2, B1, B2, C1, C2).

Друга группа дескрипторів – це професійно-оріентовані дескриптори. З їх допомогою визначаються мовні вміння, що мають відношення до професійної діяльності викладачами мови (4 рівні – B1, B2, C1, C2) і перекладача (3 рівні - B2, C1, C2).

Мовне портфоліо, будучи інструментом оцінки і самооцінки досягнень учнів у оволодінні мовою за допомогою контрольних листів самооцінки, запитальників і звітів про використання мови як засобу спілкування і навчально-професійної діяльності, дозволяє здійснювати контроль за розвитком і здійснений вдосконалення комунікативних умінь учнів, фіксувати динаміку вдосконалення їх мовних навичок і умінь.

Можливість студента відобразити в досьє (пакеті індивідуальних матеріалів) свої успіхи в мові, що вивчається, є додатковим стимулом до занять, тому що матеріали досьє можуть бути використані при влаштуванні в майбутньому на роботу за обраною спеціальністю.

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЧЕРЕЗ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕЛЕКТ-КАРТОК

Олег ЛАНОВИЙ (Харків, Україна)

Інтеграційні процеси, що відбуваються в Україні, європоцентричність, пробудження громадянської і громадської ініціативи, виникнення різних громадських рухів, розповсюдження волонтерської діяльності, які накладаються на технологічну і комунікативну глобалізацію, міграційні зміни всередині суспільства, ідентифікаційні і реідентифікаційні процеси в особистісному розвитку кожного українця, відбуваються на тлі сплеску інтересу і прояву патріотичних почуттів і нових ставлень до істотрії культури, релігії, традицій і звичаїв українського народу.

На сучасному етапі розвитку України, коли існує пряма загроза денаціоналізації, втрати державної незалежності та потрапляння у сферу впливу іншої держави, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення патріотичного виховання молоді – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей.

Національно-патріотичне виховання молоді – це комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади, громадських організацій, сім'ї, освітніх закладів, інших соціальних інститутів для формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини.

Патріотичне виховання – складова національного виховання, головною метою

якого є становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов’язків.

Принципи патріотичного виховання

Патріотичне виховання спирається на загально педагогічні принципи виховання, такі як дитиноцентризм, природовідповідність, культуровідповідність, гуманізм, врахування вікових та індивідуальних особливостей. Водночас патріотичне виховання має власні принципи, що відображають його специфіку.

Серед них:

- принцип національної спрямованості, що передбачає формування національної самосвідомості, виховання любові до рідної землі, українського народу;
- принцип самоактивності й саморегуляції забезпечує розвиток у вихованця суб'єктних характеристик; формує здатність до критичності й самокритичності, до прийняття самостійних рішень; виробляє громадянську позицію особистості, почуття відповідальності за її реалізацію в діях та вчинках;
- принцип полікультурності передбачає інтегрованість української культури в європейський та світовий простір, створення для цього необхідних передумов;
- принцип соціальної відповідності обумовлює потребу узгодження змісту і методів патріотичного виховання з реальною соціальною ситуацією, в якій організовується виховний процес, і має на меті виховання в дітей і молоді готовності до захисту вітчизни та ефективного розв’язання життєвих проблем;
- принцип історичної і соціальної пам’яті спрямований на збереження духовно-моральної і культурно-історичної спадщини українців та відтворює її у реконструйованих і осучаснених формах і методах діяльності;
- принцип між поколінної наступності, який зберігає для нащадків зразки української культури, етнокультури народів, що живуть в Україні.

PICASSO VERSUS CHAGALL: EL *GUERNICA* Y LA REVOLUCIÓN

Jorge LATORRE (Madrid, España)

A la vez que Picasso pintaba El *Guernica*, Chagall planeaba el cuadro *La Revolución*, de 1937, que recuerda el Octubre del año 17 que él vivió en Rusia. Era parte de una composición monumental (como El *Guernica*) que fue cortada en piezas en 1943. Pero se conserva un boceto en el Museo Pompidou que permite ver que seguía una disposición de mural similar a El *Guernica*. En el centro, como un saltimbanqui, Lenin hace el pino con la bandera sobre una mesa, otra bandera soviética en el suelo, dejada por un soldado borracho, matanzas por todas partes y caos general. Los judíos meditan y observan perplejos los signos de la historia mundana, y el pintor recién casado (su esposa aparece vestida de novia) llora junto a un cuadro, lamentando el signo de los tiempos.

En este año de 1937 en el que los intelectuales de París miraban el comunismo con simpatía, Chagall, que había obtenido ciudadanía francesa, se permite mostrar una visión más crítica – y verdadera – de la situación de su país, bajo el totalitarismo estalinista. Al abandonar el mural sobre la Revolución, Chagall realizó su *Cristo Blanco* de 1938, que es una alternativa espiritual a la visión más desesperanzada del *Guernica*. Picasso, en cambio, apoyaba al Frente Popular que ganó las elecciones en Francia en 1936, y aspiraba a que el comunismo triunfara también en España; o al menos que la historia – y no Dios, que está ausente en El *Guernica*: la bombilla no ilumina, la luz de la instancia la introduce la mujer del quinqué – hiciera justicia a las víctimas y juzgara a los verdugos.

A pesar de estas diferencias ideológicas, los artistas continuaron siendo amigos varias décadas, pues el arte une en su universalidad. Incluso el *Don Quijote* que Chagall hizo en 1975, después de su viaje a la URSS, muestra una visión romántica – quijotesca – de la revolución, aunque Chagall sepa distinguir muy bien el mesianismo político (que ese Quijote revolucionario simboliza en su locura bienintencionada) de la esperanza religiosa, trascendente, en la que él creía.

WSCHODNIOSŁOWIAŃSCY PISARZE, PUBLICYŚCI I TŁUMACZE JAKO JĘZYKOZNAWCY, KODYFIKATORZY I REFORMATORZY JĘZYKÓW SŁOWIAŃSKICH

Tadeusz LEWASZKIEWICZ (Poznań, Polska)

Do ukształtowania się wielu narodowych standardów językowych na świecie przyczynili się pisarze, publicyści i tłumacze, którzy jednocześnie działali jako językoznawcy, kodyfikatorzy i reformatorzy języków słowiańskich.

Ograniczę się do kilku przykładów z dziejów języków zachodniosłowiańskich i południowosłowiańskich. J. Jungmann (1773-1847), poeta i tłumacz, ma zasługi w odrodzeniu czeskiego języka literackiego dzięki opracowaniu pięciotomowego słownika czesko--niemieckiego (1834-1839). L'. Štúr (1815-1856), poeta, publicysta i działacz narodowy; jego dwie książki językoznawcze z 1846 r. zadecydowały o skodyfikowaniu słowackiego języka literackiego na podstawie dialektów środkowosłowackich. V. Vodnik (1758-1819), wybitny poeta i autor różnych poradników, uczestniczył w nowej kodyfikacji języka słoweńskiego dzięki elementarzowi z dołączoną do niego gramatyką szkolną. Głównym kodyfikatorem języka macedońskiego (jako autor gramatyki, współautor słownika ortograficznego i redaktor słownika) był B. Koneski (1921-1993) – wybitny poeta i tłumacz, krytyk literacki i historyk literatury.

„Ludzie pióra" odegrali także ważną rolę w historii języków wschodniosłowiańskich. Przełomu w historii języka rosyjskiego dokonał M. Łomonosow (1711-1765), wybitny chemik i fizyk, ceniony również jako poeta. Jego drukowana gramatyka (1757) stała się źródłem rosyjskich norm językowych; w praktyce językowej i działalności filologicznej powoływano się często na jego teorię trzech stylów języka

rosyjskiego. B. Taraszkiewicz (1892-1941), działacz polityczny, publicysta i tłumacz, przyczynił się do ukształtowania standardu białoruskiego jako autor pierwszej drukowanej gramatyki języka białoruskiego (1918).

I. Franko (1856-1916), wybitny pisarz i publicysta, pisał artykuły o tematyce językoznawczej i był reformatorem ukraińskiego języka literackiego. P. Kulisz (1819-1897, znany pisarz, krytyk literacki, historyk, etnograf i tłumacz, uczestniczył w reformowaniu ortografii ukraińskiej (tzw. kuliszywki). I. Nieczuj-Lewicki (1838-1918) jest dobrze znany w historii literatury ukraińskiej, też jako krytyk literacki i tłumacz Biblii (wspólnie z P. Kuliszem). Opublikował gramatykę języka ukraińskiego (1914).

W artykule przedstawię dokładniej rolę pisarzy i tłumaczy rosyjskich, białoruskich i ukraińskich w kodyfikacji i reformowaniu ich języków literackich.

МІЖМИСТЕЦЬКИЙ ДІАЛОГ У ЛІТЕРАТУРНО-МЕДИЧНОМУ ДИСКУРСІ РІЧАРДА ЗЕЛЬЦЕРА

Юлія ЛИСАНЕЦЬ (Полтава, Україна)

Творчість американського лікаря і письменника Річарда Зельцера (1928 – 2016) охоплює найрізноманітніші вияви категорій інтертекстуальності та інтермедіальності, за рахунок яких автор вступає у діалог із широким спектром художніх текстів і творів мистецтва різних епох, присвячених медичній тематиці. В оповіданні Річарда Зельцера “The Black Swan” Revisited” (збірка “Taking the World in for Repairs”, 1986) автор вибудовує інтертекстуальну модель на основі новели “Чорний лебідь” (“Die Betrogene”, 1954) Томаса Манна. В оповіданні “Poe’s Light-House” лікар Дж. Моран розповідає про останні дні Едгара Аллана По. Перед читачем розгортається історія написання оповідання “The Light-House” – останнього і незавершеного твору письменника. Автор пропонує читачеві продовження незавершеного оповідання. Не менш важливим є й інтермедіальний простір у творчості Зельцера. Зокрема, в оповіданні “The Surgeon as Priest” (збірка “Mortal Lessons: Notes on the Art of Surgery” (1976) ключове місце належить портрету Андреаса Везалія, − фламандського лікаря XVI століття, основоположника наукової анатомії, який одним із перших почав проводити розтини з метою вивчення тіла людини. В оповіданні “Il Traviato” (збірка “Confessions of a Knife”, 1979) Зельцер вступає у діалог із всесвітньо відомою оперою Джузеппе Верді. Автор пропонує читачеві змістити фокус уваги на постать лікаря Гренвіля і таким чином проаналізувати всесвітньо відому оперу під іншим кутом зору. У 1991 р. Зельцер захворів на легіонельоз, провівши 23 дні в комі. Свій досвід у ролі пацієнта письменник представив у збірці “Raising the Dead: A Doctor’s Encounter with His Own Mortality”, 1993). Прикметно, що у першій частині збірки Зельцер вступає в діалог із двома іншими представниками письменницької спільноти – англійським поетом Джоном Донном (1572 – 1631), який у 1624 р. написав прозовий твір “Devotions Upon Emergent

Occasions, and severall steps in my Sicknes" після одужання від тяжкої невідомої хвороби, та англійською письменницею Фанні Берні (1752 – 1840), яка у докладній формі епістолярного жанру представила світові власний досвід проходження мастектомії без наркозу у 1811 році. Таким чином, категорія інтертекстуальності у творчості Зельцера зреалізована за рахунок переосмислення літературних творів, документальних та епістолярних жанрів, у той час як стратегія інтермедіальності втілена шляхом інкорпорування графічних і музичних екфрасисів. Автор запрошує читача долучитися до діалогу з творами попередніх епох, пропонує свої власні рефлексії з приводу медичних, деонтологічних та екзистенційних питань, а також пропонує читачеві виробити власні асоціації, залишаючи простір для подальшого розвитку міжмистецької поліфонії.

ВЗАЄМОРЕЦЕПЦІЯ ІСПАНСЬКОЇ ТА ПОРТУГАЛЬСКОЇ ЛІТЕРАТУР У КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ЦИХ КРАЇН

Артем ЛУКАШОВ (Харків, Україна)

Актуальність цієї теми зумовлена новими політико-ідеологічними трендами, що розповсюджуються країнами Європи, призводячи до переосмислення перцепції нації, проблем спільного проживання носіїв різних мов та культур**.**

Складність політичних відносин між країнами протягом історії призвела до того, що гуманітарна політика у Португалії у певні періоди була спрямована на віддалення, на ізоляцію від іспанських мови та культури, наслідком чого стало те, що у сучасну епоху вивчення літератури своїх сусідів та її взаємодії із місцевою літературою не є мейнстримом у португальській літературній критиці.

Тим не менш, розгляд наявних джерел, присвячених цій темі [2; 3], дає нам можливіть виділити декілька періодів, що характеризуються то зближенням, то віддаленням літератур, що аналізуються :

1. Формування держав на Піренейському півострові, боротьба за території, етногенез, ствердження місцевих мов, початок розвитку місцевих літератур.

2. Іберійська унія. Об'єднання під владої іспанської корони (1580-1640). Період іспанізації, боротьба за незалежність, інерція періоду іспанізації.

3. Подальше віддалення, занепад обох країн.

4. Ідеї іберійського федералізму наприкінці XIX - початку XX століття.

5. Період диктатур, посилення націоналізму (у 30-70-ті рр. XX століття).

6. Сучасний етап, що розпочався після демократизації країн. Аналіз літературних творів, а також літературної критики Іспанії та Португалії дає розуміння, що спільність поглядів, стилів, тем, особливо у певні періоди, була широко підтримувана, оскільки вона базувалася на значній культурній, політичній, соціальній та навіть лінгвістичній близькості. Незважаючи на певні періоди, коли тією чи іншою мірою реалізувалася політика культурного

віддалення, Португалія, хоча і змогла затвердити себе як окрему політичну, культурну, мовну одиницю, із своїми літературними традиціями, тим не менш, не змогла утвердитися (як хтось бажав того у певні часи або навіть зараз), як явище, яке є зовсім відмінним, недотичним до Іспанії, яке вже ніколи і ніяким чином не зможе буде інтегрованим у загальноіберійський культурний простір.

ЛІТЕРАТУРА

1. Камоенс Луїс де. Лузіади: поема / перекл. з порт. М. Литвинця; передм. О. Гончара; післям. О. Алексеєнко. Київ: Дніпро, 1987. 447 с.
2. Álvarez E. e outros. História da literatura espanhola. Porto: Asa, 1994. 383 p.
3. Aráujo T. Portugal e Espanha: diálogos e reflexos literários. Lisboa: Centro de Estudos Linguísticos e Literários; Inst. de Estudos sobre o Romanceiro Velho e Tradicional, 2004. 159 p.

L'ARTE DELLA TRADUZIONE LETTERARIA A SERVIZIO DEL DIALOGO INTERCULTURALE

Elena MAZZOLA (Kharkiv, Ucraina)

Tra i fenomeni artistici che, nell'ambito della letteratura mondiale, possono essere considerati *indispensabili* a un reale dialogo interculturale occorre indubbiamente considerare la *traduzione letteraria*. I grandi capolavori letterari sono veicolo di conoscenza dell'identità e della specificità culturale del popolo che li ha generati, ma è un dato di fatto che la maggior parte dei lettori incontra i classici delle culture a lui straniere attraverso la mediazione della traduzione. Credere però di conoscere un testo e il suo autore avendolo letto in traduzione e, di conseguenza, di poter trarre conclusioni critiche e filosofiche sul contenuto profondo proprio della cultura a cui esso appartiene può portare a giudizi fortemente fuorvianti che non solo non favoriranno il dialogo interculturale ma potranno perfino generare gravi incomprensioni. Ridurre la questione all'abusato discorso sull'inevitabilità delle perdite che ogni processo di traduzione indubbiamente comporta non è produttivo. Occorre invece innanzitutto rendersi conto della portata del problema, analizzare il fenomeno e studiare le strategie operative necessarie ad affrontarlo.

In tale prospettiva ritengo essenziale ristabilire, mettendone in luce i fondamenti teorici, il primato della filologia sull'interpretazione: il traduttore deve essere innanzitutto filologo e trovare tutti gli strumenti necessari a raggiungere la certezza di aver compreso la parola dell'altro, prima di passare a cercare il mezzo per rendere quella stessa parola nella propria lingua.

In questa relazione proporrò alcuni esempi che mettono in luce quanto il ruolo del traduttore sia cruciale per l'avverarsi dell'incontro tra culture diverse. Nello specifico gli esempi riguardano la traduzione dal russo all'italiano dell'opera di F- M. Dostoevskij (in particolare gli "Scritti dal sottosuolo" e il racconto "Il sogno di un uomo ridicolo") e dall'italiano al russo del capolavoro A. Manzoni "I promessi sposi".

ПРИНЦИПИ СМИСЛОТВОРЕННЯ У ФІЛОСОФСЬКІЙ КАЗЦІ ГЕРМАНА ГЕССЕ «ПЕРЕТВОРЕННЯ ПІКТОРА»

Іван МЕГЕЛА (Київ, Україна)

Філософська казка «Перетворення Піктора» (1922) – історія молодого художника, який потрапив до раю і зачудовано спостерігає за процесом перетворення – від мінералів до рослин, від рослин до тварин. Сам Піктор за допомогою магічного каменю (карбункулу) перетворюється на дерево. Автобіографічною основою мотиву перетворення служить любов «сплячої красуні» Рут Вегнер, майбутньої дружини письменника.

Має місце серйозний перифраз таємниці життя, коли форма казки підпорядкована вираженню загальнолюдського. Це і подорож «вглиб себе», і пошук універсальних принципів людського існування, сенсу буття, формування Тотальної Людини. Казка насичена таємничими знаками, образами-символами і дає ключ для розкриття алхімічних таємниць та принципів квантової свідомості.

В основі твору – засадничий принцип «як зверху, так і внизу, як всередині, так і зовні» Людська свідомість творить реальність і водночас змінює її. («Які очі-такий світ»). Без спостерігача довколишня реальність являє собою лише імовірнісну форму.

Щоб стати творцем своєї реальності, потрібне вміння медитації, входження у незвичні стани свідоммості. Гессе демонструє приклад дхармічного мистецтва, що народжується зі стану пробудженої свідомості і відзначається відсутністю егоцентричності. Художник втілює глядача і творця, що веде до стирання межі між мистецтвом і життям. Має місце поєднання східного світосприймання з принципом активної уяви К. Г. Юнга як способу розвитку саморозуміння через працю з символами, залучення підсвідомого до діалогу зі свідомим.

Подібно до того, як у тілесності людини можна виділити універсальну загальнобіологічну структуру спадкової інформації-генетичний код ДНК, так і колективне людське підсвідоме несе в собі універсальні структурні елементи, своєрідні «первинні праобрази», архетипи, «атоми душі», «нульову точку», де стикаються фізичний і психічний світи. Психічні процеси, що супроводжують розширення свідомого, можна представити як виникнення нового (свідомого і несвідомого) змісту навколо якогось центтру, «самості», мандали.

Образ реальності створюється за допомогою динамічної мови іносказання та причі та впорядковується суб’єктом (Піктором). Маємо яскравий приклад синхронічності, постійно діючого у природі творчого принципу, що функціонує як метафора і впорядковує події «нефізичним» (непричинним) шляхом, а лише на підставі їхнього смислу.

Казка містить низку психоалхімічних символів: кристал курбункул (символ самості і метаморфози), біблійний змій, дерево життя, казковий птах. Тут все вказує на магічне, алхімічне перетворення фізичної матерії. А в кінці твору Піктор набуває райської рівноваги після злиття з «білявою дівчиною в

блакитній сукні», переборює біполярність «Інь-Янь», отримує свободу і відновлює в собі здатність до внутрішнього перетворення, наближаючись таким чином до «самості».

Формування образів-символів відбувається в процессі їх розгортання, коли елементи різних рівнів, що взаємодіють з ними, актуалізують їх конкретні символічні значення або служать матеріалом для створення нових символічних смислів, що дає можливість розглядати процес розгортання образу як головний механізм його символізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Юнг К. Г. Воспоминания, сновидения, размышления / Пер. с нем. И. Булкиной. Киев: Airland, 1994.
2. Юнг К. Г. Синхроничность: аказуальный объединяющий принцип. М.: Рефл-бук, К.: Ваклер, 1997.
3. Копейкин Н. В. «Души» атомов и «атомы» души // Христианство и наука / Сост. Ю. С. Владимиров. М.: РУДН, 2008. С. 12-47.

DON CAMILLO. GUERRA E PACE NEL MONDO PICCOLO

Simona MERCANTINI (Kharkiv, Ucraina)

Molto spesso il dialogo tra culture diverse risulta più complesso, quanto più numerose sono le esperienze condivise dagli interlocutori, soprattutto quando c'è di mezzo la politica o la religione, o un altro sistema di idee in cui essi ravvisino la descrizione della propria identità: «La politica avvelena tutto: si insinua dappertutto, ma sottrarsi non si può», dirà Guareschi. Guareschi è uno dei più importanti scrittori italiani del XX secolo e *Don Camillo. Mondo piccolo* è la raccolta di novelle dove per la prima volta compaiono i suoi più celebri personaggi: il sacerdote don Camillo, il sindaco comunista Peppone e il Cristo Crocefisso che dialoga con don Camillo.

La raccolta esce nel 1948, in un periodo di estrema instabilità politica, incentivata da una violenza ideologica inaudita e pervasiva, capace di infiltrarsi in tutti gli ambiti della convivenza civile. «In un mondo carico d'odio, la gente sogna di poter vivere lottando sì ma in modo che gli uomini, pur rimanendo avversari fierissimi, non diventino nemici. E, all'ultimo momento, la passione politica sia vinta dal buon senso. E l'ultima parola, sia quella della coscienza»: sono oggi di grande attualità queste parole indirizzate da Guareschi al regista dei suoi film, Julien Duvivier, colpevole, a suo sentire, di aver travisato l'essenza del suo Mondo Piccolo. Nel nostro intervento analizziamo i personaggi di don Camillo e Peppone e gli episodi che li coinvolgono per scoprire quali siano le condizioni che permettono a due avversari di non diventare nemici; vedremo anche che valore abbia per l'Autore l'umorismo al fine di evitare di «buttare tutto in politica» e di conservare la propria umanità.

BIBLIOGRAFIA

1. Guareschi, G. (1991). *Don Camillo. Mondo piccolo*. Milano: BUR Biblioteca Univ. Rizzoli.
2. Guareschi, G. (2000). *Lo zibaldino*. Milano: RCS.

3. Guareschi, G. (2008). *Don Camillo e il suo gregge*. Milano: RCS Libri.
4. Guareschi, G. (2015). *L'umorismo* (a cura di Andrea Paganini). Poschiavo: L'ora d'oro.
5. Guareschi, G. (2018). *Chi sogna nuovi gerani? Autobiografia*. Milano: BUR Rizzoli.

ВОЛОДИМИР ВИННИЧЕНКО ТА ПОКОЛІННЯ ДІПІ: ГЕНЕРАЦІЙНИЙ ДІАЛОГ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЛИСТУВАННЯ

Ганна МЕЩЕНИНЕЦЬ (Ніжин, Україна)

Поняття «покоління» є предметом активного вжитку в різних наукових галузях, зокрема і в літературознавстві. Серед літературознавчих розвідок, що мали на меті вивчення проблеми покоління, вагомими є праці К. Вики, Н. Лебединцевої, А. Матусяк, В. Хархун.

Ми вписуємо представників двох хвиль української еміграції у контекст поколінnєвого розмежування: В. Винниченка як представника другої, «міжвоєнної» хвилі, який із багатьох причин залишився самітником серед свого покоління, та представників третьої, «повоєнної» еміграції – покоління ДіПі.

У своїй роботі ми спираємося на ще не досліджене листування В. Винниченка останнього, «муженського» періоду його життя з представниками покоління переміщених осіб (ДіПі): Д. Гуменною, П. Лисенком, І. Майстренком, Ю. Мовчаном, Т. Осьмачкою, В. Чапленком. Це листування зберігається в архіві УВАН у США та охоплює період з 1947 р. до 1951 р.

Основною гіпотезою цього дослідження є те, що сприйняття політичної та творчої діяльності В. Винниченка поколінням ДіПі було принципово відмінним від попередньої еміграції, а також мало великий вплив на обидві сторони листування.

Усе листування розділяємо на 3 групи. Перша – політичне листування. Сюди належить переважно листування з І. Майстренком, частково з Ю. Мовчаном. У листах мова йде про еміграційні політичні партії та угрупування, їхній вплив на життя еміграції. Крім цього, є інформація про умови життя в УРСР та політичну ситуацію у світі.

Друга група – листи літературного спрямування. Вони дають змогу не тільки зрозуміти художню творчість В. Винниченка останнього періоду, але й зазирнути до творчої лабораторії митців ДіПі: Д. Гуменної, Т. Осьмачки, І. Багряного та ін. Також завдяки цим листам маємо змогу прослідкувати вплив В. Винниченка на творчість представників ДіПі та навпаки.

Остання група – побутове листування. Сюди цілком належить листування з родиною Лисенків, окремі листи Т. Осьмачки, І. Майстренка, Ю. Мовчана, В. Чапленка. Ця група листів має цінність, адже розкриває невідомі сторінки життя представників обох еміграцій.

Отже, аналіз листування В. Винниченка та покоління ДіПі, дає змогу виявити: 1) окремі риси, характерні для покоління ДіПі загалом; 2) взаємовплив двох поколінь української еміграції на їх життя та творчість 3) формування нового, позитивного, образу В. Винниченка в еміграційних колах.

ЛІНГВОКУЛЬТУРНА СКЛАДОВА БРИТАНСЬКОЇ ДРАМАТУРГІЇ

Ірина МОРОЗОВА (Харків, Україна)

Антропоцентрична спрямованість сучасних гуманітарних досліджень уможливлює виявлення не лише лексичних, морфологічних та граматичних особливостей, але й тих характеристик національних мов, які певний час знаходилися поза увагою лінгвістичної наукової спільноти, у т. ч. тих рис, які характеризують мовців як спільноту, а саме – її ціннісну складову, що реалізується в дискурсі і через дискурс.

Для дослідження лінгвокультурної складової певного соціуму у межах певного історичного періоду надійним джерелом інформації виступають літературні твори. В них автори створюють тотожну тогочасній дійсності картину суспільства з її поведінковими та ціннісними характеристиками. Цінності (загальноприйняті переконання щодо цілей, яких людина повинна прагнути [1, с. 40]) вікторіанської доби представлені на сторінках п’єс британських драматургів XIX ст. Рання вікторіанська драматургія призначається для масового глядача і націлена на сприйняття на суто емоційному рівні. У середині сторіччя з’являються яскраві комедії Д. Бурсіколта і Т. Тейлора. У 1860-х рр. Т. Робертсон започатковує жанр реалістичної драми, яка пізніше досягає розквіту у творах А. У. Пінеро. Для пізньої вікторіанської драматургії характерним є новаторство авторів: О. Уайльд створює т. зв. «комедію вищого світу», А. У. Пінеро – «проблемні п’єси» [2].

Згідно з характеристиками мовлення жінок, представленими у вікторіанській п’єсі, воно знаходиться під впливом тієї визначальної ролі, яка відводилася цінності «сімейність», і того загальноприйнятого стандарту поведінки як «підпорядкування голові родини». Розуміння своєї залежності обумовлює вибір дискурсивних стратегій перебільшення і пошуку згоди при обговоренні фінансового становища сім’ї, головою якої є чоловік. У таких комунікативних ситуаціях, як обговорення питань моралі, де авторитет вікторіанської жінки є незаперечним, останній доводиться бути більш обачною у виборі дискурсивних стратегій і способів їх реалізації в бесідах з представницями однієї з нею статі.

Таким чином, драматургічні твори являють собою надійне підґрунтя для вивчення ціннісної складової дискурсу представників лінгвокультурної спільноти попередніх історичних епох. Перспективним вважаємо розгляд ціннісної складової англомовних дискурсів як її представлено в п’єсах XVI–XVII ст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Смелзер Н. Социология : пер. с англ. М., 1994. 688 с.
2. English Literature. Post-Romantic and Victorian Eras // Encyclopedia Britannica. URL: https://www.britannica.com/art/English-literature/The-post-Romantic-and-Victorian-eras (дата звернення: 01.02.2019)

СПЕЦИФИКА ПЕСЕН ПОЭТИЧЕСКОЙ АНТОЛОГИИ «МАНЪЁ:СЮ:», СВЯЗАННЫХ С ОПИСАНИЕМ ВРЕМЕН ГОДА

Александр МОТРОХОВ (Харьков, Украина)

Песни о временах года появились с того времени, как разделились ритуальная деятельность и реальная жизнь. Их появление было обусловлено новой культурной ситуацией. Появление песен о временах года, начиная с принцессы Нукада, связанной с императорским двором Оми, как раз и было связано с культурной обстановкой при этом императорском дворе. Культурная обстановка при императорском дворе Оми заключалась в проведении пиров, во время которых исполняли стихи на китайском языке. Китайское поэтическое творчество было заимствовано вместе с календарём. Можно предположить, что благодаря заимствованию китайской поэзии традиционная японская поэзия установила взаимный обмен с ней, и сложилась культурная ситуация, при которой появилась песня принцессы Нукада (т. 1, № 16). В такой среде императорский двор Оми активно заимствовал культуру китайских классических текстов. Как видно из песни принцессы Нукада о различиях между весной и осенью, состязание мнений о весне и осени в параллельных строках лежало в китайской культурной основе. Отсюда понятна картина весны и осени, а именно, то, что весна ассоциируется с парчой из цветов, а осень – с парчой из жёлтых листьев.

Приблизительно со времени правления императрицы Дзито: в Древней Японии благодаря новому календаря стали осознавать времена года. Если рассматривать возникновение ощущения времён года с точки зрения песни принцессы Нукада, то окажется, что отправной точкой её появления явились культурные особенности китайской поэзии при императорском дворе Оми. Стихи о пирах открыли мир мужской поэзии, а появление поэзии принцессы Нукада при дворе Оми, вероятно, было обусловлено существованием женской песенной традицией. Поскольку имел место обмен песнями между мужчинами и женщинами, то можно высказать предположение о том, что в местах исполнения традиционных песен, имевших отличия от китайской поэзии, они приняли форму песенных обрядов, практиковавшихся в брачных игрищах *утагаки*. Также можно предположить, что в момент контакта женских песен с культурой придворной китайской поэзии и появилась песня принцессы Нукада о различиях между весной и осенью.

ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПРАГМАТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НЕВЕРБАЛЬНИХ ГРАФІЧНИХ ЗАСОБІВ СПІЛКУВАННЯ

Ірина МУЗЕЙНИК (Харків, Україна)

Те, що електронна віртуально-реальна комунікація вже стала невід’ємною частиною нашого сучасного життя є безперечним. Електронне листування, спілкування у соціальних мережах або спілкування завдяки сучасним електронним месенджерам, тобто те, що включає в себе так звана Інтернет-

комунікація, створило специфічну сферу реалізації мови. Протягом останнього десятиліття дослідження цього явища вже стало об'єктом уваги лінгвістів.

З появою таких новітніх графічних елементів, як емодзі, емотикони та стікери, у інтернет-комунікантів значно розширилась можливість передавати необхідну інформацію та найрізноманітніші нюанси почуттів не тільки вербально, а й невербально. Вищезгадані невербальні графічні засоби можуть як супроводжувати вербальне висловлювання, так і використовуватися самостійно, без вербальної складової. Таким чином вони стали повноправним компонентом електронного комунікативного дискурсу. Використання невербальних графічних засобів спілкування має безпосередній зв'язок з вирішенням прагматичних завдань процесу електронної комунікації та комунікативною метою мовленнєвого акту. Проведене нами дослідження дозволило визначити наступні дискурсивно-прагматичні характеристики невербальних графічних засобів, у відповідності до теорії мовленнєвих актів: МА, що містять невербальні графічні засоби, можуть бути віднесені в першу чергу до експресивів, констативів та директивів (реквестивів), серед них можна виділити такі прагматичні типи, як: комісиви (менасиви) та метакомунікативи (МА контактовстановлення, розмикання мовленнєвого контакту).

Оцінні мовленнєві акти, що містять невербальні графічні засоби, мають особливу ілокутивну силу, обумовлену емоційним аспектом оцінки.

СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ АНГЛІЙСЬКИХ РІЗДВЯНИХ ПІСЕНЬ У ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ ТА ЗАСВОЄННЯ МОВИ

Наталія НАУМЕНКО (Київ, Україна)

Значний науковий і практичний інтерес становлять дані щодо ролі мистецтва у формуванні здібностей студента, у його загальному розвитку. Фахівці з вікової психології висловлюють думку, що ефективне та повноцінне навчання можливе лише тоді, коли воно супроводжується творчою роботою. В цьому процесі важливе місце посідає художнє виховання.

Зазначений чинник ураховують викладачі кафедри іноземних мов професійного спрямування Національного університету харчових технологій (НУХТ), визначаючи головною виховною метою скерувати студентів у річище набуття знань із фахової англійської мови саме за допомогою творчості та співтворчості.

Застосування класичних і сучасних художніх творів, передусім обрядових пісень, у вивченні англійської мови є однією з інноваційних технологій новітнього навчального процесу [1: 5]. Тому мета цієї роботи – окреслити можливості застосування стилістичних засобів англійської різдвяної пісні у роботі зі студентами першого курсу задля кращого опанування ними мовного матеріалу та культурологічних концептів.

Наприклад, архітвір «Hark! The Herald Angels Sing» перевідкриває читачеві

концептосферу євангельської оповіді про Різдво Христове, втіленої в англійському тексті [див. 2]. Взірцем «міської» колядки європейського ґатунку можна визначити пісню з репертуару Енді Вільямса «It's the Most Wonderful Time of the Year» [див. 4]. Образи дітей-колядників рельєфно виступають у пісні «Soul Cake» з репертуару Стінга (музика й слова народні). Усі вони цікаві у сенсі пошуку аналогій з українськими колядками («*Коляд-коляд-колядниця, / Добра з медом паляниця…*», «Нова радість стала…») [див. 3]. Для студентів вони можуть становити неабиякий інтерес у плані не лише читання, а й прослуховування, особливо у виконанні різних співаків і груп. Це може послужити дороговказом до вивчення особливостей англійської поетичної мови; специфіки інтерпретації народних звичаїв через символічні образи; компаративного студіювання культур різних країн, у тому числі – англомовних, та України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лебединская Б.Я. Английская грамматика в стихах: пособие по англ. языку. Москва: АСТ; Астрель, 2006. 220 с.
2. Bateman, P. Hark! The Herald Angels Sing. URL: www.azlyrics.com
3. Soul Cake. *Sting: If on a Winter's Night…* URL: www.azlyrics.com
4. Wyle, G. It's the Most Wonderful Time of the Year. URL: www.azlyrics.com

ПЕДАГОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ПЕРЕКЛАДУ ЛІТЕРАТУРНИХ ТЕКСТІВ

Олена НЕСТЕРЕНКО (Харків, Україна)

Проблема художнього перекладу залишається однією з найактуальніших у сучасній перекладацькій діяльності. Саме літературні твори сприяють більш глибокому знайомству з культурною спадщиною, розумінню ментальності інших народів, їх взаєморозумінню, вихованню толерантності.

Навчити майбутніх спеціалістів перекладу літературних текстів задача нелегка, бо потребує не тільки глибокого знання іноземної мови і ще кращого мови-реципієнта, але й творчого підходу і художнього смаку. Звісно, існує великий арсенал перекладацьких прийомів, проте їх засвоєння, хоча й обов'язкове, не гарантує якості, тобто повної адекватності перекладу.

Отже, перш за все необхідно подати класифікацію текстів за типологією А. В. Федорова та дефініцію літературного тексту, пояснити, що на відміну від інших текстів літературний характеризується вживанням великої кількості стилістичних елементів (риторичних фігур, метафор тощо), тому перекладач мусить мати знання лексикології, стилістики, країнознавчого фону і користуватися численними та різноманітними словниками.. Літературний переклад має передати не стільки інформацію чи навіть сюжет твору, скільки емоції, естетичне враження та вплив на розум і душу читача, він покликаний пробудити в серці читача ті самі почуття, що й оригінал. Студенти повинні зрозуміти, що переклад літературного тексту має бути відповідним не тільки лексиці чи граматиці, але й духу самого тексту. Це творча робота. Літературний переклад завжди суб'єктивний і особистий. Перекладач у якійсь мірі є

співавтором письменника. Ці фактори пояснюють, чому автоматичний переклад літературного тексту сьогодні неможливий. Разом з тим, якщо буквальний переклад розглядається як вкрай негативне явище (що не завжди є виправданим), то де та межа самостійної творчості перекладача, як далеко він має право відійти від оригіналу, щоб передати дух твору?

Зі сказаного вище витікають три головні принципи літературного перекладу.

Перший принцип: художній переклад потребує підготовчої роботи. Це означає, що насамперед перекладач мусить уважно прочитати текст оригіналу не тільки з раціональної точки зору, але намагаючись відчути його атмосферу, його дух.

Другий принцип: перекладач має завжди пам'ятати, що він є лише засобом передачі думки автора, він не має жодного права щось змінювати, привносити свої поправки. Це особливо важко маючи на увазі необхідність зберегти емоційні та естетичні особливості оригіналу.

Третій принцип: читач перекладу художнього твору має забути, що це – переклад. Для цього перекладач мусить поставити себе на місце автора, перейняти його ментальність, стиль, світогляд.

Треба звернути увагу студентів на основні труднощі літературного перекладу: психологічний аспект – перекладач повинен враховувати ментальність іншого народу, «фальшиві друзі», так звана безеквівалентна лексика, зокрема, фразеологізми. Переклад гумору та гри слів – це також дуже делікатна справа. Тут недостатньо досконале володіння мовою, треба бути добре знайомим з почуттям гумору іншого народу. Не все, що здається кумедним для читача оригіналу, буде смішним у перекладі. Є ще одна трудність: у багатьох мовах, зокрема, французькій, фамільярна лексика еволюціонує набагато швидше, ніж в українській мові. Є два шляхи вирішення цієї проблеми: створити неологізм або використати загальновживане слово і шукати компенсаційні прийоми. Крім того, кількість синонімів однієї мови не збігається з синонімами іншої. Так, одне слово мови-джерела може перекладатися залежно від контексту багатьма словами мови-реципієнта. І навпаки, цілій низці синонімів уживаних в оригіналі може відповідати лише одне слово в мові перекладу.

Усі ці труднощі спонукають поставити питання, чи існує взагалі адекватний переклад. Невипадково термін «неперекладність» з'явився значно раніше терміну «перекладність». Майбутній перекладач має знати, що не існує задач, які не можна вирішити. Професія перекладача вимагає глибокої лінгвістичної підготовки, широких знань у різноманітних сферах буття, ерудиції, багатої уяви, таланту письменника, доброго смаку, вона дуже складна і від цього тим більш цікава.

ЛІТЕРАТУРА

1. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы). М.: Издательский Дом «Филология Три», 2002. 416 с.

ФРАНСУА ВІЙОН – ВІКТОР ДОМОНТОВИЧ: МІЖ НОВИМ І МИНУЛИМ

Ольга НОВИК (Бердянськ, Україна)

Твір Віктора Домонтовича «Франсуа Війон» є унаочненням прагнення автора переосмислити долю митця і суспільства в позачасовому вимірі. Вибір постаті головного героя, вочевидь не був випадковим, оскільки Домонтович сам перебував у ситуації вибору, переоцінки цінностей. Розділ перший письменник назвав символічно «Янголи і поети». Філософське переосмислення світобудови очима людини Середньовіччя і модерного часу поєднує давнину і сучасність, уможливлює провести паралелі між епохами зламу, водночас демонструє становище творчої людини поза часом і повсякденням.

Віктор Домонтович описав 15 століття, проектуючи на свій час, пишучи, що воно «стояло на зламі двох епох. Бурхлива і непевна доба. Людство задихалось од бігу. Те, чим воно жило досі, загубило свою вартість; нове, що народжувалося, ще не виявило себе. Усе було невлаштоване. Люди жили на уламках старого, в руїнах століть, в хаосі повторюваних катастроф. Кризи стали ознакою часу» [1, С. 70]. У повісті ж відомий французький поет постає перед вибором, але час, в який він живе, вже сам його вибрав. Очима українського письменника XX ст. бачимо життєпис людини, яка виривається зі стереотипів середньовіччя, руйнує і творить водночас. Митець не став янголом, тож суспільство робить з нього злочинця. Проблеми вибору шляху в переломну епоху, кохання і зради, поета і суспільства органічно поєднуються Домонтовичем у калейдоскопі життєвих подій Франсуа Війона, художньо переосмислюються, провокують читача до філософських узагальнень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Домонтович В. Проза: В 3-х т. / ред. й супр. ст. Ю. Шевельова. [Мюнхен] : Сучасність. Т.3. 558с.

ЕКФРАЗИС ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМУ В РОМАНІ МО ЯНЯ «ВЕЛИКІ ГРУДИ, ШИРОКІ СІДНИЦІ»

Марія ОБИХВІСТ (Харків, Україна)

Роман нобелівського лауреата з літератури сучасного китайського письменника МоЯня (1955 р. н.) «Великі груди, широкі сідниці» (丰乳肥臀,1995 р.) попри провокаційну назву не представляє на суд читачеві картину жіночої чуттєвості, а знайомить нас із сімейною сагою, в якій через долю однієї китайської родини, що переживає найбільш драматичні епізоди в історії держави, розкривається панорама становлення КНР від початку XX ст.

Звернення до екфразису у романі сприяє кращому розкриттю внутрішнього світу героїв, відображає атмосферу Сходу, у якій розгортаються події, підкреслює можливості перетину східної та західної культур.

Об’єктами екфразису у романі «Великі груди, широкі сідниці» є зразки як візуального (картини, кінематограф), так і аудіального (пісні, музика) мистецтва. Кінематограф виступає як символ проникнення культури Заходу. Кіно у Дунбеї з’являється разом із американським льотчиком Беббітом. Показ кінострічки відбувається паралельно із укладанням міжнаціонального шлюбу.За сценою зради СимаКу своїй дружині Чжаоді з її молодшою сестрою Лайді слідує опис сцени з кінострічки. Кіно водночас виступає і тлом, і прикриттям зради, і коментарем до неї.

У романі невизначеність героїні, її відмінність акцентується тим, що вона розривається між двох релігій –буддизмом, який сповідує її китайська родина, та християнством, яке поєднало її з коханим чоловіком шведом. Кілька разів протягом роману зустрічається описання зображення Ісуса Христа. Сакральність об’єкту екфразису змінює тональність оповіді. Християнство у житті головної героїні не вступає у протиріччя з традиційним для Китаю буддизмом або даосизмом, відіграючи скоріше не релігійну роль, а знаменуючи її надію на щире кохання.

Таким чином, екфразис у романі вводить елементи мультикультуралізму до світу головної героїні, який переважно обмежений рідним селищем і вимогами, що диктують традиції спільноти.

АФОРИЗМИ Е. М. РЕМАРКА: ПРИЧИНИ УТВОРЕННЯ

Наталія ОНІЩЕНКО, Олександра БАША (Харків, Україна)

Німецький письменник Еріх Марія Ремарк є одним з найцитованіших авторів німецькомовної спільноти. Завданням цієї роботи є з’ясування причин ептонімізації (перетворення вільних цитат на афоризми) висловлювань Е. М. Ремарка.

Афоризмами вважаються авторські висловлювання, які у «формі, що запам’ятовується, несуть пораду або викладення досвіду» [4, с. 80]. Причини ептонімізації цитат автора можна поділити на такі групи:

1. ***Топікальні.*** Тематика романів письменника зумовлює конфігурацію концептосфери творів, яка складається з концептів високої актуальності (Війна, Еміграція, Страх, Гроші, тощо) та універсальних валоративів (Цінність життя, Кохання, тощо), див. також [3];

2. ***Лексико-стилістичні.*** Вибір Е. М. Ремарком лексики створює в його романах «картину легкості, нестійкості, таємничості почутті, що охоплює героя» [1, URL]. Вони створюють «стилістичне поле», яке є імпульсом для виникнення енергетики тексту»[2, с. 84];

3. ***Когнітивні.*** Дистинктивні ознаки афоризму мають у своїй основі когнітивний феномен парадоксу як суміщення несумісних (суперечливих) ментальних утворень. Парадокси Е. М. Ремарка є:

а) концептуальними:

Das Licht strahlt nicht, wenn alles erhellt ist, es sticht nur in der Dunkelheit hervor (антагоністичність СВІТЛА і ТЕМРЯВИ)

Die Liebe braucht keine Erklärungen, sondern Taten. (антагоністичність СЛОВА і СПРАВИ)

б) лінгвокультурні – суперечність загальноприйнятому досвіду, що відбивається у прислів'ях, загальних місцях, тощо:

Wenn der Mensch nicht davon läuft, ist er stärker als sein Schicksal. ≠ загальне місце *vor dem Schicksal kann man sich nicht retten*

Nichts nützt so wenig wie die Reue. Man kann nichts bereuen. ≠ прислів'я *Reue ist der Tugend Morgenrot.*

ЛІТЕРАТУРА

1. Венславович Т.И. Поле нежности в романе Э.М. Ремарка «Три товарища». *Век Ремарка*: сборник эссе) / Ред. Р. Чайковский. URL: http://www.em-remarque.ru/library/vek-remarka8.html
2. Крашенинников А.Е. Стилистические поля поэтического текста (на материале немецкой поэзии): дис. ... канд. филол. наук. Магадан: МПУ, 1997. 197 с.
3. Поршнева А.С. Пространство эмиграции в романном творчестве Ремарка. Saarbrücken: Lambert Academic Publishing, 2010. 231 s.
4. Fleischer W. Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache. Tübingen: Narr, 1997. 299 s.

TEMATIZACIÓN LITERARIA DE LAS SITUACIONES LINGÜÍSTICAS

Ígor ÓRZHITSKIY (Járkiv, Ucrania)

En Latinoamérica, los textos en español y portugués se saturan de lexemas amerindios y africanos, se tiende a un, que se me permita llamarlo así, fotografismo lingüístico reproduciendo el lenguaje de capas bajas, se llega a deformar la gramática misma del español o portugués.

Parece que el único remedio que les queda, de momento, a los intelectuales en tal situación, si salir del mero costumbrismo lingüístico, es sublimar dicha situación psicológica y sociolingüística por medio del arte, convirtiéndola en un tema o, como mínimo, en un convincente telón de fondo de la trama, insisitiendo de tal modo en la vigencia de las lenguas amerindias y, en cosecuencia, en su propio ser humano y artístico que no ha perdido ancestro. Es uno de los ejes rectores de la obra del peruano J. M. Arguedas, de la que me ocupé en varias publicaciones anteriores.

Cabe señalar que no solamente un idioma multimillonario como el quechua deviene en protagonista de varios textos en español.

En «El Hablador» (1987) de Mario Vargas Llosa se indianiza un magnánimo y extraño judío que no quiere vivir en esta corrompida civilización y se va a la selva donde llega a ser *el hablador*, función especial en la tribu, y desempeña ese papel en un idioma selvático. Y eso que, desde la óptica positivista del autor, tal solución es tanto altruista, como deplorable y sin perspectivas.

G. García Márquez tampoco pudo pasar por alto este fenómeno lingüístico. En «Cien años de soledad» *"Arcadio y Amaranta hablaron la lengua guajira antes que el castellano"*, así como Rebeca renuncia primeramente a hablar castellano, gritando obscenidades en guajiro. En «La increíble y triste historia de la cándida Eréndira y de su abuela desalmada», la situación familiar de Ulises parece hasta humorística en medio de trágicos sucesos, ya que el joven sabe aprovechar graciosamente su dominio de los tres idiomas hablados en familia: el guajiro de su madre, el holandés del padre y el español usado entre los padres que desconocen sus respectivas lenguas maternas.

Solo menciono a dos autores de fama mundial; los ejemplos semejantes son mucho más numerosos. Parece conveniente, desde la diglosia castellana-amerindia presente en obras literarias como uno de los hilos del argumento, marcar el punto de arranque de una nueva *orientación en los estudios literarios* que podría ser denominada *la tematización literaria de las situaciones lingüísticas*.

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ПЕРЕКЛАДУ В ПРОСТОРІ ЧУЖОЇ КУЛЬТУРИ

Олена ПАВЛЕНКО (Маріуполь, Україна)

Наукові пріоритети, сформовані й узагальнені світовою літературною компаративістикою, наголошують на вивченні впливів та аналогій, течій та напрямів, жанрів та форм, мотивів, типів і тем, аналіз яких зводиться не тільки до розуміння міжнаціональних стосунків окремих літератур, впливів чи запозичень між двома чи кількома національними традиціями, а й до осмислення процесів глобальної міжлітературної та міжнаціональної дифузії, що актуалізують альтернативні аспекти дослідження художнього перекладу. Виняткового значення при цьому набуває трактування перекладу як складного міжлітературного феномену, що виступає в ролі посередника в міжлітературному й міжкультурному спілкуванні, завдяки чому художні твори світового рівня послідовно вписуються в художній простір менш розвинутих, «периферійних» літератур, які впродовж тривалого часу залишалися на маргінесах або «ховалися під дахом» [1, с. 6.] інших, зокрема американської, англійської, французької, російської літератур.

Залучення перекладу до наукових студій компаративістики розкриває численні можливості для осмислення художніх текстів через збагачення їх новими сюжетами, темами, мотивами й формами. Саме компаративістика виявила сьогодні особливу методологічну гнучкість і теоретичну придатність для оцінки й аналізу нової ситуації мультикультурального плюралізму, діалогу глобального й локального [267, с. 15]. Отже, інтеграція в «чужий контекст» означає повне пристосування до іншої культури, яка також стає «своєю». З огляду на це «соціалізація» перекладу в просторі чужої культури відбувається через проникнення в її контекстуальну мережу як «екзистенціальна зустріч з іншим ситуативним світом» (Р. Декарт), тобто переклад виступає своєрідним комунікативним полем і водночас умовою трансформації «Я» перекладача,

створюючи ефект «художнього дзеркала» через проектування «Іншого» (чужа культура) на самого себе.

Зазначене пов'язане з прагненнями дослідників-мультикультуралістів (Г. Бгабха, Дж. Кетфорд, Т. Ніраджана, Е. Саїд, Г. Співак, М. Тлостанова, Б. Харлоу, І. Шуміліна та ін.) переосмислити концепцію національної самосвідомості й взаємодії культур, наголосивши на культурному розмаїтті сучасного світу. Проте важливим тут виступає не стільки прийняття «Іншого» всередину власного «Я», скільки трансформація свідомості особистості в результаті цього прийняття, її духовне збагачення й розвиток, що відбуваються в процесі обміну різних індивідуальних моделей буття [3].

Яскравим прикладом цього є англійська (британська) постколоніальна проза другої половини XX століття, наскрізною темою якої постає «рельєфне зображення» стосунків між Великою Британією й «рештою» світу в історичній ситуації доби, де виразно простежуються конфлікти культур і засоби їх вирішення. Ідеться не тільки про зміни, що відстежуються на межі конфронтацій ідеологічного та естетичного з чіткою закономірністю виживання саме останнього, а й про засоби, за допомогою яких цього можна досягти. Це, зокрема, активне використання ресурсів «нової англійської мови» – створення на її базі лексичних варіацій, що виникли в колонізованих країнах й застосовувались письменниками – представниками національних й етнічних меншин у їх літературній діяльності (твори шотландських, ірландських, канадських, австралійських художників слова).

На тлі лінгвістичного розмаїття ці твори представлені низкою культурних концептів, відмінних від стандартизованих англійських культурних норм, які надають літературі певної гнучкості, можливості глибинного осмислення «ефекту власної репрезентації». Це, таким чином, розкриває можливості для принципово нового, неканонічного прочитання творів, які засобами художнього перекладу презентують культурну спадщину світової літератури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Захід-Схід: основні тенденції розвитку сучасного порівняльного літературознавства : антологія / наук. проект, заг. ред. Л. Грицик. – Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2012. – 376 с
2. Лімборський І. В. Світова література і глобалізація : [монографія] / І. В. Лімборський. – Черкаси : Брама-Україна, 2011. – 192 с.
3. Tymoczko M. Post-colonial writing and literary translation / M. Tymoczko // Bassnett and Trivedi. – 1999. – P. 19 – 40.

ІДІОСТИЛЬ ЯК ТВОРЧА СВІДОМІСТЬ

Валентина ПАСИНОК (Харків, Україна)

Ідіостиль завжди був і залишається популярним предметом досліджень, і, безумовно, заслуговує подальшого вивчення у зв'язку з розширенням сфери його застосування – з ідіодискурсом. Дослідження індивідуального стилю видатних письменників, учених, публіцистів, політиків допомагає не тільки

виявити його особливості, але і розкрити можливості мови в цілому, простежити взаємозв'язок мови і мислення людини. Цим особистостям властивий когнітивний стиль, творчий характер діяльності, активність у пошуці засобів для кращого вираження думки (М. П. Котюрова).

Мовленнєва манера – ідіостиль – особливо проявляється у сфері *лінгвотворчості*. Сформований ідіостиль свідчить про рівень креативності, якого досягла особистість. Кожен автор має свою власну манеру, використовує конкретні художні засоби для досягнення єдиної мети – справити враження на адресата, викликати в нього певну емоцію, виявити характер діяльності і образ думки індивіда. Сформований стійкий ідіостиль спілкування свідчить про рівень комунікативної майстерності мовної особистості. Ідіостиль є сукупністю мовно-когнітивних механізмів створення текстового простору певним автором, відрізняючи його дискурс від інших.

Креативність ідіостилю залежить від таких дослідницьких підходів:

- функціонального, який заснований на дослідженні функціонування мовних одиниць тексту. Предметом дослідження є лексичні, граматичні, фонетичні, стилістичні одиниці й категорії. У рамках цього підходу ідіостиль розуміється як один зі станів системи поетичної мови, втіленої в *творчості* будь-якого автора, аналогічного тому, як ідіостиль окремого індивіда являє собою один зі станів національної мови;

- комунікативного та когнітивного підходів, які представляють ідіостиль як особливу коцпептосферу, в якій виділяються індивідуально-авторські концепти й смисли, що є не тільки втіленнями особистісних смислів автора, а й засобами організації його мисленнєвої, *творчої* діяльності.

Ментальний світ уявляється *творчою свідомістю*, що володіє креативною інтенцією і перетворюється в мовний світ за допомогою поетичної мови. Автор представляє ідіостиль не тільки як функцію, яка визначає різні стани мови автора і співвідносить їх з художньою дійсністю, але і як систему виразних засобів мови, що виражає внутрішній світ автора – творця – художнього твору і співвідносить його зі світом тексту.

СЕКСИЗМ В ІСПАНСЬКІЙ РЕКЛАМІ ТА В ЗМІ

Аліна ПАШКОВА (Харків, Україна)

У березні минулого року влада міста Парижа заборонила сексуальну рекламу. Під забороною було будь-яке рекламне зображення, яке принижує жінок або чоловіків і може заподіяти кому-небудь біль або образити будь-кого через їхню сексуальну орієнтацію та етнічною приналежністю. Подібні закони вже діють в Лондоні та Женеві.

Якщо говорити про Іспанію, для багатьох рекламодавців тіло залишається практично єдиним способом привернути увагу до товару чи послуги.

Стереотипи залежать від географії та культури. В Іспанії модель «чоловік – найбільший захисник сім'ї» залишається популярною, а жінки традиційно виступають у ролі «феї дому».

Такі стереотипи активно впроваджуються в свідомість споживачів, які змушені нав'язувати певні соціально схвалені ролі, наприклад, образ матері, яка завжди чиста, готує обід і сама сяє від щастя, провівши день у домі.

Постійна сексуалізація жіночих образів і принизливі жарти про жіночі здібності складають більшу частину контенту в соціальних мережах. В одній із соціальних мереж ми можемо спостерігати практично щоденний парад сексистських публікацій. Наприклад, у публікації рекламного прикладу пива «Голдстар» говориться, що жінки збирають напої під своїм одягом, при цьому до цього додається слоган: «Слава Богу, ти чоловік». В іншому пості показаний скріншот сторінки користувача Instagram, де він пише: «Мама двох чудових дітей», «Меблі для дому та офісу». Видання супроводжується підписом: «Антонія правильно визначила свій соціальний статус». Ухильний і дискримінаційний характер цієї публікації не викликає сумнівів, порівняння жінок з елементами меблів стало звичайним явищем для аудиторії соціальних мереж.

Хоча гендерні стереотипи підсилюють нерівність, у рекламі цей метод спрямований на досягнення конкретної маркетингової мети, оскільки поділ на стандартизовані групи дозволяє йому «досягти» цільової аудиторії за допомогою більшого.

Автомобільна реклама завжди відноситься до числа тих, які називають сексистськими. Випадок з Alfa Romeo Giulietta очевидний: на зображеннях машини чути жінку, яка говорить: «Подивися на мене, доторкнися до мене, провокуй мене, спокушай мене, керуй мною, захищай мене, кричи на мене, розслаб мене... Я Джульєтта». Додати нічого.

Останнім часом в Іспанії стали серйозно ставитися до реклами і намагатися не допустити публікації з сумнівним або образливим змістом. Розпізнати сексизм дуже легко, реклама такого роду показує або описує жінку або чоловіка як прикрасу чи сексуальний об'єкт, містить натяки на секс і людську сексуальність, які не мають відношення до рекламованого товару і не мають прямого стосунку до споживанням рекламованого товару, товарів, послуг і тому подібне.

Гендерні стереотипи, які виниклі в нашому середовищі, контролюють наш погляд на світ, і ми не розуміємо, як поведінка впливає на наші слова і рішення.

ПРОБЛЕМА ЖІНОЧОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ФРАНЦУЗЬКОМУ ЛІТЕРАТУРНОМУ ДИСКУРСІ

(на матеріалі роману М. Дюрас «Пробудження Лол В. Стайн»)

Діана ПЕСОЦЬКА (Харків, Україна)

Романи французької письменниці М. Дюрас становлять особливий інтерес для феміністичних дослідниць, оскільки вони піднімають концептуальні питання про структуру жіночої ідентичності, про особливості жіночої мови, досвіду та мислення, жіночі стратегії репрезентації (головними персонажами її романів є в основному жінки). Деякі феміністичні дослідниці (Е. Сіксу, К. Клеман) завжди викривали той факт, що «міфологія» стосовно жінки була вибудована з чоловічої точки зору, яка базувалася на повному нерозумінні, на поглядах, що базуються на забобонах та кліше. Цей підхід дуже помітний у галузі літератури, де довго домінували чоловіки.

В певному сенсі творчість М. Дюрас відкриває нові можливості для реалізації жіночої суб'єктивності в літературі, які суттєво відрізняються від традиційних гендерних стереотипів жіночого. Трансформація життєвої позиції жіночої суб'єктивності пов'язана з відмовою від принципу сутності (як єдино визначального), який репрезентував жіноче поряд із «феноменологічно складнішою чоловічою спільнотою» (О. Забужко) як другорядне, похідне, маргінальне. Завдяки методологічній переорієнтації теорії фемінізму з'явилася можливість представити новий тип мислення, що дозволяв відмовитись від позиції єдиного значення в тексті й репрезентувати жіночу ідентичність з позиції власного голосу в культурі.

У цьому контексті цікаво простежити, як жіноче письмо розширює рамки традиційного літературного дискурсу, репрезентуючи поняття жіночого як таке, що не може бути ні схопленим, ні чітко визначеним. Авторка наділяє героїню роману Лол здатністю бути іншою, сприйнятливістю до іншого, чужого. Така конструкція позбавлена центрованого «Я» і перебуває у неперервному русі «становлення» жіночої ідентичності. Ця «інакшість» – це те, що перебуває усередені ідентичності (Ж. Лакан), тому така ідентичність не може мати стабільних характеристик.

ПРОЦЕС НАВЧАННЯ В ГЕШТАЛЬТ-ПЕДАГОГІЦІ

Богдана ПУГАЧ (Харків, Україна)

Гештальт-педагогіка, базуючись на досягненнях гештальт-психології, має дуже великий потенціал у сфері організації та творчому формуванні навчального процесу для групи учнів та для кожного учня окремо.

Процес навчання розглядається як процес контакту на межі живої та автономної системи в полі "організм / середовище" та може бути представлений як циклічний рух "фігура – фон". Учень розглядається як цілісний живий організм; його контакт з навколишнім середовищем

здійснюється за допомогою ряду функцій Я: Воно, Его, функція персона. На формування цих функцій впливає ціла низка факторів: індивідуальна біографія, соціальні, культурні та економічні умови, рівень адаптивності, мотивованості, різноманітні вподобання. Тому процес пізнання розглядається не як об'єктивно наданий та готовий для засвоєння, а як змістовний, творчий акт індивіда або групи в процесі контакту.

Практика у гештальт-педагогіці виглядає як постійна зміна свідомого досвіду та теоретичної рефлексії. Саме теоретичне та суб'єктивне зв'язування всіх навчальних змістів і досвіду надає сенс контексту навчання. Це зв'язування відбувається через створення структур та образів, що відбивають взаємозв'язок у полі організм – середовище та розвиваються за допомогою спеціальних тем і завдань, а також за допомогою свідомого досвіду в ході навчального процесу.

Перед гештальт-педагогом стоїть завдання розширювати та поглиблювати свої професійні компетенції. Так, наприклад, до загально педагогічних навичок додається «компетенція керівництва», «компетенція взаємовідношень», «компетенція групової динаміки», «дидактична» та «консультаційна компетенції».

Гештальт-педагогіка, що межує з областю терапевтичних задач та охоплює сукупність спеціальних аспектів біографічного поглиблення, має дуже широкий спектр інструментів, за допомогою яких процес навчання повністю позбавляється стресу та набуває креативного характеру.

РОЛЬ ВНУТРІШНЬОЇ ФОКАЛІЗАЦІЇ У ВІДТВОРЕННІ СПРИЙНЯТТЯ ГЕРОЯМИ ІНШОЇ КУЛЬТУРИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ПОВІСТІ

Юлія РЕЗНІЧЕНКО (Дніпро, Україна)

Своєрідність української повісті 2010-х рр., представленої творами М. Гримич, В. Даниленка, Р. Іваничука, М. Матіос, Г. Пагутяк та ін., розкривається насамперед у багатоманітті жанрових різновидів, значущості порушених проблем, оприявненому історичному контексті тощо. Історії, покладені в основу деяких повістей, передбачають зміну героями місця перебування і, відповідно, знайомство з іншою культурою, що й відтворюється в особливостях конструювання нарації таких текстів.

У творах М. Гримич «Вулє ву чайок, мсьє?» (2013) і Р. Іваничука «Як тиха ніч пов'є долину…» (2013) через авторську та персонажну нарацію моделюється динаміка відторгнення / прийняття героями іншої культури – «способу людського буття» [1, 313] у тій місцевості, де вони опиняються. Центральними топосами в названих творах є місця, що репрезентують західний або східний культурні коди: Париж – містечко Оксамитівка Харківської губернії (М. Гримич), Львів – територія Закавказького військового округу (Р. Іваничук). У повістях із домінуванням розповіді від імені автора одним із провідних прийомів, який увиразнює рецепцію героями іншого культурного середовища, є внутрішня фокалізація [4, 26]. Зокрема, у творі М. Гримич француз, який їде

викладати в провінцію, переживає спочатку відчуження: *«все ліси і ліси, <…> а чи тут узагалі живуть люди?»* [2, 16]. Незвичні Оґюстові реалії згодом стають, за словами автора, *«стилем його нового життя»* [2, 27]. Нарація повісті Р. Іваничука, у якій співіснують голоси автора та персонажа, акцентує на позитивному сприйнятті героєм території, на якій він опиняється під час армійської служби: *«клаптик рідної землі, устеленої рястом, уздрів у чужому краї!»* [3, 29]. Переживання Андрія відображаються також опосередковано – мовою його поетичної творчості, що виділено курсивом в основному тексті, авторськими ремарками тощо.

Отже, накладання персонажної нарації на розповідь від імені автора в аналізованих повістях художньо увиразнює динаміку сприйняття героєм специфіки іншої культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойченко І., Хамітов Н. Культура. *Філософський енциклопедичний словник* / гол. ред. В. І. Шинкарук. Київ: Абрис, 2002. С. 313–314.
2. Гримич М. В. Вулє ву чайок, мсьє? Київ : Дуліби, 2013. 84 с.
3. Іваничук Р. І. Як тиха ніч пов'є долину… *У корчмі Лисого Мацька*. Львів : Срібне слово, 2013. С. 9–95.
4. Ткачук О.М. Наратологічний словник. Тернопіль: Астон, 2002. 173 с.

EUGENIO CORTI: NELLA «BANALITÁ DEL MALE» LA RADICALITÁ DEL BENE

Elena RONDENA (Milano, Italia)

A partire dall'affermazione della filosofa Hannah Arendt si vuole mettere in evidenza come Eugenio Corti, nell'opera che racconta la sua anabasi durante la Ritirata di Russia, ***I più non ritornano***, non rinunci a presentarci il male dispiegato in tutte le sue forme, ma nello stesso tempo dimostri come la sua formazione umana, culturale e religiosa gli abbiano permesso, nell'inferno bianco, di far esperienza del Vero Bene: unica modalità per generare e costruire.

Proprio a partire dai ventotto giorni vissuti nella sacca, questo soldato, partito volontario per conoscere il comunismo, con la sua testimonianza scritta, non solo si inserisce nel filone che racconta quegli avvenimenti bellici, alla stregua di Rigoni Stern, Carlo Gnocchi, Giulio Bedeschi, ma a partire da quell'esperienza scopre la sua vocazione di scrittore.

Infatti con quell'opera e con quelle successive entra a far parte a pieno titolo della Letteratura Italiana e Internazionale tanto che attualmente è uno degli scrittori del Ventesimo secolo più letti; basti pensare al *Cavallo rosso*, romanzo storico arrivato alla trentaduesima edizione, segno di un talento le cui doti di storico, letterato e cristiano interagiscono sapientemente.

BIBLIOGRAFIA

1. Hannah Arendt, *La banalità del male*, Milano, Feltrinelli, 1963.

2. Eugenio Corti, *I più non ritornano*, Milano, Garzanti, 1947; Mursia, 1990; Bur, 2004; Ares, 2013.
3. Eugenio Corti, *Il Cavallo rosso*, Milano, Ares, 1983.
5. *Al cuore della realtà. Eugenio Corti scultore di parole*, a cura di Elena Landoni, Novara, Interlinea, 2017.
6. Rigoni Stern, *Il sergente nella neve*, Torino, Einaudi 1962.
7. Giulio Bedeschi, *Centomila gavette di ghiaccio*, Milano, Mursia, 1963.
8. Carlo Gnocchi, *Cristo con gli alpini*, Milano, Ancora 1999 (1943).
9. Elena Rondena, *La letteratura concentrazionaria*, Novara, Interlinea, 2013.

ALCUNE RIFLESSIONI SUL RAPPORTO AMBIVALENTE TRA INGLESE E ITALIANO

Fabio RUGGIANO (Messina, Italia)

Protagonista del dibattito attuale sulla lingua italiana a tutti i livelli, dall'accademia alle chiacchiere tra amici, il rapporto con l'inglese merita un'analisi approfondita. Tra i sostenitori della inevitabilità dell'uso dell'inglese in molti campi della vita civile e i neopuristi, disponibili a riformare il vocabolario depennando le decine di prestiti entrate in italiano negli ultimi anni, le posizioni intermedie sono molto sfumate, attratte ora dalla pressione internazionale, che spinge ad adottare sempre più spesso l'inglese (o meglio, l'inglese lingua franca, codice di compromesso tra le lingue romanze, l'inglese britannico e quello americano), ora dalla difesa della tradizione letteraria e dell'identità nazionale, messa a rischio dall'omologazione concettuale potenzialmente indotta proprio da quella adozione. Parallelo al dibattito esplicito, poi, c'è l'uso, a volte influenzato dalle opinioni che si scontrano, a volte alimentato da ragioni pratiche, più forti di quelle ideologiche.

Il presente contributo si propone di illustrare gli argomenti dei principali fronti opposti in questo dibattito, riportando dichiarazioni e prese di posizione di linguisti, docenti universitari, politici, giornalisti. Illustrerà, contestualmente, quanto l'inglese sia effettivamente penetrato nel sistema dell'italiano, e se e quanto questa penetrazione rappresenti un pericolo per l'italiano. Le osservazioni sull'effettiva invadenza della lingua inglese si baseranno su pubblicazioni (per le quali si veda la bibliografia) riguardanti la lingua della pubblica amministrazione, della politica, dei *mass-media*.

BIBLIOGRAFIA

1. Castellani, Arrigo (1987), "Morbus anglicus", in «Studi linguistici italiani», XIII, p. 137-153.
2. De Mauro, Tullio (2005), *La fabbrica delle parole. Il lessico e problemi di lessicologia*, Torino, UTET.
3. Marazzini, Claudio e Alessio Petralli (a cura di) (2015), *La lingua italiana e le lingue romanze di fronte agli anglicismi*, Firenze, Accademia della Crusca-goWare.
4. Ruggiano, Fabio e Toscano, Martina (in stampa), "L'inevitabilità dell'uso: tre punti di vista sull'italiano in *Internazionale*", in «Circula», 8.
5. Santulli, Francesca (2015), "La riflessione metalinguistica sulla stampa italiana: oltre l'epicedio?", in «Circula», 2, p. 55-75.

6. Zoppetti, Antonio (2017), *Diciamolo in italiano. Gli abusi dell'inglese nel lessico dell'Italia e incolla*, Milano, Hoepli.

О ТРУДНОСТЯХ УПОТРЕБЛЕНИЯ ГЛАГОЛА *ЯВЛЯТЬСЯ* СТУДЕНТАМИ-ИТАЛОФОНАМИ

Oleg RUMYANTSEV (Palermo, Italia)

Иностранные студенты, изучающие русский язык в высших учебных заведениях, сталкиваются с необходимостью использования связки *являться* уже на начальном этапе обучения (A2). Для правильного употребления данного глагола необходимо выявить в составляемом предложении компоненты, несущие в себе видовое и родовое понятия — первый из них должен быть выражен именительным, а второй, соответственно, творительным падежом. Определение данных логических компонентов весьма затруднительно для студента-италофона, в чьём родном языке более узкое и более широкое понятия, объединённые связующим глаголом *essere* в идентифицирующую либо квалитативную синтаксическую структуру, не имеют грамматически выраженной формы. В результате, в составленных итальянскими студентами-славистами фразах с глаголом *являться* нередко наблюдаются случаи ошибочной инверсии именительного и творительного падежей. Основная цель данного исследования — разъяснить причины описанных трудностей и определить практический способ преподавания глагола *являться* с учётом особенностей итальянской языковой аудитории. В исследовании принят во внимание порядок слов в итальянском и русском предложениях, а также выражение определённости/неопределённости в рассматриваемых языках. Особое внимание уделено возможности использования фокусирующей частицы *именно* в качестве маркера, обозначающего видовое понятие. В основу исследования легли как рассмотренные нами научные и методические публикации, так и результаты практических занятий по итальянско-русскому учебному переводу.

БИБЛИОГРАФИЯ

1. *Коммуникативный синтаксис русского языка*. Под ред. О.К. Грековой, Л.В.Красильниковой, И.В. Одинцовой. Москва: Макс Пресс, 2017.
2. Яцко, В.А. *Рассуждение как тип научной речи*. Абакан: Издательство Хакасского государственного университета им. Н.Ф.Катанова, 1998.
3. Добровольский, Д.О., Левонтина, И.Б. *О синонимии фокусирующих частиц (на материале немецкого и русского языков)*, в: *Компьютерная лингвистика и интеллектуальные технологии*. Москва: Изд-во РГГУ, 2012, сс. 138-149.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОНЦЕПЦІЇ Ш. БАЛЛІ

Вікторія САМОХІНА (Харків, Україна),
Юлія ДМИТРЕНКО (Версаль, Франція)

Ш. Баллі по праву вважається засновником французької стилістики,

лінгвостилістична концепція якого пов'язана із роботами Ф. де Соссюра. У своїх книгах «Précis de Stylistique» [1] та «Traité de Stylistique Français» [2] вчений систематизував найважливіші положення своєї теорії:

- Ш. Баллі уточнює саме поняття стилістики, виділивши її об'єктом афективне забарвлення мовних засобів, взаємодія яких приводить до формування усієї експресивної системи мови.

- Ш. Баллі вважає за необхідне включити функціонально-психологічний аналіз стилістики, вказуючи на зв'язок між експресивною і психічною діяльністю людей та явищами мови в процесі комунікації.

- Застосування синхронного аналізу стилістичних феноменів, на думку Ш. Баллі, дозволить виявити зв'язок між сучасним станом мови та мисленням («Мова в нашому розумінні – це сукупність засобів вираження, синхронно співвіднесених із процесами психічного життя, зовнішньою стороною яких вони і є» [1, с. 22]).

- У якості провідного поняття стилістики Ш. Баллі висуває поняття норми («Ми розуміємо і емоційно сприймаємо слова тільки завдяки їх постійному і неусвідомленому порівнянню в нашій свідомості. Найголовніше, що в свідомості кожного носія мови слово асоціюється з іншими словами, більш точними або більш загальними, більш абстрактними або більш конкретними, в більшій чи меншій мірі здатними впливати на афективну сферу психіки або викликати уявлення про певне середовище» [1, с. 22].

- Досліджуючи варіативність мовних засобів вираження, Ш. Баллі особливо виділяє синонімію як фундаментальне поняття стилістики та пов'язує його з проблемою норми. Вчений наводить приклад: «*le légitime* propriétaire», де *«Celui qui a le droit de posséder*» синонімічно першому. У такому випадку синонімами виступають légitime та avoir le droit. Методика Ш. Баллі полягає в дослідженні синонімів на таких етапах: ідентифікація синонімів, їх дефініція та виявлення їх стилістичних рис.

- Безумовно, Ш. Баллі вивчає функціональні стилі, такі як розмовний, науковий, професійний, літературний, адміністративний, а також жаргон, пов'язуючи їх з поняттям «milieu» – середи, у якій вони повинні вивчатися («Поняття середовища передбачає стан, тобто умови життя, попередні індивіду, які він приймає незалежно від своєї волі, або звичні форми діяльності і спосіб мислення, або – і найчастіше – взаємодія цих різних факторів» [там само, с. 46]). Це висловлення наближує нас до поняття дискурса, яке вивчається багатьма сучасними дослідниками.

Таким чином, Ш. Баллі уже в своїх роботах виділив комунікативний аспект стилістичних досліджень, що включає не тільки інтра-, але й екстралінгвальні фактори. Безумовною заслугою швейцарського вченого є висунення принципу єдності мови і мислення, увага до свідомого та ситуативно-комунікативного факторів у стилістичному аналізі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bally Ch. Précis de stylistique : esquisse d'une methode fondée sur l'étude du français moderne. Géneve, 1905. 183 p. 2. Bally Ch. Traité de stylistique française. Vol. 1. Carl Winter's Universitats buchhandlung, 1921. 331 p.

CHRONOTOPE IMAGE OF MANOR IN THE NOVEL «A COIN IN NINE HANDS» BY MARGUERITE YOURCENAR

Hanna SATANOVSKA (Kharkiv, Ukraine)

Marguerite Yourcenar (1903–1987) is laureate of the French literary prize «Femina» (1968) and the first woman to enter the French Academy in 1980 for the 350 years of its existence. The novel «A Coin in Nine Hands» was published for the first time in 1934, however the work received its definite form in the re-edition of 1958–1959 after the author's numerous improvements. The problem of the chronotope organization of the literary text was studied by M. Bakhtin, G. Bachelard, D. Likhachov, V. Toporov. Yu. Lotman in his research pays special attention to the category of space, arguing that the space of the text is a model of the writer's world, which finds its realization in the artistic text.

According to the plot of the novel, in the late autumn of 1933 in the Eternal City all the nine characters' life journeys intercross through a coin of ten liras, which they handed over to each other accidentally.

The chronotope of the novel is characterized by the dominance of closed spatial images: rooms and houses. Particularly expressive is the retrospective spatial image of Gemara, the native estate of the sisters Rosalia and Angiola di Credo. The manor is located in Sicily, where Rosalia continues to live in her dreams (and not in objective reality, in her Roman apartment). A double chronotope opposition is formed: spatial (outer and inner space) and temporal (Rosalia's past and her present). Later, when Gemara is sold for debt, Rosalia commits suicide, unable to withstand the loss of the family estate. The external chronotope image of the manor corresponds to that of the internal chronotope: Don Ruggiero does not notice how the old house gradually collapses, because his inner world is isomorphic to this space. After an unsuccessful move to Rome, Don Ruggiero gradually loses his mind, and again the outer space becomes the correlate of his inner chronotope.

The image of the manor on the mythopoetic level is a model of the universe for the di Credo family. It seems to Rosalia that the sun always shines there, and in the legends of her father, Don Ruggiero, the greatness of past eras intertwined with the present and future, forming a timeless continuum.

So the chronotope image of the manor is one of the central images of the novel as it reflects the characters' internal chronotope. Chronotope oppositions related to the image of the manor are found out.

СПАНГЛІШ У СУЧАСНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Марина СВІТЛИЧНА (Харків, Україна)

Спангліш (Spanglish) – це збірна назва для змішаних мов, які об'єднують риси іспанської та англійської в різних комбінаціях. Це явище також називають ***espanglish, espanglés, espaninglish, inglañol, casteyanqui***. Такі гібридні форми мови характерні для південних прикордонних штатів США.

Тенденція до змішування двох мов не нова, вона з'явилась вже більше 150 років тому після закінчення Американо-мексиканської війни у 1848 році [1].

В XX столітті явище спанглішу стало особливо масовим, і вже в 1933 році в своїй книзі «Форма прийдешнього» Герберт Веллс передрікав, що іспанська та англійська мови стануть взаємозамінними [3, с. 229].

Спангліш служить не лише для неформального побутового спілкування. Багато авторів активно використовують його в своїх текстах для передачі національного колориту або неперекладних реалій. Більше того, на сьогоднішній день існує достатньо творів, повністю написаних цією змішаною мовою.

Серед таких творів можна згадати гумористичний роман «Yo-Yo Boing!» Джанніни Браскі, письменниці та поетеси пуерто-риканського походження, роман «Коротке та дивовижне життя Оскара Уао» автора домініканського походження Хунота Діаса, роман «Мексиканський білий хлопчик» дитячого письменника Метью де ла Пеньї, твори домініканки Хулії Альварес, панамської письменниці Крістіни Енрікес та багатьох інших.

Також заслуговує на увагу фантастичний роман 2012 року «Super Extra Grande» кубинського письменника Йосса (Хосе Мігеля Санчеса), в якому латиноамериканці колонізують галактику, і спангліш стає мовою комунікації всіх розумних створінь.

Окремо треба сказати про літературу чикано, тобто мексикано-американську літературу, написану так званою мовою ***текс-мекс***, або техасько-мексиканською мовою. Найяскравішими представниками літератури цією мовою є Алехандро Моралес, Ана Кастільйо, Глорія Альсальдуа, Хосе Антоніо Бурсіага, Алуріста (Альберто Уріста) та інші.

Головним символічним образом цієї літератури є державний кордон між США та Мексикою. Центральною темою відповідно є долання кордону в різних смислах цього поняття: в буквальному фізичному, культурному, мовному, духовному та психологічному [2, с. 395].

ЛІТЕРАТУРА

1. Stavans I. Spanglish: Tickling the Tongue//World Literature Today. 2000. № 74. P. 555–558.
2. Tatum C. M. Encyclopedia of Latino culture: from calaveras to quinceañeras. – California: Greenwood, 2014. – 1305 p.

3. Wells H. G. The Shape of Things to Come is a work of science fiction. – Penguin Classics, 2005. – 448 p.

УКРАЇНСЬКО-ЄВРЕЙСЬКИЙ ДІАЛОГ В ІМПРЕСІОНІСТИЧНІЙ МАЛІЙ ПРОЗІ МАРКА ЧЕРЕМШИНИ І ГРИГОРІЯ КОСИНКИ

Христина СЕМЕРИН (Острог, Україна)

Імпресіоністична проза початку ХХ ст. постає чутливим приладом для зондування українських зв'язків із інокультурами, позаяк цей період позначений активізацією уваги до культурного розмаїття на персональному рівні взаємин. Оприявнення єврейської культури в національному письменстві становить інтерес для сучасних досліджень, сфокусованих на осмисленні Інших, що підтверджують праці Григорія Грабовича, Мирослава Шкандрія, Алли Колесник, Йоханана Петровського-Штерна, Аліси Меншій, та ін. У малій прозі українських імпресіоністів Григорія Косинки і Марка Черемшини єврейсько-українські зустрічі мають різні зовнішні обставини виникнення, але однаково підтверджують співіснування культур у єдиному просторі буремної доби.

У гуцульських оповіданнях Черемшини «Верховина», «Бодай їм путь пропала!», «Після бою (Фрагмент)» єврейський світ сконденсовано в типовому образі фантасмагоричного багатія-визискувача – *грубенького* рудобородого Зельмана. Крім стереотипних рис зовнішності, Зельман володіє характерною вдачею: глибоко жадібний, презирливий до звичайних мешканців, хитрий, запопадливий перед владою. Його взаємини з Іншими культурами цілком очевидно деформовані модусом влади, а позатак тільки сила робить Чужих Своїми (зовні), про що свідчить сцена «дарування» гуцульської худоби козакам, які ввірвалися в село, подолавши мадярів. Будучи продуктом своєї епохи, а не нації, як це тенденційно трактувало радянське літературознавство, Зельман оприсутнює «першу клясу», тобто гедонізм і моральний занепад вищого прошарку на тлі драматичного злиденства всіх інших.

Спорадичні єврейські іміджі в малій прозі Косинки вкраплені в радянську (по)революційну дійсність. У новелі «Без моралі» сконструйовано імідж старого Арона Мойсеєвича Фінкельштейна, лякливого і сумирного російськомовного єврея-цирюльника, підло вбитого солдатами. Імпресіоністичними штрихами автор відтворює жахи антисемітизму у новелі «Троєкутний бій»: *Долой жидов! Повіяв легенький вітер, і покотилося Хрещатим Яром зле, звірюче: «Жиди…»*. Прикметно, що інший, молодший, Арон у новелі «Гармонія» зображений високим і чорнявим, що відрізняється від усталеного стереотипного іміджу. Поясненням може бути не тільки ідеологічно позитивне змалювання червоноармійців, а й органічний рух письменства від стереотипу до психологічного аналізу інокультур. Монолог Арона набуває трагічного узагальнення долі євреїв на початку ХХ ст.: *Мені, товариші, легко вгадати свою долю: Я – жид*.

Картини єврейсько-українського співіснування на Гуцульщині і Радянській Україні відрізняються через різне соціальне становище євреїв. У новелах Черемшини про Гуцульщину, де ще зберігається влада, домінує негативний імідж, натомість, у новелах Косинки поширюється психологічне трактування єврейських іміджів, обумовлене «урівняним» становищем людей на тлі суспільних катаклізмів та анархії.

РОЛЬ СПОЛУЧЕННЯ «*BE + A (ON)* + ВІДДІЄСЛІВНИЙ ІМЕННИК» У РОЗВИТКУ ФОРМ ТРИВАЛОГО ВИДУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Вікторія СЕРДЮК, Анна КОТОВА (Харків, Україна)

Дослідження присвячене діахронічному вивченню форм тривалого виду, а саме визначенню ролі префіксів в їх становленні. Основною точкою зору відносно походження тривалих форм англійського дієслова є твердження про те, що вони походять від д.а. сполучень «*beon*/*wesan* + дієприкметник із закінченням *ende*» [1, с. 56; 3, с. 31]. У д.а. перекладі Євангелія форма на - *ende* безпосередньо після дієслова *beon*/*wesan* зустрічається 17 разів: *Elizabeth* ***wæs unberende*** (Luke 1: 7. Anglo-Saxon, 995), з урахуванням дистантності – 64 рази.

Згідно іншої версії, головну роль у становленні тривалих форм зіграло с.а. сполучення «*be + a (on)* + віддієслівний іменник» [2, с. 15]. У перекладі Уікліфа усі сполучення вживаються без прийменника: *he* ***was cryinge*** (Mark 5: 5. Wycliffe, 1389). В перекладі Тиндейла нараховується 7 безприйменникових таких сполучень: *Two* ***shalbe gryndynge*** (Matthew 24: 41. Tyndale, 1526), а також форми на - *ing* з прийменником *a* без дієслова *be*: *I* ***goo afysshynge*** (John 21: 3. Tyndale, 1526). У колективному перекладі Євангелія тривалих форм – 35, але тільки одна містить елемент *a*: *he* ***was*** *yet* ***a coming*** (Luke 9: 42. Authorized Version, 1611).

Проведений діахронічний аналіз дозволяє зробити висновок про те, що давньоанглійське сполучення «*beon*/*wesan* + дієприкметник на - *ende*» можна вважати прообразом сучасних тривалих форм, але можливе злиття сполучень «*be* з дієприкметником» та «*be* з прийменником і віддієслівним іменником». Поширене в усній мові, середньоанглійське сполучення «*be + a (on)* + форма на – *ing*» тільки вплинуло на розвиток форм тривалого виду в англійській мові.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гурова Ю.И. Грамматическая категория длительного времени в древнеанглийском языке. *Современные проблемы науки и образования*, 2013. № 6. С. 51-57.
2. Jespersen O. A Modern English Grammar on Historical Principles. London: George Allen and Unwin, 1954. Vol. 2. 415 p.
3. Traugott E.C. A History of English Syntax: A Transformational Approach to the History of English Sentence Structure. New York: Holt, Rinehart and Winston Inc., 1972. 216 p.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ:

1. Bosworth J. The Gothic and Anglo-Saxon Gospels in Parallel Columns with the Versions of Wycliffe and Tyndale. London: Reeves and Turner, 1888. 584 p. 2. Sterling J. The Bible. Authorized Version (1611). London: The British and Foreign Bible Society, 1956. 748 p.

ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКОЇ КОНЦЕПТОСФЕРИ ЯК СКЛАДОВОЇ ІДІОСТИЛЮ

Ірина СИДОРЕНКО (Київ, Україна)

Когнітологічний напрям лінгвістики знаходиться в центрі сучасних антропологічних досліджень. Методи концептуального аналізу є провідними при вивченні творів художньої літератури.

Незважаючи на розбіжність наукових поглядів щодо типології концептів, дослідники одностайні в розрізненні художніх та нехудожніх концептів.

Художні концепти відрізняються своїм змістом, планом вираження, структурою, обсягом.

Художній концепт розглядаємо як багатокомпонентну вербалізовану одиницю авторської свідомості, що репрезентує індивідуально-образне осмислення сутності явищ навколишнього світу.

Концептуалізація художнього тексту, з одного боку, відображає загальноприйняті реалії буття, а з іншого – унікальні, інколи уявні ідеї – особливий спосіб інтерпретації дійсності автором.

Ідіостиль – це єдність ментальних та мовних процесів. Ментальну складову ідіостилю розуміємо як концептуальну ідіосферу. Концептуальна ідіосфера інтегрує провідні (домінантні) концепти письменника.

Для вивчення когнітивного аспекту специфіки ідіостилю автора важливим є застосування релевантної методики, яка дозволяє реконструювати провідні концепти його творів.

Методологічні принципи дослідження ідіостилю крізь призму концептуального аналізу представлені у наукових розвідках О. Байоль (2008), Л. Брославської (2012), Т. Васильєвої (2012), В. Ніконової (2008), І. Шевченко (2012).

Проведений аналіз методологічних засад вивчення концептів у руслі дослідження ідіостилю, дозволяє зробити наступні висновки: художній концепт має цілісну, але багаторівневу структуру, яка складається з ядра (понятійний рівень) та периферії, пласти якої включають перцептивно-образний, асоціативний та оцінно-ціннісний рівні. Методика дослідження концептуальної ідіосфери включає в себе виявлення домінантних концептів автора, особливостей функціонування номінацій даних концептів на поняттєвому рівні та рівнях периферії, вивчення контекстуального оточення даних номінацій, розгляд особливостей їх репрезентації на різних мовних рівнях, визначення семантичного потенціалу ядерних та периферійних номінацій на основі лінгвостилістичного аналізу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Байоль О.В. Драматургічний дискурс Теннессі Вільямса: комунікативно-когнітивний аспект: автореф. дис. … канд. філол. наук: 10.02.04. Київ, 2008. 21 с.
2. Брославська Л.Я., Шевченко І.С. Ідіостиль і концептуальна ідіосфера автора у художньому дискурсі. *Вісник ХНУ. Дискурсологія: семантика і прагматика.* № 1003. 2012. С. 22-27.
3. Васильева Т.И. Литературоведческий подход к изучению художественного концепта. *Филологические науки. Вопросы теории и практики.* 2012. № 7(18). С. 51-54.
4. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования / Отв. ред. Г.В. Степанов. Москва: Книжный дом ЛИБРОКОМ, 2009. 144 с.
5. Губа Л.В. Художній концепт як репрезентант поетичної мовної свідомості. *Молодий вчений. Філологічні науки.* 2018. № 3(55). С. 616-619.
6. Ніконова В.Г. Концептуальний простір трагічного в п'єсах Шекспіра: поетико-когнітивний аналіз: автореф. дис. … док. філол. наук: 10.02.04. Київ, 2008. 34 с.
7. Передерій Г.М. Концептуальний простір англомовної поетичної драми XX століття: жанрово-силістичний аспект: автореф. дис. … канд. філол. наук: 10.02.04. Херсон, 2010. 23 с.

ЩОДО ПИТАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Наталя СІДЕНКО (Херсон, Україна)

Торкаючись теми міжкультурного діалогу, слід зауважити, що мова йде не тільки про культуру у традиційному її розумінні як духовного надбання нації, а також про масову культуру.

Історично склалися два підходи до вивчення явища масової культури – демократичний та маніпулятивний. Перший підхід розглядає масову культуру як можливість для широких мас людей долучитися до культурної спадщини, як емансипація цих мас та демократизація елітарних культурних цінностей. Таку можливість надав рівень технічного розвитку постіндустріального суспільства, але свобода, яку це суспільство подарувало громадянину, стала головною умовою маніпуляцій свідомістю людей. З самого початку виникнення масова культура була пов'язана з бізнесом і характеризується маніпулятивною функцією [3, с. 241]. Надмірний скепсис щодо трактування явища масової культури як простору для маніпуляцій свідомістю людини,який панував протягом другої половини минулого століття, зараз виявляється недоречним з огляду на зміну тактик ідеологічної боротьби на світовій арені.

Система цінностей кожної культури втілена у міфах, історичне значення яких полягає в тім, що у процесі їх створення відбувається формування стереотипів, які спираються на архетипи. Зміни у механізмах трансляції культурних цінностей призвели до розквіту масової культури: потяг до розваг, відпочинку стає в ній домінуючим [3, с. 243].

«Колискою» масової культури стала англомовна «жовта» преса, яка є її класичним носієм. Маніпулятивність є характерною рисою англомовної «жовтої» преси. Прихована ідеологічна функція «жовтих» видань робить їх потужною зброєю, здатною управляти мільйонною аудиторією, таким чином, незважаючи на існуючий стереотип легкої, підкреслено розважальної

журналістики, таблоїди сьогодні є маніпулятивним інструментом [2, с. 15].

Розглянемо, як в англомовній «жовтій» пресі реалізовано тактику стереотипізації у межах стратегії зміни системи цінностей та створення нових стереотипів. Тактика стереотипізації заснована на категоризації нової інформації про суб'єкт, його вчинки, поведінку як позитивної або негативної. Тому імплементація тактики стереотипізації пропонує готові рішення:

The grass is always greener (on the other side of the fence) – used to say that other places or situations seem better than yours, although they may not really be better: *Ever since his costar Jennifer Lawrence, 24, started dating Chris Martin, 37, sources say Bradley, 39, has been regretting never making a move on Jen. And though he once brushed off rumors he was pursuing Jen ("I could literally be her father!") he's obviously reconsidered dating younger. The grass is always blonder on the other side (OK! Oct 27, 2014, p. 31).*

У фрагменті описано доволі типову життєву ситуацію необтяжених відповідальністю сексуальних стосунків і надання преференцій в них. Всю інформацію повідомлення резюмує предикативний фразеологізм, паремія. Таким чином, автор виправдовує поведінку чоловіка, який використовує жінок як блонд-матеріал.

Паремії є ідеальним вербальним засобом у реалізації тактики стереотипізації, так як передають аксіоматичне, стереотипне сприйняття реального світу. Прийом фразеологічної деформації, заміна компоненту фразеологічної одиниці (ФО) (*greener – blonder*), конкретизує значення ФО, ідентифікуючи ситуацію як таку, що належить до гендерної проблематики. Стереотип чоловічої полігамності як природної властивості підживлюється, і встановлюється пріоритетна роль розваг у системі цінностей. Такий контент системи цінностей наповнює інший гендерний стереотип схвалення зради у відповідь на зраду:

What's sauce for the goose is sauce for the gander – used to say that if one person is treated in a particular way, other people should be treated in the same way: *Chris spent Valentine's Day with estranged wife Gwyneth, instead of with girlfriend Jennifer, who's been seen back with her ex, Nick, at night. "Jen and Chris got into a big fight over Nick, but Jen's standing her ground", said the insider. "She figures what's good for the goose is good for the gander!" (NE February 23, 2015, p. 6).*

Заміною компонента ФО *sauce* на *good* адресант схвалює і виправдовує зраду Дженніфер. Маніпуляція ґрунтується на непорушності визнаних людством, нацією істин, закарбованих у пареміях. Тому будь-які інновації у змісті вживлюються у свідомість читача одразу і без перешкод. Аксіоматичність змісту паремії автоматично переноситься і на додану до нього нову думку, що залежно від обставин зрада – це добра справа.

Фразеологізми узагальнюють людську архетипічну і прототипічну свідомість, вони мають культурну конотацію, що виникає у процесі співвідношення образності фразеологізму з культурно-національними еталонами і стереотипами [1, с. 55].

Отже, усвідомлення можливих маніпуляцій у крос-культурних контактах сприяє вільній, повноцінній комунікації, допомагає відшукати те раціональне, що культурно збагачує людину.

ЛІТЕРАТУРА

1. Маслова В. А. Лингвокультурология: [Пособие] / В. А. Маслова. М.: Академия, 2001. 202 с.
2. Монастырская А. А. Таблоидная пресса в России, 1990 - 2000 гг.: дис. канд. филол. наук: 10.01.10. / А. А. Монастырская. Санкт-Петербург, 2003. 190 с.
3. Секарева И. В. Рекламные и телевизионные мифы как форма манипуляции сознанием / И. В. Секарева // Научный потенциал: работы молодых ученых. М., 2011. №4. С. 241 – 244.

EUGENIO CORTI: L'IDENTITÀ FORTE INCONTRA IL MONDO

Paola SCAGLIONE (Milano, Italia)

Nella prospettiva di Eugenio Corti (1921-2014) ***l'identità individuale e di popolo***, se vagliata da ragione ed esperienza, è fattore imprescindibile nel ***dialogo*** tra culture e generazioni diverse e garanzia di comprensione della realtà in un quadro unitario.

Il carattere di appartenenza territoriale che connota gli scritti di questo autore è riconducibile alla sua terra natale (la Brianza, in Lombardia) non solo per l'ambientazione realistica di parte dei suoi romanzi, ma soprattutto perché la cultura di questo luogo è cifra costitutiva della sua lettura del mondo e della sua espressione artistica.

Con programmatica deliberazione estetica, l'***impostazione esistenziale briantea, cattolica, popolare e pragmatica*** costituisce il tratto stilistico di originalità e, insieme, la radice dell'universalità degli scritti cortiani.

La sua narrativa, radicata in tempi, luoghi, vicende di assoluto ***realismo***, mostra come solo la coscienza di un'identità definita consenta l'incontro con l'altro e con il mondo, in singolare dialettica tra micro e macrocosmo.

Al proposito l'autore richiamava la definizione aristotelica per cui l'arte è cantare ***l'universale nel particolare***, rivelandone lo stigma di bellezza e verità.

Nasce da tale dinamica il successo delle opere di Corti, ***long seller*** tradotti in lingua francese, spagnola, americana, russa, polacca, olandese, lituana, romena, serba, giapponese.

BIBLIOGRAFIA

1. P. Scaglione, *Parole scolpite. I giorni e l'opera di Eugenio Corti*, Milano 2002
2. P. Scaglione, *La dialettica tra il particolare e l'universale nella narrativa di Eugenio Corti*, «Revue des Études italiennes», 3-4, juillet-décembre 2015, pp. 131-147
3. F. Livi, *Italica. L'Italie littéraire de Dante à Eugenio Corti*, Lausanne 2012
4. *Al cuore della realtà. Eugenio Corti scultore di parole*, a c. di E. Landoni, Novara 2017
5. *Le récit par images. Eugenio Corti (1921-2014)*, a c. di L. Helly et F. Livi, «Revue des Études italiennes», 1-2, janvier-juin 2017

ПСИХОНАРАТИВ ЩОДЕННИКОВИХ ЗАПИСІВ У РОМАНІ Я. МЕЛЬНИКА «ДАЛЕКИЙ ПРОСТІР»

Ірина СКЛЯР (Харків, Україна)

Інтелектуальний роман Ярослава Мельника «Далекий простір» став найкращою книгою 2013 року за версією ВВС Україна, перевиданий у 2018 р. і рекомендований для вивчення в школах України. Високо оцінений у європейських країнах і перекладений кількома мовами, «Далекий простір» був відзначений літературною премією конкурсу Litteratures Europeennes Cognac (Франція, 2018), яка була вручена Я. Мельнику як європейському автору за книгу, перекладену французькою мовою, що відповідала тематиці поточного видання. Український автор представляв на конкурсі Литву.

У центрі художнього твору – суспільство так званого мегаполісу, члени якого позбавлені зору, вони переміщуються за допомогою орієнтаторів тільки у «близькому просторі». Всі вони були позбавлені головного – знання істини, від якого так сумлінно оберігало Державне Об'єднання. Лише одному зі сліпих судилося стати Зрячим, Габрові, який пізнає «далекий простір», усвідомлює, що він став його долею, щастям і горем водночас. Протагоніст намагається донести істину до близьких і рідних, проте вона стає несумісною з тихим щастям інших людей, їхнім сталим світом близького простору. Він становить загрозу своєю істиною: *«Але ви в даному випадку – одиниця. А тут мова йде про мільйони, яким ви загрожуєте, збираючись <…> зруйнувати їхнє життя, їхнє буття»* [2, с. 64].

Роман із чотирьох частин має свої розділи, які містять уривки підручників для коледжів, закритих установ, записи особових карток, статті з журналів і газет, уривки зі збірки віршів тощо. Окреме місце відведено щоденниковим записам протагоніста.

Психонаратив щоденникових записів у романі розглядається як наративна техніка, що спрямована на розкриття внутрішнього світу персонажа, його психологічного й емоційного стану у зв'язку з подіями, що відбуваються з героєм у певних просторово-часових межах. Так, Габр продовжує робити записи у щоденнику відтоді, коли прозрів, а про його прозріння дізнається Міністерство контролю, яке переконливо запевняє, що він має рідкісне захворювання, психоз далекого простору.

Відмінною особливістю психонаративу щоденника протагоніста є те, що Габр, звертаючись до себе, одночасно є і адресантом, і адресатом, адже він робить записи не з метою запам'ятовування певних відомостей, а має на меті з'ясувати, що з ним відбувається у ситуації, заручником якої він став, він констатує всі зміни внутрішнього стану, які переживає на момент запису. Фрагменти художньої оповіді характеризуються фрагментарністю відтворення стану, саморозкриттям за допомогою емоційно маркованих мовних та композиційних одиниць.

Перші і останні щоденникові записи протагоніста пов'язані з переживанням

жаху і страху у зв'язку із відсутністю реальності буття: *«Мене більше турбує, що я можу зробити непоправну помилку. Раніше в мені жив тільки жах <…>, страх» (перший щоденниковий запис).* Про неможливість бунту як екзистенційного феномену, який розглядає будь-який бунт не просто як поразку, а момент не-існування (за Д. Дроздовським) йдеться в останньому записі Габра: *«<…> мені страшно. Я нічого не відчуваю, крім страху. У мене знову немає жодної реальності. <…> Коло замкнулося. Я знову в тій крапці, де був. <…> І так буде вічно»* [2, с. 317–318]. «Поразка закладена в самому виборі: коли вибір зроблено, тоді людина – заручник спрощеної реальності» [1].

ЛІТЕРАТУРА

1. Дроздовський Д. Людина і далечінь. *Друг читача*. URL: https://vsiknygy.net.ua/shcho_pochytaty/32509/ (дата звернення: 22.11.2013).
2. Мельник Я. Далекий простір. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2019. 366 с.

ШОТЛАНДСЬКИЙ СУПЕРТЕКСТ У ВІРШІ ДЖОНА КІТСА, ПРИСВЯЧЕНОМУ ПАМ'ЯТІ РОБЕРТА БЕРНЗА: ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ

Ольга СМОЛЬНИЦЬКА (Київ, Україна)

Творчість шотландця Роберта Бернза (Бернса, Robert Burns, 1759–1796) і англійського романтика Джона Кітса (John Keats, 1795–1821) перекладалась українською мовою і важлива текстуальною *діалогічністю*. Це підтверджує й вірш, не включений Дж. Кітсом до збірок – «Написане у хижі, де народився Бернс» («Written In The Cottage Where Burns Was Born» [4]).

Раніше вірш було перекладено російською С. Маршаком – «Стихи, написанные в Шотландии, в домике Роберта Бернса» [1]. Цей переклад гарний і мелодійний, але скоріше переспів: не збережено форму (анафори – *yet*, – повтори – присвійність: *thy, thine*), дещо збіднено зміст (знято релігійне звучання, випущено зміст 12-го і 13-го рядків «*Yet can I think of thee till thought is blind, – / Yet can I gulp a bumper to thy name*» [2], українська версія: «*Про тебе мислю, доки думка є, – / Твоє смакую в келиху ім'я»*. – недрукований переклад мій, 2019. – *О. С.*). Супертекст – лексеми на позначення локальності (прийом, застосовуваний самим Бернсом – сакралізація профанного): ячмінний відвар (алкоголь) (*barley-bree*), який п'є Кітс (і його ліричний герой); кімната (*thine own room*), підлога (*floor* – в українському перекладі «діл»), вікно (*window-sash*), лука (*meadow*) тощо. Таким чином, супертекст тут – локус у межах дому та за його межами, *дім і пейзаж*. Трунок означає містичне долучення до духу Бернса – ось чому *great soul* [2] стає співучасником цього бенкету. (І, звісно, тут алюзія на знаменитий Бернсовий вірш «John Barleycorn»). Келих з алкоголем натякає і на ***причастя***. Таким чином, Бернс тут – патріарх, містичний предок не лише шотландців, але й англійця-Кітса, оскільки один геніальний поет духовно споріднений з іншим генієм.

Таким чином, проаналізований вірш Дж. Кітса у перекладі зазнає

трансформацій. Якщо С. Маршак схилявся до генералізації чи взагалі контекстуальної заміни (а також вилучення), то український переклад більше тяжіє до контекстуальної заміни, цілісного перетворення, вилучення. Робота має перспективу продовження з огляду на складну насиченість оригіналу. Продемонстровано, що розглянутий твір Дж. Кітса являє собою інтерес не лише для лінгвістики, літературознавства і перекладознавства, але й для лінгвокраїнознавства, шотландистики, релігієзнавства, філософії перекладу – відтак, може розглядатися на стику дисциплін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Китс Дж. Стихи, написанные в Шотландии, в домике Роберта Бернса // Маршак С. Избранные переводы. Английские баллады и песни. М. : ОГИЗ, 1946. С. 139.
2. Keats J. Written In The Cottage Where Burns Was Born. Availble at: https://www.poemhunter.com/poem/written-in-the-cottage-where-burns-was-born/. Accessed: 22.01.2019.

MOTIVARE GLI STUDENTI DEI CORSI DI LAUREA NON FILOLOGICI ALLO STUDIO DELL'ITALIANO LS

Yelyzaveta STASENKO, Taisiia POKLAD (Mariupol, Ucraina)

Insegnare una lingua straniera agli studenti per i quali la lingua non fa parte delle materie del ciclo professionale è sempre stato difficile soprattutto perché di solito i ragazzi la studiano solo essendo obbligati a passare gli esami a fine semestre. Di conseguenza non provano nessun piacere nell'apprendimento linguistico ma, anzi, sentono una crescente demotivazione allo studio, e quindi anche l'insegnante, a volte incapace di capire cosa c'è dietro a tale indifferenza, comincia ad essere demotivato alle lezioni. È noto a tutti coloro che conoscono minimamente il mondo dei giovani di oggi che per loro è motivante solo/soprattuto ciò che ritengono utile e divertente.

Oggi come oggi in Ucraina è previsto lo studio di due lingue straniere al minimo sia a scuola che all'università per tutti gli studenti. Secondo la tradizione la lingua straniera più studiata è l'inglese, sia perché è la lingua della tecnologia, delle canzoni di tendenza, del turismo sia perché adesso la conoscenza dell'inglese è indispensabile quasi in qualsiasi campo professionale. In questo panorama multilingue per un professore d'italiano sorge l'interrogativo di come trasmettere la sua materia ai ragazzi che studiano più di una lingua straniera e vivono in una società dominata dall'utilitarismo dell'inglese, che senza dubbio è importante imparare, ma che non deve rendere indifferenti ad altri mondi e culture.

È ovvio che per conseguire buoni risultati, non si può imporre l'italiano come una materia da studiare, ma come una cosa che affascinerà i ragazzi attraverso l'italiano: progetti di ricerca interdisciplinari, preparazione ad un esame di certificazione linguistica, laboratori teatrali in lingua italiana. Quindi per aumentare la motivazione dei propri alunni bisogna andare oltre la sola lingua. Il professore dovrebbe affascinare i suoi studenti con un metodo cooperativo e collaborativo, stimolandoli a ricercare attraverso le nuove tecnologie, a riflettere ed a esprimere opinioni e sentimenti partendo dall'analisi di un'opera artistica, una poesia, una canzone in

italiano.

LETTERATURA

1. Sabatino P. L'insegnamento dell'italiano LS ad adolescenti: una questione di motivazione. *Italiano a stranieri*: *Rivista quadrimestrale per l'insegnamento dell'italiano come lingua straniera/seconda*. Numero 13. 2012. P. 11-15.

LA SOCIOCULTURA Y LA ENSEÑANZA DE LA LENGUA ESPAÑOLA

Vitalii STEPANOV (Járkiv, Ucrania)

Los profesores y profesoras probablemente solían observar la reacción de los turistas ante los gestos o acciones de los españoles, que a menudo resultan en disputas y conflictos. A menudo, la voz alta de los españoles, su lentitud, el comportamiento que parece demasiado familiar puede causar un choque cultural en el turista ucraniano. El profesor de español no debe olvidar la importancia de un aspecto como la cultura en el sentido más amplio de esta palabra. Puede comenzar a enseñar costumbres y tradiciones desde el nivel A1: por un lado, un estudiante aprende a comportarse adecuadamente en una situación determinada, por ejemplo, a saludar a una persona desconocida cuando entra en una tienda o al ascensor en su casa, a dar y recibir regalos, qué vestido debe llevar, etc.; por otro lado estudiar cultura es interesante lo que también motiva a aprender el idioma.

A través de la lengua enseñan también algunos aspectos generales de la cultura española siempre comparados con las peculiaridades culturales del país de donde proceden los estudiantes que es necesario para comprender mejor a los nativos y evitar algunos errores pragmáticos.

Así se desarrollan las actividades en el contexto del viaje que va a realizar el estudiante ucraniano durante sus vacaciones de verano. Para realizar la actividad final, se pide que los alumnos elaboren las presentaciones sobre el carácter y los hábitos españoles basadas en un episodio de alguna película, ya que el enfoque de las actividades es observación de la gente en las calles. Para contextualizar el contenido sociocultural de la clase los videos sirven bien. Los alumnos van a observar las normas de cortesía generales, el vestido y la distancia personal, los gestos y el humor de los españoles en diferentes lugares de la ciudad de Barcelona: en un parque, en un café o en un bar y después compararán su propio análisis sociocultural con los estereotipos ya existentes. Ya que se enseña la lengua a los estudiantes que son monolingües, durante el curso se trata de minimizar el uso de la lengua materna y activar la lengua meta al máximo, porque el input del idioma no es tal como en el país de habla española.

КІНОІНТЕРПРЕТАЦІЯ ОБРАЗІВ РОМАНУ Ф. С. ФІЦДЖЕРАЛЬДА «ВЕЛИКИЙ ГЕТСБІ» У КІНЕМАТОГРАФІ XX ТА XXI СТ.

Єлизавета ТАТАРЕНКОВА (Одеса, Україна)

Взаємовідношення та взаємовплив літератури й кінематографа як вияв

концепції інтердисциплінарності здавна мали широке поширення в історії культури. Проблема інтерпретації художнього твору іншими видами мистецтва залишається актуальною в даний час і зумовлена великою зацікавленістю до природи синтезу мистецтв в сучасних гуманітарних науках. Тому метою дослідження є аналіз основних закономірностей екранізації художнього твору як форми безпосередньої взаємодії кіно та літератури:

кіноінтерпретація – екранізація літературних творів;

основні типи кіноінтерпретації літературних творів та їх особливості;

«вірність букві» чи «вірність духу» оригіналу як головний критерій оцінювання кіноінтерпретації.

Методологія дослідження визначається порівняльним підходом як способом виявлення нових смислів, що виникають в процесі інтерсеміотичного перекодування. Під час порівняльного аналізу образів літературного твору та його екранізації було виявлено та підтверджено, що:

екранізація є місцем перетину різних комунікативних систем, адаптацією до кіномови;

аудіовізульна культура є новою комунікативною парадигмою: різні види мистецтва функціонують в умовах «екраноцентричного» культурного простору, простежується переведення літературного тексту у формат аудіовізуального повідомлення;

людина з її внутрішнім світом у фільмах виступає у ролі естетизованого об’єкта на тлі візуального перетворення навколишнього світу.

Отже, сучасна екранізація класичного літературного твору є специфічною інтерпретацією твору минулої епохи з позиції сучасності. Однак, при спробах екранізації класичних художніх творів виникає проблема естетичних кордонів: відбувається неминуче спотворення літературного твору в процесі його екранізації через те, що кіно «говорить» іншою мовою, відмінною від мови літератури.

Ця проблема естетичних меж є актуальною особливо в наш час, тому що у вивченні процесу і результату екранізації знаходять своє відображення багато явищ і сторін сучасної культури, а в українській науковій практиці відсутнє цілісне теоретичне дослідження, зосереджене на кіноінтерпретації художніх творів з погляду герменевтики.

ІТАЛІЙСЬКІ КІНОСТРІЧКИ ЯК ОБ’ЄКТ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ганна ТРИФОНОВА (Маріуполь, Україна)

У вітчизняній науковій площині теоретичні питання стосовно перекладу італійського аудіовізуального матеріалу ще не отримали детального пояснення. Це презентує зазначену сферу як несталу та малодосліджену. Повільному

розвитку кіноперекладу українською мовою сприяла також недосконаліть законодавства. Дублювання або субтитрування іншомовних кінокартин українською мовою розпочалось лише з 2006 р., хоча вже існував закон №9/98-ВР від 13.01.1998 р., який передбачав розповсюдження іноземних кінофільмів виключно державною мовою. Враховуючи практичну відсутність україномовної кіноперекладацької традиції, актуальними є наукові дослідження в цій сфері. О. Федорченко, В. Конкульовський, І. Софієнко, Г. Кузенко, Т. Лук'янова, М. Шевченко тощо зробили вагомий внесок у наукове пояснення актуальних проблем кіноперекладу українською мовою, зосередившись на англомовному матеріалі. Сучасній українській перекладознавчій науці ще потрібно детально розглянути питання роботи зі скриптом фільму, розробити техніки перекладу художнього та документального фільму, рекасту та дубляжу.

Кіноперекладу як процес передбачає роботу зі скриптом кінофільму або монтажними уривками, в результаті якої перекладений текст озвучується або вводиться до відеоряду як субтитри. До кіноперекладу доречно застосовувати правила роботи з художніми текстами з урахуванням специфіки, яка полягає в синхронізації зображень та реплік акторів. Важливою складовою є правильна адаптація кінотексту відповідно до культурних особливостей глядача, який є носієм іншої культури. Фольклорні, жаргонні, діалектні, фразеологічні елементи постають перед перекладачем як елементи мовно-культурної реальності, які потрібно адаптувати до іншого контексту. При перекладі українською мовою італійських кінострічок найчастіше використовують транскрипцію, конкретизацію, генералізацію, модуляцію, лексико-семантичні заміни, додавання, опущення, перестановку, емфатизацію та нейтралізацію, компенсацію, доместикацію та форенізацію, враховуючи типологічні особливості двох мов, відмінності історичного та культурного розвитку двох країн.

ЛІТЕРАТУРА

1. Софієнко І. В. Переклад кінокомедій українською: крізь терни до сміху. Мовні і концептуальні картини світу: 2013. Вип. 46(4). – С. 42 – 49.
2. Кузенко Г. М Кіноперекладу як особливий вид художнього перекладу. Одеський лінгвістичний вісник №9, Т.3, 2017. С. 70 – 74.
3. Шевченко М. Є. Особливості перекладу художніх фільмів. Зб. наук. праць з акт. пробл. еконю наук. Секція: Актуальні проблеми філології. Одеса: 2017. – С. 88 – 91.

ТЕКСТОВІ СВІТИ ЯК ПІДҐРУНТЯ КОГНІТИВНО-ДИСКУРСИВНОГО СВІТОМОДЕЛЮВАННЯ: ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ ВИМІР

Галина УТКІНА, Юлія ШАМАЄВА (Харків, Україна)

Метою нашої роботи є дослідження теорії когнітивно-дискурсивного світомоделювання як автономного напряму вивчення дискурсу в термінах репрезентаційних структур, становлення якого відбувається через концептуальне культурно-детерміноване розширення ідей, ініціально сформульованих у річищі теорії текстових світів як ефективного

лінгводидактичного інструменту при навчанні іноземним мовам, що експлікує актуальність та новітність розвідки.

Поняття ментальної репрезентації вважається базовим в лінгвокогнітології як процес конструювання світу у свідомості Homo Loquens. Розвинення ідей репрезентації стосовно дискурсу, з нашої точки зору, стимулює розвинення теорії когнітивно-дискурсивного світомоделювання як самостійного напряму лінгводискурсології, що може бути використано у лінгводидактиці як спосіб мисленнєво-мовленнєвої інтеріоризації лінгвокультурного матеріалу, укорінений безпосередньо у мовній свідомості.

В результаті проведеного нами аналізу ми дійшли висновку, що кристалізація вищезазначеної теорії відбувається за рахунок концептуального збагачення ідей, що належать теорії текстових світів П. Верта: вся семантика та прагматика оперують набором упорядкованих когнітивних просторів, тобто ментальних світів [1]. У процесі сумісної комунікативної діяльності вибудовуються ментальні репрезентації або світи – усвідомлювані ментальні конструкти, які є потенційно вербалізованими та такими, що відтворюють реальність людського сприйняття через образи предметів, явищ та думок при породженні та розумінні мови.

Отже, при навчанні іноземним мовам реальність сприймається як те, що конструюється на когнітивному рівні та об'єктивується вербально-знаковими засобами, результуючи у створенні певного вербалізованого світобачення, що втілюється у дискурсі. Такий підхід вбачається лінгводидактично перспективним для поглиблення знань про специфіку ментально-мовної репрезентації дійсності з урахуванням цілей регулювання соціальної інтеракції комунікантів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Werth P. Text worlds: representing conceptual space in discourse. London: Lomgman, 2017. 232 p.

МИНУЛЕ І СУЧАСНЕ У РОЗДУМАХ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО – ГЕРОЯ РОМАНУ П. ЗАГРЕБЕЛЬНОГО «Я, БОГДАН»

Ольга ФЕДОРЕНКО (Кривий Ріг, Україна)

Вибудовуючи роман «Я, Богдан» (1983), П. Загребельний обрав сповідь як форму наративії, психологічно тонко зреагував на кризовість історичного часу в Україні, яка здобувала собі незалежність. Митець показав переломний етап Визвольної боротьби у свідомості та в житті гетьмана Хмельницького, який мужньо відповів на виклик долі. Художній прийом «наскрізний внутрішній монолог у сповідальному варіанті» допоміг авторові розкрити зміст – пам'ять, наблизити гетьмана історичного часу Визвольної війни до сучасності [4, с. 189, 192]. Романіст передав свої авторські функції гетьману Хмельницькому, вклав у його вуста власні думки і завдяки цим прийомам змалював козацьку добу наче зсередини, посиливши людський фактор історії. Новаторство П. Загребельного

відзначив Р. Іваничук, зауваживши, що гетьмана Хмельницького, якого попередники змальовували ідеальним, безгрішним, вродливим, митець психологічно вмотивовано представив у сумнівах і роздумах у той складний для нього і для держави час, коли Богдан одержав владу і славу [3, с. 115, 117].

П. Загребельний зауважив, що обрання Богдана гетьманом дуже посприяло його самоствердженню та внутрішньому зростанню [2, с. 203]. У роздумах гетьмана після перемог під Жовтими Водами та під Корсунем письменник подав злиття його особистих і загальнонародних устремлінь. Богдан розмірковує над тим, що він зумів вийти за межі своїх можливостей і підняти весь український народ, бо відчув єдність із народом і свою силу висловити його думки («Я, Богдан») [1, с. 8].

Обравши формою оповіді «потік свідомості» Хмельницького, П. Загребельний передав роздуми помираючого гетьмана над причинами його обраності. Він, Богдан, вижив у муках самотності, яка піднесла його дух на вершини [2, с. 148].

Роздуми гетьмана митець розкрив відповідно до жанру історико-психологічного роману. Герой пояснює мотиви своїх вчинків – він, Богдан, діє по справедливості, підкріпленій повагою і співчуттям, вивіряючи все любов'ю [2, с. 238].

ЛІТЕРАТУРА

1. Загребельний П. А. Я, Богдан (Сповідь у славі): роман (закінчення). Київ: Дніпро, 1984. 285 с.
2. Загребельний П. А. Я, Богдан (Сповідь у славі): роман (початок). Київ: Дніпро, 1984. 287 с.
3. Іваничук Р. Минувшину згадують, дбаючи про майбутнє: Роздуми над романом П. Загребельного «Я, Богдан». *Жовтень*. 1984. № 1. С. 112–117.
4. Марко В. П. Стежки до таїни слова: Літературознавчі й методичні студії: навч. посібник. Кіровоград: Степ, 2007. 264 с.

ІСТОРІОСОФСЬКІ ВИМІРИ ЛІРО-ЕПІЧНИХ ТВОРІВ Л. ГОРЛАЧА

Ольга ФЕДЬКО (Запоріжжя, Україна)

Переосмислення ключових для становлення української державності та менталітету подій Л. Горлач присвятив шість великих полотен, яким притаманний ретроспективний життєпис та рефлексійний характер наратії, поєднання історичної достовірності та художнього домислу, потужний ліричний струмінь у розкритті образів, суб'єктивність, яскраво виражена авторська позиція.

Для історіософії ліро-епічних творів письменника характерні:

- елементи національного міфотворення: зокрема, художнє втілення теорії про формування державності на українських землях (під правлінням династії Кия) задовго до приходу варягів («Перст Аскольда»); утвердження народного духу в образі козака Мамая, його ролі в історичних подіях і у консолідації нації («Мамай»);

- оцінка діяльності видатних політичних діячів їх сучасниками: так, у романі «Чисте поле» вміщено рефлексії І. Сірка щодо геополітичної ситуації України у XVII столітті («*Виговський був. Ой, задарма, Богдане, / за нього ти віддав орді коня. / Дорвалось влади шляхтеня погане, і почалась кривава метушня*» [1, с. 503]; «*Тепер-от Брюховецькі та Тетері... / Тетеря, нерозумна голова! / Нащо татарам відчиняв ти двері, / а ляхам віддавав усі права?*» [1, с. 503]);

- ревізія історичних подій з перспективи XXI століття: політичної діяльності Ярослава Мудрого (поема «Ніч у Вишгороді»), І. Мазепи («Руїна»);

- концепція історичної пам'яті: «*хай буде пам'ять – вічна осторога*» [1, с. 480]);

- введення події української історії у загальнослов'янський контекст («Слов'янській острів»).

У своїх ліро-епічних творах Л. Горлач звертається до найбільш знакових для становлення української державності епох – Київської Русі та козацької доби. Створюючи український героїчний епос, письменник художньо переосмислює події та роль політичних діячів, вдається до їх ідеалізації та міфологізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горлач Л. Чисте поле. *Горлач Л. Слов'янський острів*. Київ: Дніпро, 2008. С. 477–662.

АНАЛІЗ СЛОВНИКОВИХ ДЕФІНІЦІЙ ПОНЯТЬ ДЕМАГОГІЇ ТА ПОПУЛІЗМУ

Анастасія ХАМАРШЕХ (Кременчук, Україна)

У доповіді на лексикографічному матеріалі розглядаються поняття демагогії та популізму, які є важливими у вивченні відповідних стратегій сучасного політичного дискурсу. Етимологічний аналіз дозволяє визначити першу відмінну рису цих понять: популізм має на меті апелювання до простих мас, а демагогія – не лише апелювання, а й встановлення влади над народом (пор.: *populism* – від лат. *populus* 'народ', *demagogy* – від гр. *dêmos* 'народ' і *agōgos* 'змушувати').

Популізм є стратегією політичної діяльності, що дозволяє виграти підтримку простих людей за рахунок надання їм того, чого вони хочуть. Популісти вірять у права, свободи та цінності простих людей) та позиціонують себе як єдиних правдивих представників народу, тих, хто лобіює інтереси середньостатистичних громадян [1; 46]. Поняття популізму має асоціати *socialism, ideology, Marksism, communism, reforms, changes, comfort, revolution, trampism*. Тож популізм пропагує зміни, що йдуть від простого народу, він має на меті просувати інтереси менш забезпечених верств населення. Неологізм *trampism* означає політичні ідеї Д. Трампа. Втім, Трампа можна було б назвати популістом, «якби він не отримав перемогу на президентських виборах» [1; 47]. Коли під час президентської кампанії він позиціонував себе як того, хто буде лобіювати інтереси простих людей, отримавши посаду, він став

використовувати стратегію демагогії, підбурюючи емоції громадян США, а не апелюючи до здорового глузду.

Демагогія є видом політичної діяльності, що апелює до бажань та упереджень простих людей. Для демагогії характерне не раціональне аргументування, а емоційне. Політики-демагоги навіть не цураються брехливих обіцянок, аби отримати підтримку широких мас. Синоніми поняття «демагог» є такі: *speaker, debater, windbag, gasbag, firebrand*, що свідчить про пов'язаність демагогії виключно з порожніми словами та обіцянками політиків. Асоціатами поняття демагогії є *corruption, government, system, to use*. Отже, демагогія усвідомлюється як явище, притаманне корумпованим можновладцям, які нечесним шляхом намагаються використати простий народ.

Таким чином, поняття популізму в англомовній лінгвокультурі має позитивне конотативне забарвлення та стосується лобіювання інтересів простих людей, натомість поняття демагогії має виключно негативно-оцінну конотацію та передбачає використання порожніх обіцянок щодо первинних інтересів народу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Müller J.-W. *Was ist Populismus?* Berlin: Suhrkamp, 2016. S. 46–48.

«ВОСЬМИЙ ПОВІРЕНИЙ» РЕНАТО БАРЕТИЧА: АНТИУТОПІЯ ЧИ ОБРАЗ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА?

Ольга ХАРЛАН (Бердянськ, Україна)

Роман хорватського письменника Ренато Баретича «Восьмий повірений» (2003) сучасна критика визнає найбільш визначним твором автора (отримав п'ять національних премій). Здебільшого його трактують як прозу, в якій ідеться про найважливіші проблеми сучасного життя: спільнота, політика з усіма її позитивними й негативними аспектами, кохання, дружба, смерть тощо.

Головний персонаж – молодий політик Сініша Месняк, щоб приховати скандал із автомобільною аварією, змушений відправитися на острів Третич з метою налагодження адміністративного життя. Населення «найвіддаленішого населеного острова» не хоче брати участь у будь-яких виборах, живе за рахунок контрабанди й допомоги таємничого багатія з Австралії, не користується інтернетом і мобільним зв'язком.

Автор, таким чином, вдається до відомого у світовій літературі топосу острова-держави, відмінного від оточення («Утопія» Томаса Мора, «Острів доктора Моро» Герберта Веллса та інш.). Острів Третич, дорога до якого складається з кількох етапів, на перший погляд «восьмого повіреного», постає місцем, позбавленим будь-якого сенсу: тут немає органів влади, люди не цікавляться зовнішнім світом, немає сучасних засобів зв'язку, але в кожному домі є сонячні батареї, навіть мова острів'ян – це суміш хорватської, італійської, австралійської англійської, яку Сініша починає розуміти, тільки зрозумівши життєву логіку третичан. Однак, саме через відсутність звичного

«материкового» життя виявляються характери персонажів.

Острів стає прихистком для різних персонажів: дивакуватий Тоніно, який стає своєрідним поводирем для Сініші в житті Третича, його батько з таємницею смерті свого брата, Фелім Серхатович і Зехра, які переховуються від італійської мафії, австралійська аборигенка – острівна цілителька і чаклунка Муона. Через поєднання реалістичного й містичного автор створює художній простір, який має амбівалентне трактування: ідеальний світ, у якому діти природи живуть за її законами, – життєвий простір, де перехрещуються трагічне й комічне, вигадане й реальне, філософське й буденне.

Я/ІНШИЙ В АВТОБІОГРАФІЦІ АМЕЛІ НОТОМБ

Тетяна ЧЕРКАШИНА (Харків, Україна)

З перших спроб самоусвідомлення головна героїня автобіографічної романістики Амелі Нотомб, юна Амелі, відшукуючи своє Я постійно зіставляє себе з Іншим – людиної іншої національності, іншої мови, іншого віку, іншої статі, іншого соціального чи майнового стану, інших особистісних характеристик.

У більшості випадків ці зіставлення грунтуються на психологічних чинниках, на дихотоміях «комфортне» – «некомфортне», «зрозуміле» – «незрозуміле», «звичне» – «незвичне», «прийнятне» – «неприйнятне». При цьому психологічний образ Іншого завжди витікає з особистісного сприйняття його героїнею автобіографіки Амелі Нотомб – юною Амелі.

Специфіка роботи батька-дипломата передбачала постійні переїзди. Одна країна змінювала іншу, змінювалося національне, мовне, культурне, ментальне оточення. Щоразу героїня відчувала себе Іншою по відношенню до кожного нового світу, частиною якого вона ставала.

Незважаючи на внутрішню замкненість, юна героїня мала входити в нове для неї середовище, сприймати його, взаємодіяти з ним. І щоразу на неї чекали нові відкриття – географічні, етнокультурні.

Спостерігаючи інонаціонального Іншого юна героїня не вважає його вищим за себе, пишається тим, що вона бельгійка, що вона франкомовна.

Не зважаючи на тривале перебування в інонаціональному середовищі, героїня взаємодіє з ним, проте асиміляції не піддається. Цьому сприяють і внутрішньопсихологічні перепони, і національні традиції країн, в яких вона перебуває з родиною, і політичні умови.

Щоразу, у кожній новій країні перебування, героїня продумує власні стратегії взаємодії з місцевим соціумом, що дозволяють їй, з одного боку, сприймати нове, а з іншого, – лишатися вірною собі.

Незмінним лишається відчуття інакшості. Часом це створює психологічний дискомфорт, часом стає предметом гордості.

«ТРАНСМОВА» РОМАНІВ АНТУАНА ВОЛОДІНА

Вікторія ЧУБ (Харків, Україна)

Дослідження специфіки мови романів французького письменника Антуана Володіна (1950 р. н.) є одним із ключових векторів аналізу його «постезотичних» творів.

Гібридність та інтернаціональний характер поліморфної «постекзотичної» мови перегукується з концепцією «вавилонського письма» й дозволяє провести паралелі з «койне» – «спільною», функціональною мовою, збагаченою під впливом інших мов / діалектів, штучною й орієнтованою на виконання певної мети – бути посередником між носіями різних мов. Саме такими є засади володінської «трансмови» – французької, збагаченої численними радянськими, буддійськими, азіатськими реаліями й дивними «мультинаціональними» неологізмами. Така письменницька інтенція вочевидь інспірована «транскультурною естетикою» постмодерної епохи, про що свідчить схильність до формальних ігор із мовою, притаманна й іншим письменникам-«максималістам» (В. Новаріна, П. Гюйота, О. Ролен та ін.).

Космополітичний характер володінського мовлення проявився насамперед в ономастиці – незвичних іменах і романних локусах, які мають позанаціональний характер, викликають алюзії з історією або фольклором й апелюють до колективної історичної пам'яті (географічні назви – *Другий Врубелівський проспект, Острівець, Будинок Народу, Другий Радянський Союз, колгосп Червона зірка, Другий Чорнобиль* – й імена персонажів – *Соловей, Комінформ, Хохот Мальчуган* і навіть *Борщем*). Вони є елементом постмодерністської гри – інструментом стирання будь-якої ідентифікації персонажів і нараторів, а водночас і зіставлення наративної ситуації з реальним світом, надання світу романному ознак гіперреального. Більш того, ономастика є інструментом екзотичної поетизації володінського письма, зокрема при сприйнятті франкомовних текстів.

Врешті «трансмова» стає оригінальною ознакою «постекзотичної» прози: засобом формального оновлення, дестабілізації протоколів читання й актуалізації метаутопічної проблематики. За допомогою інтернаціоналізованої мови А. Володін вибудовує романний світ як позанаціональну територію, а відтак і проблематика стає універсальною. Руйнації піддані не лише суспільно-політичні засади «постекзотичного» світу, а й процес мовлення, який стає метафорою занепаду людської цивілізації. У ситуації, коли мовлення вже не може врятувати світ, письменник знищує культурні й географічні прив'язки у пошуках спільного й зрозумілого всім слова – іноземного, дивного, чужого, метою якого є не комунікація, а виживання.

ОСМИСЛЕННЯ ВІЙНИ У ТВОРЧОСТІ Л.-Ф. СЕЛІНА

Наталія ШАПАРЄВА (Харків, Україна)

У трилогії Л.-Ф. Селіна «Із замку в замок», «Північ», «Ріґодон» картина світу представлена специфічним образом війни. Письменник першочергово представляє військові обставини та висвітлює еволюцію світосприйняття персонажа на тлі подій Другої світової війни. Тому закономірно описам військових дій та розкриттю воєнної тематики присвячений вагомий прошарок ідеологемного каркасу творів. Перш за все, слід зазначити, що письменник підходить до цього аспекту з пацифістської позиції, прагнучи до вирішення конфліктів мирним шляхом, віднаходження консенсусу, а не розв'язання бойових дій, та вважає абсурдом позбавлення сотень тисяч, або навіть мільйонів життів без конкретної мети та потреби.

Розкриття теми війни у трилогії Л.-Ф. Селіна здійснюється переважно саркастичними прийомами, які підкреслюють її абсурдність. Зокрема, він висловлює задоволення від того факту, що місто, де мешкають герої творів, вже зруйноване, оскільки таким чином зменшується ризик нового бомбардування. Л.-Ф. Селін припускає, що повне зникнення міст здатне зупинити соціальний розкол, адже таким чином зникнуть об'єкти заздрощів, що викликають ревнощі, конкуренцію.

Наратор наводить причини, або, скоріше, виправдання існування війн. З одного боку, війна виступає своєрідним каталізатором прогресу, адже неодмінно супроводжується якимись винаходами, реформами, інноваціями. У цьому випадку вбачається неприхований радикалізм Л.-Ф. Селіна, адже за відсутністю відстаней та паспортів криється захоплення внаслідок війни однією країною інших, і, відповідно, усунення кордонів. З іншого боку, Л.-Ф. Селін усвідомлює, що війни розв'язуються задля задоволення забаганок, збагачення та досягнення нових вершин дуже обмеженої, «обраної» групи осіб.

Критичне ставлення Л.-Ф. Селіна до реальності породжує ідею неприйняття явища війни. Війна нещадно позбавляє життя, відбирає батьків, синів, руйнує долі мільйонів людей, розтрощує цілі міста і полишає їх у руїнах, відкидає моральні цінності. Люди позбавляються віри, надій, сподівань. Друзі стають ворогами, квітучі міста стають пустелями. І все через корисливість можновладців, чиї прагнення до наживи та аморальність оголюють сучасний цинічний світ.

ДО ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДНОСТІ ПОЕТИЧНОГО ТЕКСТУ: «ЗА» І «ПРОТИ»

Ярослава ШЕКЕРА (Київ, Україна)

Поетичний текст, як ніякий інший (ідеться насамперед про художні тексти), – це багаторівнева система образів, символів та підспудних смислів та звуків, оформлена звукописом, і цю систему перекладач повинен не лише адекватно

інтерпретувати, а й відповідним чином представити читачеві, маючи на меті в*и*кликати в нього таку ж реакцію / асоціації на віршовий текст, яку продукують реципієнти вихідної культури. А це, безсумнівно, – неможливо. Адже знакові для певної культури образи та символи викликають конкретні асоціації і почуття у представників вихідної нації (скажімо, калина для українців), що буде геть інакшим для реципієнтів віддаленої культури-сприймача. Намагаючись, усе ж, якомога адекватніше передати думки і почуття автора, настроєвість (ауру) твору, перекладач покликаний ***забути себе,*** знівелювати власну творчу особистість, пропустити крізь розум і серце чужий твір, аби зробити його продуктом рідної культури. «Завдання поета-перекладача – в оприявненні внутрішньої гармонії двох мов» (В. Бенджамін), і через виявлення цієї гармонії налагоджуються потужні культурні контакти між двома культурами, будуються мости між віддаленими націями і навіть цивілізаціями.

Тезу про неперекладність поезії можна розглянути ще й у такому аспекті. Поезія – продукт найсокровенніших порухів душі, внутрішнього світу поета, психоемоційного стану, в якому перебуває автор у конкретний момент творення (класична буддійська формула ***тут і тепер***). Отже, осягнути до кінця смисл того чи іншого вірша неможливо так само, як неможливо зрозуміти особистість поета і його внутрішній світ, а надто – стан у мить творення. Навіть самі поети часто не можуть пояснити смисл, логіку, а чи конкретний художній образ власного витвору, адже вони вже давно вийшли зі зміненого стану свідомості під час творення. Тому яким би майстерним не був переклад поезії – він завше буде певним нашаруванням смислів, для яких не буде гарантії в їх адекватності (повній відповідності істинному замислові творця).

ЯЗЫК И ЭТНИЧЕСКОЕ САМОСОЗНАНИЕ НЕМЦЕВ ХАРЬКОВСКОГО «ВИДЕРГЕБУРТА»

Анна ШПОРТ (Харьков, Украина)

Материальные составляющие образа жизни в целом ряде их компонентов явственно «маркированы» ценностными свойствами этнического характера. Однако сложный комплекс этнически особенного наиболее выразительно проявляется в языке, явлениях самосознания и фольклора.

Язык, как конкретно-исторический показатель этнической принадлежности, тесно связан с духовной культурой и той «картиной мира», которую конкретная этническая общность создает в своем обыденном представлении. Поэтому вопросы, касающиеся степени сохранения родного языка как на основной территории обитания, так и в инонациональной среде, билингвизма, полилингвизма, динамики и форм языковой ассимиляции, соотношения языка и этнического самосознания по-прежнему занимают доминантное место в исследованиях этнологов, лингвистов, социологов, психологов.

С января 2016 г. в ХНУ имени В. Н. Каразина плодотворно работает отдел

этнографии, впервые созданный в университете. Важнейшее направление его деятельности – работа с землячествами Харькова и Харьковской области. Среди них – немцы-харьковчане. Из разработанной нами этнопрограммы-опросника «Современные этнические процессы в Харьковском областном обществе немцев «Видергебурта» ограничились данными по языку и этническому самосознанию.

Как показали исследования, мы имеем дело не только с дисперсной территориально-демографической общностью немецкого происхождения, но и со сформировавшейся уже в условиях Восточной Украины этнокультурной общностью «немцев-украинцев». Сравнительно длительное пребывание в означенном регионе в окружении и контактах с иноэтническим населением способствовало выработке в этой общности таких черт культуры, которые иначе, как «немецко-русско-украинскими» нельзя назвать.

Вероятно, в ближайшие десятилетия в немецкой этносреде Харькова произойдут новые передвижки в языковой сфере и этническом самосознании, тем более, что немцы продолжают занимать активную позицию в общественной и культурной жизни Харькова с его полиэтничностью и энтической маргинальностью.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА «ЗВІТ ПОКОЛІНЬ»

Ольга ШУМСЬКА (Харків, Україна)

Канадська письменниця, поетеса, літературна критикиня Маргарет Етвуд добре відома у Німеччині. Лауреат Літературної премії Миру від Німецької Книжкової палати і Товариства Франца Кафки в Празі 2017 року, письменниця не тільки складає романи, есе та ліричні твори, а й виступає з лекціями на хвилюючі суспільство теми. У 2015 році разом з 27 британськими «братами по цеху» вона направила рекламацію Оксфордському університетському видавництву. В поле зору критики потрапила нова редакція словника англійської мови для дітей молодшого шкільного віку. Жертвами варварської чистки іменитих укладачів стали нібито віджилі свою пору слова для опису природного оточення і сільського ландшафту, такі як «blackberry», «acorn», «buttecup», «cualiflower», «clover». Замість них у видання увійшли ті, що отримали підтримку серед юного покоління: «Blog», «Chatroom», «broadband», «BlackBerry» (в значенні «мобільний телефон»).

Автори критичного листа з розумінням поставилися до необхідності інтегрувати нові лексичні утворення і тактовно ухилилися від коментаря з приводу критеріїв відбору слів. Стурбованість британських літераторів викликана не тільки виключенням із лексикону дефініцій, що асоціюються з дитинством, бажанням розкрити в уяві райдужні мрії і романтичним бажанням передати «сонетні» хвилі спогадів нинішньому поколінню. Неприхована тривога викликана результатами досліджень Британського національного Цільового фонду, які показали, наскільки мало діти спілкуються з природою і

як слабо орієнтуються в природньому для старших поколінь середовищі: вже не ходять пішки до школи, один з трьох учнів семирічного віку не знає, як виглядає сорока, добра половина дітей не відрізняє бджолу від оси. Але дев'ять з десяти впізнають фантазійних монстрів покемонів і мутантів далеків, вигадану позаземну расу з британського науково-фантастичного серіалу «Доктор Хто».

Зв'язки людини і природи в культурному аспекті роз'їдаються нашестям дигитальної інфраструктури, і кращі уми людства ведуть оборону в глибокому тилу, усвідомлюючи, що «без душі і помислів високих живих шляхів від серця до серця немає». Шлях виходу із замкнутого кола «смартфонової епідемії» і «цифрового божевілля» не в конфронтації, а в координації зусиль сфер просвіти, освіти і державної політики.

РІЗНОМАНІТНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМ ВЕБ 2.0 У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Вячеслав ЩИРОВ (Харків, Україна)

За останні роки інформаційні та комунікаційні технології стали невід'ємною частиною нашого повсякденного життя і ми вже не уявляємо нашого існування без комп'ютерів, смартфонів та Інтернету. Але чому не усі викладачі використовують можливості сучасних програм у викладанні іноземних мов? Можливо вони не повністю обізнані з усіма можливостями та перевагами цих програм? Якщо раніше викладачі мали певні обмеження, тому що не всі студенти мали комп'ютери, планшети або смартфони, або якщо було неможливо стабільно забезпечити підключення до мережі Інтернет, то наразі такої проблеми вже не існує. Отже, немає ніяких перешкод для використання ресурсів Веб 2.0.

Я пропоную умовно поділити різноманітні програми та Інтернет сервіси на три великі групи в залежності від того, як вони можуть бути використані у процесі викладання та вивчення іноземних мов.

Перш за все, це програми або продукти, які дозволяють створювати як викладачам так і студентам мультимедійні файли, які можливо використовувати у класі, а також для самостійної індивідуальної роботи та виконання домашніх завдань. Таких продуктів вже досить багато, наприклад, це Thinglink, Storybird, Storyjumper, Tagul, Pixton, Prezi, Soundcloud.

До другої групи, ми відносимо програми, які дозволяють провести тестування та оцінювання знань і навичок студентів у більш динамічній і цікавій формі, ніж звичайні паперові тести. Для цього ми можемо використовувати такі програми, як EDpuzzle, Kahoot, Mindomo, Quizlet, Quizizz, Plickers. Наприклад, програма Mindomo, дозволяє створення карток для вивчення нових слів, але також може бути ефективно застосована для інформування, пояснення нових правил.

Нарешті, до третьої групи ми відносимо програми та сервіси, які дозволяють взаємодію та співробітництво між викладачем та студентами, а також між самими студентами не тільки під час занять, але і у позааудиторний час. Це перш за все сервіси Google, такі як Google Docs, Google Class, Google Classroom. На мій погляд, дуже корисною програмою є Padlet, яка дозволяє створювати віртуальний простір, у якому студенти та викладач можуть разом створювати та обмінюватися власними текстами, зображеннями, фото та відео файлами.

У підсумку, я хочу особливо наголосити, що використання ресурсів Веб 2.0. дозволяє не тільки зробити навчальний процес більш динамічним і цікавим, але підвищити ефективність та якість викладання іноземних мов.

МНОЖИННИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Інга ЯЦЕНКО (Харків, Україна)

Теорія множинного інтелекту була розроблена американським психологом Говардом Гарднером у 80-х рр. минулого сторіччя. У 2018/19 н.р. вона входить до складу програми підвищення кваліфікації вчителів перших класів, рекомендованої Посольством Франції у співробітництві з Міністерством освіти України в рамках реформи «Нова українська школа». Після стажування у Французькому Інституті Будапешту, де наразі з цією темою працює Юг Денізо, блискучий автор методики навчання французької мови для дітей Les Loustics, ми також запроваджуємо ці цікаві доробки при навчанні початківців на факультеті іноземних мов.

Відповідно до деяких з виокремлених Г. Гарднером типів інтелекту, студентам 1 курсу були запропоновані такі види роботи:

1) міжособистісний інтелект: гра «студент-викладач на хвилинку», груповий переказ тексту ланцюжком, святкування Epiphanie за французькою традицією з пирогом galette des rois та нормандським сидром;

2) внутрішньоособистісний інтелект: пошук слів, що характеризують персональний емоційний стан на початку та наприкінці заняття; відеозапис інтимного читання вірша; створення малюнку-колажу на тему «я і Каразинський» (після відвідування експозиції графіки Гамлета Зінківського);

3) кінетично-тілесний інтелект: плетіння вовняної мережі між студентами під час переказу тексту; розігрування навчального тексту із використанням певної емоції (печаль, веселість, роздратованість тощо); робота із підвищенням голосу в залежності від відстані співрозмовника; розігрування діалогів із варіюванням постановчих рішень;

4) візуально-просторовий інтелект: розповідь про канікули із використанням предметів, підвішених на трампелі; опис постерів з виставки портретів українських вчених у Єрмілов-центрі сучасного мистецтва; пошук партнера для виконання вправ відмінювання дієслів за допомогою розрізаних надвоє

поштових листівок; озвучування фільмів.

На нашу думку, комбінація вербо-лінгвістичного інтелекту з іншими складовими людських здібностей сприяє всебічному розвитку особистості студентів та активному залученню до навчання мови емоційного інтелекту, важливого для успішної професійної та особистої комунікації.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

АЛЕКСАНДРОВА Ганна Олександрівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства факультету філології та соціальних комунікацій Бердянського державного педагогічного університету (Бердянськ, Україна).

АНДРУЩЕНКО Аліна Олександрівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

БАША Олександра Вадимівна – учитель німецької мови Харківського навчально-виховного комплексу № 45 «Академічна гімназія» Харківської міської ради Харківської області (Харків, Україна).

БЕЛЬМАЗ Ярослава Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Харків, Україна).

БЄЛЯЄВА Оксана Юріївна – викладач кафедри методики та практики викладання іноземної мови факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

БЕЦЕНКО Тетяна Петрівна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка (Суми, Україна).

БЄЛОЗЬОРОВА Олена Михайлівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри німецької та французької мов факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

БОГДАНОВА Марина Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства факультету філології та соціальних комунікацій Бердянського державного педагогічного університету (Бердянськ, Україна).

БОГДАНОВА Марія Ігорівна – студентка факультету іноземної філології Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна).

БОГОВІН Ольга Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства факультету філології та соціальних комунікацій Бердянського державного педагогічного університету (Бердянськ, Україна).

БОКШАНЬ Галина Іванівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Херсонського державного аграрного університету (Херсон, Україна).

ВАСИЛЕНКО Вадим Сергійович – кандидат філологічних наук, молодший науковий співробітник відділу української літератури ХХ століття і сучасного літературного процесу Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України (Київ, Україна).

ВАСИЛЬЄВА Ольга Сергіївна – старший лаборант кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ВАСИЛЮК Єлизавета Ігорівна – аспірант кафедри історії зарубіжної літератури і класичної філології філологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ВИПАСНЯК Галина Олегівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Інституту гуманітарних і суспільних наук Національного університету «Львівська політехніка» (Львів, Україна).

ВІТЕР Дмитро Володимирович – доктор філософських наук, старший науковий співробітник, головний філолог науково-інформаційного відділу Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України (Київ, Україна).

ВОРОНІНА Марина Юріївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ГАЛИЧ Валентина Миколаївна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна).

ГАЛИЧ Олександр Андрійович – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна).

ГОРБОЛІС Лариса Михайлівна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (Суми, Україна).

ГРАЧОВА Аліна Вадимівна – асистент кафедри італійської філології факультету іноземних мов Маріупольського державного університету (Маріуполь, Україна).

ГРИГОР’ЄВ Максим Вікторович – старший викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ГУРДУЗ Андрій Іванович – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови і літератури філологічного факультету Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського (Миколаїв, Україна).

ДЕЛЬ ҐАУДІО Сальваторе – доктор філософії, професор кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка (Київ, Україна).

ДЖАНДОЄВА Поліна Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ДМИТРЕНКО Юлія Олександрівна – гід (Версаль, Франція).

ДОЛІНСЬКА Катерина Вікторівна – учитель другої категорії, учитель французької мови Харківського навчально-виховного комплексу № 45 «Академічна гімназія» Харківської міської ради Харківської області (Харків, Україна).

ЄМЕЦЬ Олександр Васильович – кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри германської філології та перекладознавства Хмельницького національного університету (Хмельницький, Україна).

ЖОРНОКУЙ Уляна Василівна – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри романо-германських мов і перекладу гуманітарно-педагогічний факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна).

ЖУЖГИНА-АЛЛАХВЕРДЯН Тамара Миколаївна – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри французької та іспанської мов Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (Дніпро, Україна).

ЗОЗУЛЯ Марія Олександрівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (Вишневе, Україна).

КАЛИТЕНКО Тетяна Миколаївна – докторантка третього року навчання кафедри літературознавства факультету гуманітарних наук Національного університету «Києво-Могилянська академія» (Київ, Україна).

КАРНАУШЕНКО Галина Нилівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри російської мови філологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

КОМІСАРОВ Костянтин Юрійович – кандидат філологічних наук, доцент, начальник відділу міжнародного співробітництва ДП «Український державний центр міжнародної освіти» МОН України, доцент кафедри східних мов та перекладу Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка (Київ, Україна).

КОНДРАТЮК Леся Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент навчально-наукового центру іноземних мов Національного університету оборони України імені Івана Черняховського (Київ, Україна).

КОРКІШКО Вікторія Олегівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства факультету філології та соціальних комунікацій Бердянського державного педагогічного університет (Бердянськ, Україна).

КОТОВА Анна Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ЛАНОВА Вікторія Володимирівна – аспірант кафедри зарубіжної літератури факультету романо-германської філології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Одеса, Україна).

ЛАНОВИЙ Григорій Михайлович – старший викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ЛАНОВИЙ Олег Григорович – старший викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ЛИСАНЕЦЬ Юлія Валеріївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією Української медичної стоматологічної академії (Полтава, Україна).

ЛУКАШОВ Артем Юрійович – викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

МЕГЕЛА Іван Петрович – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри зарубіжної літератури Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

МЕРКАНТІНІ Сімона – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

МЕЩЕНИНЕЦЬ Ганна Віталіївна – аспірант кафедри української літератури філологічного факультету Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (Ніжин, Україна).

МОРОЗОВА Ірина Ігорівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

МОТРОХОВ Олександр Іванович – старший викладач кафедри східних мов та міжкультурної комунікації факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

МУЗЕЙНИК Ірина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

НАУМЕНКО Наталія Валентинівна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов професійного спрямування факультету готельно-ресторанного та туристичного бізнесу Національного університету харчових технологій (Київ, Україна).

НЕСТЕРЕНКО Олена Іванівна – старший викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

НОВИК Ольга Петрівна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства факультету філології та соціальних комунікацій Бердянського державного педагогічного університету (Бердянськ, Україна).

ОБИХВІСТ Марія Сергіївна – старший викладач кафедри східних мов та міжкультурної комунікації факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ОНІЩЕНКО Наталія Анатоліївна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри німецької філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ОРЖИЦЬКИЙ Ігор Олександрович – доктор філологічних наук, доцент, доцент кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ПАВЛЕНКО Олена Георгіївна – доктор філологічних наук, доцент, декан факультету іноземних мов Маріупольського державного університету (Маріуполь, Україна).

ПАНАСЕНКО Лариса Олександрівна – старший викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ПАСИНОК Валентина Григорівна – доктор педагогічних наук, професор, академік Академії наук вищої освіти України, професор кафедри методики та практики викладання іноземної мови, декан факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ПАШКОВА Аліна Вікторівна – викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ПЕСОЦЬКА Діана Леонідівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ПОКЛАД Таїсія Миколаївна – асистент кафедри італійської філології факультету іноземних мов Маріупольського державного університету (Маріуполь, Україна).

ПУГАЧ Богдана Валеріївна – викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

РЕЗНІЧЕНКО Юлія Олегівна – аспірант кафедри української літератури факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (Дніпро, Україна).

САЛО Дар’я Сергіївна – викладач кафедри українознавства і мовної підготовки іноземних громадян Харківського національного економічного університету

імені Семена Кузнеця (Харків, Україна).

САМОХІНА Вікторія Опанасівна – доктор філологічних наук, професор, академік Академії наук вищої освіти України, завідувач кафедри англійської філології факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

САТАНОВСЬКА Ганна Сергіївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

СВІТЛИЧНА Марина Олексіївна – викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

СЕМЕРИН Христина Дмитрівна – магістр філології, викладачка-стажистка Національного університету «Острозька академія» (Острог, Україна).

СЕРГЄЄВА Ірина Сергіївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Харків, Україна).

СЕРДЮК Вікторія Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

СИДОРЕНКО Ірина Анатоліївна – викладач кафедри англійської мови технічного спрямування № 1; здобувач ступеня доктора філософії кафедри теорії та практики перекладу англійської мови факультету лінгвістики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна).

СІДЕНКО Наталя Григорівна – старший викладач кафедри іноземних мов Херсонського національного технічного університету (Херсон, Україна).

СКЛЯР Ірина Олександрівна – кандидат філологічних наук, доцент, докторант Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (Харків, Україна).

СМОЛЬНИЦЬКА Ольга Олександрівна – кандидат філософських наук, старший науковий співробітник Київського літературно-меморіального музею Максима Рильського (Київ, Україна).

СТАСЕНКО Єлизавета Андріївна – асистент кафедри італійської філології факультету іноземних мов Маріупольського державного університету (Маріуполь, Україна).

СТЕПАНОВ Віталій Андрійович – викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ТАТАРЕНКОВА Єлизавета Олександрівна – студентка IV курсу кафедри теорії та практики перекладу факультету романо-германської філології Одеського

національного університету імені І. І. Мечнікова (Одеса, Україна).

ТРИФОНОВА Ганна Валеріївна – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, завідувач кафедри італійської філології факультету іноземних мов Маріупольського державного університету (Маріуполь, Україна).

УТКІНА Галина Федорівна – старший викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ФЕДОРЕНКО Ольга Борисівна – кандидат філологічних наук, провідний фахівець редакційно-видавничого відділення відділу організації наукової роботи Донецького юридичного інституту МВС України (Кривий Ріг, Україна).

ФЕДЬКО Ольга Юріївна – викладач кафедри культурології та українознавства Запорізького державного медичного університету (Запоріжжя, Україна).

ХАМАРШЕХ Анастасія Шахер – аспірант кафедри перекладу факультету права, гуманітарних і соціальних наук Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського (Кременчук, Україна).

ХАРЛАН Ольга Дмитрівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства факультету філології та соціальних комунікацій Бердянського державного педагогічного університету (Бердянськ, Україна).

ЧЕРКАШИНА Тетяна Юріївна – доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ЧУБ Вікторія Павлівна – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ШАМАЄВА Юлія Юріївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської мови факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ШАПАРЄВА Наталія Олегівна – кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ШЕКЕРА Ярослава Василівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

ШПОРТ Анна Михайлівна – кандидат історичних наук, етнолог, начальник відділу етнографії Центру краєзнавства імені академіка П. Т. Тронька Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ШУМСЬКА Ольга Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької та французької мов факультету іноземних мов Харківського

національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ЩИРОВ Вячеслав Юрійович – старший викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ЯЦЕНКО Інга Миколаївна – старший викладач кафедри романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна).

ARBONA ABASCAL Guadalupe – profesora titular de Literatura Española en la Universidad Complutense de Madrid (Madrid, Spain).

ARGIROPOULOS Dimitris – PhD in Pedagogia, Ricercatore, Dipartimento di Scienze Umanistiche, Sociali e delle imprese Culturali, Unità Educazione, Università di Parma (Parma, Italia).

HAYDUK Svitlana – PhD in Philology, Assistant of Institute of Polish and Modern Languages, Faculty of Humanities, Siedlce University of Natural Sciences and Humanities (Siedlce, Poland).

LATORRE Jorge – Doctor en Historia del Arte, Universidad Rey Juan Carlos (Madrid, España).

LEWASZKIEWICZ Tadeusz – dr hab, profesor, profesor Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu im. A. Mickiewicza (Poznań, Polska).

MAZZOLA Elena – кандидат філологічних наук, директор Центру європейської культури «Данте» (Харків, Україна).

RONDENA Elena – Docente a contratto, Centro di ricerca “Letteratura e Cultura dell’Italia Unita”, Lettere e Filosofia, Economia e Gestione dei Beni Culturali e dello Spettacolo; Università Cattolica del sacro Cuore Milano (Milano, Italia).

RUGGIANO Fabio – ricercatore universitario, dottore di ricerca, Dipartimento di Civiltà antiche e mode, Università degli Studi di Messina (Messina, Italia).

RUMYANTSEV Oleg – dottore di ricerca, professore associato, Dipartimento di Studi Umanistici, Università degli Studi di Palermo (Palermo, Italia).

SCAGLIONE Paola – laurea specialistica in Lettere, Ministero dell’Istruzione, dell’Università e della Ricerca - Docente di ruolo a tempo indeterminato presso Liceo scientifico statale Frisi, Monza, Giornalista pubblicista iscritta all’Ordine nazionale dei giornalisti (Milano, Italia).

Accents and Paradoxes of Modern Philology

ISSN 2521-6481

Міжнародний науковий електронний журнал

http://periodicals.karazin.ua/accentsjournal

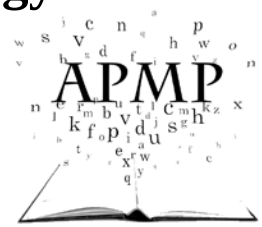

Email: editor.accents@karazin.ua

Facebook: https://www.facebook.com/AccentsandParadoxesModernPhilology

Видавець – кафедра романської філології та перекладу факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Місія журналу – об'єднати пошуки науковців навколо історико-літературного, теоретичного, компаративного осмислення різнонаціональних літератур країн світу.

Мова публікацій – англійська, іспанська, італійська, французька.

До складу міжнародної редколегії входять 8 іноземних докторів (Італія, Іспанія, Мексика, Польща, Словаччина, Угорщина), 8 докторів наук та 4 кандидати наук з України.

Для обговорення на сторінках журналу пропонується таке коло проблемних питань сучасної літературознавчої думки:

Типологія стилів і напрямів; Історія розвитку світової літератури; Літературна генологія; Поетика художнього твору; Час і простір художнього твору; Теорія та історія нефікційної літератури; Наративні особливості художніх творів; Зображальні властивості літератури; Система образів художнього твору; Інтерпретація художнього твору; Когнітивні дослідження літературних творів; Міфопоетика художнього твору; Психоаналітичні дослідження творів світової літератури; Теорія та історія художнього перекладу: Етнокультурна специфіка національних літератур; Глобалізаційні процеси у світовій літературі; Відтворення колективної та індивідуальної пам'яті в літературі; Інтермедіальність літератури; Порівняльно-типологічні дослідження національних літератур; Порівняльно-типологічні дослідження одно- і різнонаціональних літературних творів; Ґенеза і функціонування традиційних сюжетів і образів; Екокритичні підходи, енергія, рівновага, дисбаланс, трансцендентність, та інші дотичні літературознавству теми.

Статті проходять подвійне сліпе рецензування, перевірку на наявність текстових запозичень з інших джерел й публікуються у відкритому доступі виключно в електронному варіанті.

Періодичність видання – 1-2 рази на рік. У поточний номер статті приймаються до 15 вересня кожного календарного року.

Вимоги до оформлення статей розміщено на сайті журналу http://periodicals.karazin.ua/accentsjournal

З усіх питань щодо публікації статті в журналі «Accents and Paradoxes of Modern Philology» можна звертатися до випускового редактора за електронною адресою: editor.accents@karazin.ua

Щиро запрошуємо до співпраці!

Наукове видання

Художні феномени в історії світової літератури:

перехід мови в письменництво

(«*Міжкультурний діалог*»)

Тези доповідей

V Міжнародної наукової конференції

Англійською, іспанською, італійською, німецькою, польською, російською, українською, французькою мовами

Відповідальні за випуск:

Сімона Меркантіні

Ігор Оржицький

Тетяна Черкашина

Вікторія Чуб

Технічні редактори:

Анастасія Бичкова

Юлія Пільгуй

Підписано до друку 29.03.2019. Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 10,73. Обл.-вид. арк. 5,49. Тираж 100 прим.